

ÅRSRAPPORT 2019 - TUNSBERG BISPEDØMME

Til forsidebildet: Til venstre fra øverst og nedover:

- a) Fra Rullatormila, en årlig begivenhet i Modum som samler barn, eldre, pårørende og frivillige til et heidundranes løp med de eldre. Foto: Henrik Guii Larsen
- b) Lardal kantori - et mangfoldig, blandet kor for alle. Foto: Knut Edvard Larsen
- c) Biskop Jan Otto vasker hendene til ungdommene. Over 50 var samlet til Ungdommens bispedømmemøte i Tunsberg på Kongsberg i mars 2019. Foto: Henrik Guii-Larsen

I midten: Detalj fra alterbildet i Modum kirke (1996) utformet av kunstneren Tor Lindrupsen. Foto: Knut Edvard Larsen

Til høyre, fra øverst og nedover:

- a) Sandar kirke, en korskirke fra 1792 i Sandefjord. Foto: Knut Edvard Larsen.
- b) Fra Yrkesmessa i Hallingdal. Foto: Henrik Guii-Larsen.
- c) Resultat av kirkevalget 2019: Det nye bispedømmerådet i Tunsberg 2020-2023. Faksimile av portretter, ulike fotografer.

Nye relasjoner bygges når kirken går ut og er tilstede på Yrkesmessa i Hallingdal. Sokneprest Synne Marie Jenseter i samtale med ungdommer om å jobbe i kirka.

Foto: Henrik Guii Larsen

Og han sa til dem: «Gå ut i hele verden og forkynn evangeliet for alt som Gud har skapt!»

Jesus, Mark. 16, 15

INNHold

Del I: LEDERS BERETNING	s.6
Del II: INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL	s.9
Del III: ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER	s.14
Samlet vurdering av resultater, måloppnåelse og ressursbruk	s.14
Resultater og måloppnåelse 2019.....	s.16
1. Gudstjenestelivet blomstrer.....	s.19
1.A. Gudstjenestelivet.....	s. 19
1.B. Oppslutning om vigslar.....	s.27
1.C. Oppslutning om gravferd.....	s.30
1.D. Inkludering av samisk språk.....	s.31
2. Flere søker dåp og trosopplæring.....	s.32
2.1. Oppslutning om dåp.....	s.32
2.2. Oppslutning om trosopplæringstiltakene.....	s.38
2.3. Oppslutning om konfirmasjon.....	s.39
3. Kunst- og kulturlivet er en del av kirkelivet.....	s.41
3.1. Oppslutning om konserter og kulturarrangementer.....	s.41
3.1.1. Pilegrimsarbeidet, prosjekt Peregrinus.....	s.45
3.2. Flere åpne kirker.....	s.46
4. Kirken engasjerer seg i samfunnet.....	s.47
4.1. Diakonal betjening.....	s.47
4.2. Felleskap til nye i Norge.....	s.48
4.3. Arbeid med religionsdialog.....	s.50
4.4. Kirkens digitale nærvær.....	s.52
4.5. Kirkens synlighet i det offentlige rom.....	s.53
4.6. Samarbeid kirke/skole.....	s.53
4.7. Samarbeid mellom kirke og samfunn- spesielle tiltak i Tunsberg.....	s.55
5. Flere finner sin plass i kirkelig arbeid.....	s.57
5.1. Rekruttering til vigslede stillinger.....	s.57
5.2. Frivillig tjeneste i kirken.....	s.59
5.3. Trivsel i jobben.....	s.60
5.4. Tilbud til unge i menigheten/ Ungdomsår.....	s.61
5.5. En landsdekkende lokalt forankret prestatetjeneste.....	s.62
6. Kirken har en demokratisk og velfungerende organisasjon.....	s.70
6.1. Oppslutning om kirkevalg.....	s.70
6.2. Reduksjon i administrative utgifter.....	s.71

Biskopens virksomhet.....	s.62
Del IV: STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN.....	s.73
A. HMS/Arbeidsmiljø.....	s.73
B. Ligestilling.....	s.74
C. Vurdering av mislighetsrisiko.....	s.76
Del V. VURDERING AV FREMTIDSUTSIKTER	s.77
Del VI. ÅRSREGNSKAPET.....	s.79

Vedlegg: Rapport fra nasjonal gravplassrådgiver 2019

Tallene for 2019 som fremlegges er hovedsakelig basert på menighetenes innrapportering. Disse er de samme tall som SSB innhenter i sin kirkestatistikk. Alle menigheter har innlevert sin statistikk.

Trafikkofrenes dag, Buskerud i Tranby kirke, i Lier.

Trafikkofrenes dag i Buskerud veksler på ulike steder i fylket, 2 år på hvert sted.

Fotograf: Karsten Øhrn, Viken fylkeskommune- tidl. Buskerud

Del I: LEDERS BERETNING

Strategi, mål og virkelighet.

Tunsberg bispedømme har i 2019 tatt utgangspunkt i Kirkemøtets strategi- og resultatmål knyttet til større og bredere oppslutning om gudstjenestelivet, samt en økning i antall dåp og antall av barn og unge som deltar i trosopplæringen. At kunst- og kulturuttrykk skal være en naturlig del av kirkelivet, og at kirken engasjerer seg i samfunnet, har vært retningsgivende for bispedømmets satsninger. Engasjement for at alle aldersgrupper skal finne sin plass i kirkens arbeid, har vært søkt gjennomført både gjennom diakonal nysatsning, og som prioritering av arbeidet med demokrati i Kirken – ikke minst i forbindelse med Kirkevalget 2019.

Kirkemøtets definerte satsningsområder har vært til inspirasjon og drivkraft for arbeidet i Tunsberg bispedømme i 2019. Økt fokus gir resultater både på kort og på lang sikt. Innenfor satsning på trosopplæring for barn og unge har vi i Tunsberg, som resultat av «Ungdomsåret 2018/2019», registrert en økning på 30% når det gjelder antall ungdomsgudstjenester og en økning på 20% når det gjelder antall deltakere. Samtidig er det igangsatt nytt ungdomsarbeid i 12 menigheter. Det utgis nå en bok om Ungdomsåret med ressurser til inspirasjon for fortsettelsen.

Selv om det altså kan meldes om økende oppslutning på noen områder, er det like klart at tallenes tale på andre områder ikke tilsvarer forhåpningene, og heller ikke gjenspeiler den enkeltes og fellesskapets innsats. For Tunsberg bispedømmes vedkommende handler det om nedgang eller en stagnasjon innenfor flere av de nøkkeltall man har tatt utgangspunkt i som indikatorer på måloppnåelse – slik som gudstjenestedeltakelse, antall vigslar, antall kirkelige gravferder og antall døpte og konfirmerte.

Kirkens virkelighet i dagens samfunn handler ikke bare om å sørge for en økning i alle tall. Utfordringen er ofte å opprettholde den brede kontakten kirken fra før har blant barn, unge og voksne – samtidig som man må gi rom for nytenkning og innovasjon som når fram til medlemmer og andre som stiller seg positiv til tro, men som ennå ikke deltar i kirkens aktiviteter. Som vi har sett av resultatene fra medlemsundersøkelsen som ble gjennomført i 2019, utgjør denne gruppen et svært stort antall mennesker som utvilsomt er åpne for en nærmere kontakt med og en større involvering i kristen tro og sin kirkens virksomhet.

I Tunsberg bispedømme har vi i 2019 søkt å komme deler av denne gruppen i møte blant annet gjennom en satsning på kulturens og diakoniens område. I møte med kirken som aktiv samfunnsaktør på det diakonale området, og gjennom et målrettet arbeid med kultur som berøringspunkt mellom kirke, enkeltmennesker og den store flora av kulturelle institusjoner, har bispedømmet opparbeidet et meget omfattende grensesnitt mot befolkningen.

En av de mer brede, innovative satsninger har vært utviklingsarbeidet rundt åpningen av pilegrimsleden og kunstprosjektet «Peregrinus». Gjennom et samarbeid med menigheter, kunstnere, museum og fylkesmyndigheter, ble pilegrimsleden gjennom bispedømmet merket og åpnet. Lokale kirker og kunstmuseum var arena for over 50 større og mindre arrangementer og utstillinger. Folk strømmet til og tok del, og et hundretalls frivillige drev prosjektet fram. En av flere kjente kunstnere som deltok, betegnet dette prosjektet som «et unikt, overgripende samarbeidsprosjekt – i internasjonalt perspektiv». Han har selv erfaring fra tilsvarende prosjekter i utlandet, og denne attesten tar vi med oss som en bekreftelse på at dette prosjektarbeidet virkelig har båret frukt. Med dette store og en rekke andre mindre kulturprosjekter bak oss, er det også i 2019 bemerkelsesverdig å se at noe av nedgangen i gudstjenestetall på helligdager delvis tas igjen ved deltagelse på kirkelige kulturarrangementer og gudstjenestelige samlinger på hverdager.

På det diakonale området har Tunsberg bispedømme i 2019 tatt initiativ til å skape nye arenaer og nye samarbeidsformer. Det er opprettet et tverrfaglig basert råd som bl.a. gikk sammen for å skape en minnemarkering for pårørende etter selvmord, «Du er ikke alene», med base i Sandefjord. Samarbeidsrådet består av både offentlige myndigheter og frivillige organisasjoner. Dette ser ut til å kunne bli et fagmiljø som engasjerer seg for å kunne møte de som blir sittende igjen etter et selvmord. Arrangementet ved Sandefjord kirke vil bli videreført i 2020, og man har tanker om å gjøre dette til en nasjonal minnemarkering – slik Tunsberg bispedømme tidligere har vært med på å lage en nasjonal minnemarkering for trafikkofre.

De ekstra diakonimidler som ble stilt til rådighet i budsjettet for 2019, førte til en lenge etterlengtet opprettelse av 5 nye stillinger for diakoner ulike steder i våre to fylker. Ungdom og sorgarbeid, dialogarbeid og institusjonsdiakoni er noen av områdene vi nå har kunnet satse på. Det ble tilsatt diakoner i samtlige nye stillinger.

Når det gjelder samiske kirkeliv, har vi 2019 kartlagt hvor mange og hvor i bispedømmet det er samisk befolkning tilknyttet kirken. Dette er blitt brukt i en bevisstgjøringsprosess innad, og flere kirkelige arrangementer er planlagt for 2020.

Når det gjelder kirkevalget 2019, hadde man i Tunsberg som ellers i landet en noe lavere oppslutning enn i 2015. Selve valgprosessen ble gjennomført på en tilfredsstillende måte og de ulike grupperinger kom til orde. Det er en generell oppfatning at kirkevalget skjedde på en profesjonell og forbilledlig måte.

Biskop Jan Otto Myrseth besøkte i 2019 alle prostiene og en rekke enkeltmenigheter i bispedømmet. Dette var med på å legge et godt fundament for de visitaser som gjennomføres fra og med 2020. Visitas blir nå holdt i menighetene innen et prosti, og innholdet er fordelt over to til tre uker.

Tilslutt bør nevnes to begivenheter som har preget bispedømmets arbeid og berørt en rekke av våre medarbeidere. Den første er overføringen av Røyken og Hurum fra Tunsberg bispe-

dømme til Oslo bispedømme. Det er svært uvanlig at så store endringer gjøres i det fastlagte området for bispedømmer i Norge. Tunsberg bispedømmeråd anbefalte at nye Asker prosti ble lagt til Tunsberg med den begrunnelse at Tunsberg i sin tid ble opprettet fordi Oslo allerede var for stort. Kirkeråd og departement ville det annerledes. Når situasjonen ble slik den ble, har Tunsberg bispedømme forsøkt å legge til rette for en god overføring av medlemmer, tilsatte prester og tilskuddsmidler for å legge til rette for et nytt Asker prosti og en ny bispedømmetilhørighet for Røyken og Hurum. Vi tror vi har lyktes med det arbeidet.

Den andre store hending er gjennomføringen av effektivisering innen økonomi, lønn, arkiv, telefon og tilskudd i Den norske kirke. Tunsberg bispedømme har i denne sammenheng deltatt aktivt i gruppene som forberedte effektiviseringen, og i gjennomføringen har vi forsøkt å legge til rette for at de oppgaver som påligger bispedømmet har blitt utført på en ny og mer kostnadseffektiv måte.

I denne prosessen har vi redusert administrasjonen med 2 hele stillinger. Tunsberg bispedømme arbeider nå for å innrette sin virksomhet ut fra den nye virkelighet som er etablert.

Ressurser

Tunsberg bispedømme fikk i 2019 et mindreforbruk i virksomheten på kr 874.000. Vi rapporterer om den økonomiske situasjonen i bispedømmet på annet sted i årsrapporten.

Bispedømmerådet mottar også midler for å lønne den nasjonale gravplassrådgiveren som er tilsatt hos oss. I samråd med Kirkerådet er Tunsberg tillagt et spesielt ansvar med å forvalte de 4 millioner som departementet har gitt kirken søm øremerket tilskudd til gravplassrådgivning i bispedømmene og til kompetanseutvikling på dette området.

Bispedømmet finansierer noe kurs- og kompetansearbeid med midler fra kirkelige og humanitære fond. Dessuten mottar vi etter søknad noen tilskudd til en del prosjekter og arrangementer innenfor den kirkelig/kulturelle arena.

Tønsberg, 6. mars 2020

Jan Otto Myrseth
Biskop

Lill Tone Grahl-Jacobsen
Bispedømmerådsleder

Del II: INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL

Virksomheten og samfunnsoppdraget

Tunsberg bispedømme, Den norske kirke er del av den verdensvide kirke, som på verdensbasis består av ca. 2.3 milliarder mennesker. Inntil 1. januar 2017 var Tunsberg bispedømme en statlig virksomhet underordnet Kulturdepartementet. Fra 2017 har bispedømmet vært en del av rettssubjektet Den norske kirke. Det ble utskilt fra Oslo bispedømme i 1948, og er det største trossamfunnet i landsdelene Buskerud og Vestfold, og medlemmene utgjør 65,8 % av den totale befolkningen. Vårt samfunnsoppdrag er å være en folkekirke i samsvar med Grunnlovens § 16.

Bispedømmet blir ledet av biskopen og bispedømmerådet med felles administrasjon, bispedømmekontoret, i Tønsberg.

Myndighet og ansvarsområde for biskop og bispedømmerådet følger bl.a. av Kirkeloven, Gravferdsloven, Tjenesteordning for biskop, og tildelingsbrevet fra Kirkerådet.

Bispedømmerådet

Tunsberg bispedømmeråd har 10 medlemmer, som sammen med de andre bispedømmerådene utgjør Kirkemøtet. Hovedformålet for bispedømmerådets virke er etter Kirkeloven § 23f beskrevet slik: «*Bispedømmerådet skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i menighetene, og det skal fremme samarbeidet mellom de enkelte menighetsråd og andre lokale arbeidsgrupper innen bispedømmet*».

Bispedømmerådets oppgaver er særlig knyttet til:

- kirkerettslig forvaltningsmyndighet.
- arbeidsgivermyndighet overfor prester.
- tiltaks- og samarbeidsorgan innen bispedømmet.
- service- og kompetanseorgan overfor menigheter og medlemmer.

Bispedømmerådet fordeler også statlige tilskudd til trosopplæring og særskilte stillinger innen kirkelig undervisning og diakoni. Bispedømmerådet kan opprette og nedlegge stillinger innenfor tildelt ressursramme. Bispedømmerådet tilsetter proster, prester i lokalmenighetene og fengselsprester. I tillegg er bispedømmerådet arbeidsgiver for de tilsatte på bispedømmekontoret. Tunsberg bispedømmeråd er også tillagt arbeidet med gravplassrådgivning på nasjonalt plan og er arbeidsgiver for den nasjonale gravplassrådgiveren og juridisk rådgiver.

Biskopen

Biskopen har tilsynsmyndigheten for hele den kirkelige virksomheten i bispedømmet, er arbeidsgiver for prestene, og skal ta vare på kirkens lære og kirkens enhet.

Overordnede mål

Bispedømmerådet og biskopen har lagt til grunn de mål og føringer som er gitt av Kirkemøtet og Kirkerådet. Det overordnede mål for Tunsberg er å *legge til rette og inspirere menighetene i bispedømmet til å virke «Mer himmel på jord - som menigheter i en bekjennende, åpen, tjenende, misjonerende folkekirke».*

Tunsberg bispedømmes årsplan for virksomhet og aktiviteter, tar sitt utgangspunkt i gjeldende visjonsdokument for Den norske kirke.

Bispedømmets viktigste ressurser for å nå hovedmålene er våre ansatte og frivillige medarbeidere. Ut fra dette er det for bispedømmet avgjørende å legge til rette for at prestene, og andre vigslede grupper, kan utføre sin tjeneste på en god måte. Derfor er kompetanseutvikling og relasjonsbygging prioritert gjennom kursvirksomhet og rådgivning.

Oversikt over Tunsberg bispedømme

Bispedømmet var i 2019 delt inn i 10 prostier, 32 fellesråd og 109 sokn. Geografisk omfattet dette i 2019 landsdelene (tidl. fylker) Buskerud og Vestfold.

Antall innbyggere pr 3 kvartal 2019 var i Vestfold: 252 034 personer, og i Buskerud: 284 955 personer. Antall medlemmer pr. 31.12.2019 var totalt 352 733 personer.

Antall sokn: 109

Gjennomsnittlig antall kirkemedlemmer pr. sokn: 3236

Gjennomsnittlig antall ikke-medlemmer pr sokn: 1690

Gjennomsnittlig antall kirkemedlemmer pr. fellesråd: 11 022

Inndeling

Følgende tabell gir en oversikt over de 10 prostiene, deres navn og geografiske utbredelse slik de var i 2019:

LANDSDEL (tidl. fylke)	Navn på prosti	Omfatter følgende kommuner
Buskerud	Hallingdal	Flå, Gol, Hemsedal, Hol, Nes og Ål kommuner
	Kongsberg	Flesberg, Kongsberg, Nore og Uvdal og Rollag kommuner
	Ringerike	Hole og Ringerike kommuner
	Lier	Hurum, Lier og Røyken kommuner
	Eiker	Krødsherad, Modum, Nedre Eiker, Sigdal og Øvre Eiker kommuner
	Drammen	Drammen kommune

Vestfold	Nord-Jarlsberg	Hof, Holmestrand, Horten, Re, Sande og Svelvik kommuner
	Domprostiet	Færder og Tønsberg kommuner
	Sandefjord	Sandefjord kommune
	Larvik	Larvik kommune

Tabell 1: Prostiene med tilhørende kommuner i 2019.

Medlemmer

Tabell 2 viser antall sokn, fellesråd, medlemmer i Den norske kirke og den totale befolkningen i bispedømmet:

Prosti	Antall sokn	Antall fellesråd	Medlemmer i Den norske kirke pr 31.12.2019*	Total befolkning pr 3.kvartal 2019**	Kirkemedlemmer i % av befolkn. 2019	Kirkemedlemmer i % av befolkn. 2018	Kirkemedlemmer i % av befolkn. 2017	Kirkemedlemmer i % av befolkn. 2016	Kirkemedlemmer i % av befolkn. 2015
Domprostiet	9	2	48 164	73 163	66,27 %	66,48 %	67,19 %	67,89 %	72,40 %
Larvik prosti	14	2	32 979	47 166	70,01%	70,58 %	71,19 %	72,13 %	75,50 %
Sandefjord prosti	10	1	41 137	63 613	65,02 %	65,37 %	68,48 %	67,83 %	71,90 %
Nord-Jarlsberg prosti	13	6	45 950	68 092	67,48 %	68,21 %	68,98 %	69,95 %	70,4%
Ringerike prosti	11	2	26 306	37 436	70,27 %	71,25 %	77,48 %	73,57 %	77,0%
Lier prosti	10	3	37 679	58 949	63,92 %	64,86 %	65,94 %	67,07 %	71,5 %
Drammen prosti	8	1	37 463	69 430	53,96 %	54,94 %	55,50 %	56,37 %	60,1 %
Eiker prosti	10	5	44 024	63 789	69,02 %	69,14 %	69,85 %	71,27 %	74,60 %
Kongsberg prosti	13	4	23 989	34 202	70,14 %	71,03 %	71,49 %	72,13 %	75,10 %
Hallingdal prosti	11	6	15 042	20 545	73,21 %	73,39 %	74,01 %	74,54 %	77,50 %
Sum	109	32	352 733	65,8	65,76 %**	66,47 %	67,61 %	69,28 %	72,40 %

Tabell 2: Medlemmer i Den norske kirke fordelt pr prosti. * Tallene viser kun medlemmer og inkluderer ikke «tilhørige», dvs. barn som ikke er døpt, men hvor en eller begge av foreldrene tilhører Dnk. ** Befolkningstall fra SSB foreligger bare for 3. kvartal 2019, slik at prosentandelen i tabellen ikke er nøyaktig, bare veiledende. Det er dette tallet (65,76 % = 65,8 %) som er brukt i andre deler av rapporten)

Kommentar: 388 personer meldte seg inn i 2019, av dem var 54% kvinner. Til sammenligning meldte 1755 personer seg ut, og av dem var flertallet menn, 54% (2018: 52,9%). Denne forskjellen mht. kjønn i inn- og utmeldinger mellom er en tendens vi har observert de siste årene, og det er interessant å finne ut mer om hva som ligger bak.

Samarbeid

Bispedømmerådet, med biskop og bispedømmeadministrasjon, har nært samarbeid med menighetsrådene og fellesrådene. Det er etablert et godt samarbeid med kirkevergene gjennom Tunsberg arbeidsgiverforum (TAF), der samhandling og kommunikasjon mellom de to arbeidsgiverlinjene drøftes og utvikles. Det er også nært samarbeid med ulike organisasjoner (både kristelige og andre), institusjoner (f.eks. Universitetet i Sørøst-Norge og sykehusene), og andre kirkesamfunn. Bispedømmerådet har et formelt samarbeid med 6 misjonsorganisasjoner gjennom SMM (Samarbeidsråd menighet og misjon).

Omtale av organisasjonen

Ledelsesstruktur og lokalisering

Tunsberg biskop og Tunsberg bispedømmeråd har felles administrasjon lokalisert i Tønsberg by. Bispedømmerådet er tilsettingsorgan og økonomiforvalter. Biskopen leder preste-tjenesten.

I Tunsberg bispedømme er det ti prostier som hver for seg er tjenesteområde for prestene. Prestetjenesten ledes av prostene.

De øvrige kirkelige ansatte har i hovedsak fellesrådet som arbeidsgiver.

Bemanning

I Tunsberg bispedømme er det pr 31.12.19 totalt 126,05 årsverk knyttet til preste-tjenesten, og 13,5 stillinger i administrasjonen og 2 stillinger tilknyttet Den nasjonale gravplassforvaltningen.

<p>Antall prester:</p> <p>10 proster</p> <p>75 sokneprester (5 vakanse)</p> <p>20 kapellaner (3 vakanse)</p> <p>6 prostiprester (1,5 vakanse)</p> <p>3 seniorprester</p> <p>3 spesialprester</p> <p>10 stillinger som betjenes av vikarer</p>	<p>Antall diakoner/diakoniarbeidere:</p> <p>30 diakoner og 6 diakoniarbeidere</p> <p>19 stillinger med statlig tilskudd.</p> <p>Antall kirkelige undervisere:</p> <p>69 kateketer, trosopplærere/ menighetspedagoger, i ulike stillingsstørrelser. Av disse er 9 <i>kateketstillinger</i> med statlig tilskudd</p> <p>Antall kirkemusikere/kantorer:</p> <p>103 i ulike stillingsstørrelser</p>
--	--

Volumtall og nøkkeltall for bispedømmet

Tabell 3 viser utvalgte volumtall for bispedømmet 2010-2019. Disse kommenteres i del III.

Volumtall for bispedømmet	2010	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antall dåpshandlinger	3 628	3 321	3 038	3 085	2 872	2 631	2 395	2 385
Antall konfirmerte	3 898	3 639	3 715	3 523	3 456	3 195	3 100	3 115
Antall kirkelige vigslar	995	843	815	802	793	780	753	652
Antall kirkelige gravferder	4 061	4 012	3 953	4 016	3 856	3 953	3 713	3 663
Antall gudstjenester totalt (søn- og helligdager)	4 582	4 597	4 465	4 404	4 336	4 213	4 202	4 177
Samlet antall gudstjenestedel takere (søn- og helligdager)	428 899	415 013	410 806	397 264	380 253	368 060	350 801	338 298
Gjennomsnittlig gudstjenestedel takelse (søn- og helligdager)	94	90	92	91	88	84	83	81

Tabell 3: Volumtall for bispedømmet 2010-2019.

Tabell 4 viser utvalgte nøkkeltall fra årsregnskapet for bispedømmet 2017. Disse kommenteres bl.a. i del VI:

Nøkkeltall for årsregnskapet	2015	2016	2017	2018	2019
Antall årsverk	133,1	135,1	130,35	128,11	137,65
- herav prestedtjeneste	116,6 *	118,6 *	115,35*	113,61*	126,05
Samlet tildeling post 01	101.606.000	105.913.000	117.429.000	107.134.200	110.12.500
Driftsutgifter	103.994.600	107.620.498	120.277.069	111.837.101	111.719.225
Lønnsandel av driftsutgifter	88,4 %	89,8 %	93,3 %	94,60 %	91%
Andel lønn brukt i prestedtjenesten	77,9 %	79,5 %	81,5%	81,50	83,7%
Lønnsutgifter pr årsverk	690.366	715.053	840.633	790.975	738.698

Tabell 4: Utvalgte tall fra Årsregnskapet 2019. Det er fra og med 2019 lik utregningen av nøkkeltallene i rDnk. Av den grunn kan tallene fra tidligere år nødvendigvis ikke være helt sammenliknbare.

Lønnsandel og lønnsutgifter inneholder personalkostnader. Tallene er ikke helt sammenliknbare, for ved overgang til eget rettssubjekt i 2017 ble det gjort en del endringer. Pensjonskostnader ble i 2017 ført på den enkelte virksomhet, men fra 2018 ble de ført på rettssubjektnivå.

2015-2018: Antall årsverk er her redusert med vakanser og eksternt finansierte stillinger. Fra 2019 er dette totalt antall årsverk kun redusert med 2 årsverk vedr. gravplass.

2015-2018: Biskopen er holdt utenfor presteskapet. Fra 2019 er biskopen inkludert i presteskapet vedr. nøkkeltallene.

Del III: ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

SAMLET VURDERING AV RESULTATER, MÅLOPPNÅELSE OG RESSURSBUK

Tunsberg bispedømme ønsker å være en kirke som favner bredt og utfører sitt samfunnsoppdrag i samsvar med Grunnlovens § 16. Dette skjer gjennom det lokale kirkelige arbeid og ved at bispedømmet målrettet arbeider for å være til for kirkens brukere, dens menigheter, ansatte og frivillige. Som kirkesamfunn skal bispedømmet også legge til rette for trosutøvelse og åndelig felleskap.

Resultatene viser at Den norske Kirke i Tunsberg bispedømme fortsatt fremstår som en landsdekkende, lokalt forankret kirke der 65,8 % av befolkningen finner tilhørighet og en grunnleggende livstolkning gjennom medlemskap i Den norske kirke. Samtidig gir resultatene en grunn til alvorlig ettertanke, ettersom det over tid har vært en nedadgående tendens på flere felt. Dette til tross for at vi kan registrere mye godt og kreativt arbeid ute i menighetene. Vi har opplevd mange endringsprosesser i samfunnet de siste 50 årene, og kirkens liv blir preget av dette. Endringene utfordrer oss som kirke og påvirker vår måte å gjøre ting på, vår teologi, våre prioriteringer og vår organisering.

Det er ikke lenger en selvfølge at de fleste nordmenn er medlem av Den norske kirke, og gjennom ungdommene i UBDR (Ungdommens Bispedømmeråd) sak 05/19 får vi en klar utfordring om at det ikke er så enkelt å kalle seg kristen. Trenden blant unge er at det gradvis blir mindre kjennskap til kirkens liv og aktivitet, og medlemskap i kirken blir dermed mindre relevant.

Vi ser også en økning i den andel av befolkningen som ikke er medlem i noen form for tros- og livssynssamfunn (i 2019 ca 20%). I tillegg viser medlemsundersøkelsen for Dnk fra april 2019 at en tydelig andel av medlemmene angir at de har liten eller ingen tro. Det er derfor naturlig at medlemstallet vil synke videre om kirken ikke gjør noen tydelige grep.

Måloppnåelse:

Totalt sett er vi tilfreds med at vi ikke ser noen dramatisk utvikling i negativ retning. På mange områder holder oppslutningen, og det er relativt få endringer særlig i bygdesamfunnene. Vi er tilfreds med at det i 2019 har vært en økning i gudstjenestetilbudet på 1,3 %. Men vi kan ikke si oss fornøyd med at den totale gudstjenestedeltakelsen viser en nedgang på 1,9% siden 2018.

Vi har ikke nådd målet om en økning i antall vigslere, og ser at her har vi en vei å gå ettersom tallene viser en nedgang. Vi har heller ikke nådd målet om totalt å opprettholde antall kirkelige gravferder, selv om det mange steder er stabile tall.

Vi har fått til en økt bevissthet i bispedømmet gjennom 2019 om bruk av samisk språk i gudstjenesten, og vil nok se en økning her i 2020.

Vi er fornøyd med at oppslutning om dåp nesten har holdt seg fra 2018 til 2019. Det er fremdeles en nedgang, men noen steder har satsningen ført til økte dåpstall (f.eks Modum). Målene for trosopplæring og konfirmasjon er ikke nådd.

Målet om vekst i deltakelse på konserter og kulturarrangementer er ikke nådd, men vi er fornøyd med at deltakelsen er stabil og at antall arrangementer har økt.

Vi har nådd målet om flere åpne kirker, og mange steder er det lagt ned en stor frivillig innsats for å få nådd dette målet.

Vi har nådd målene om større diakonal betjening rundt om i bispedømmet, og det gjøres mer arbeid både innen integrering og religionsdialog.

Kirkens digitale synlighet er ikke så enkel å måle, men det har vært en økning både i antall SoMe kanaler og i bruken av dem. Vi opplever derfor at vi har nådd mange av målene på dette området. Kirkens synlighet på flere arenaer i det offentlige rom har et større potensiale, og her må det legges inn mer innsats.

Rekrutteringen til kirkelige tjenester er en utfordring, og her har vi et stykke opp til målsettingen. Også når det gjelder frivillighet, så har vi ikke nådd målet.

Generelt trives de kirkelige medarbeiderene i jobben, og medarbeiderundersøkelsene viser mange steder gode tall. Sykefraværet er ikke spesielt høyt, men likevel så vil vi sette ambisiøse mål videre for å holde høy motivasjon og gode arbeidsmiljø.

Som resultat av satningen med ungdomsår 2018/2019, så er målet nådd om en økning i tilbudet for unge i menighetene.

Kirkevalget 2019 ble gjennomført på en brukbar måte og med en tilfredstillende oppslutning. I 2019 fikk vi merke virkningen av omorganiseringsprosessene, og har nådd målet om en reduksjon av administrative kostnader.

Det må ellers nevnes at det er ikke alt arbeid som er målbart i forhold til konkrete målsettinger, for mye arbeid i bispedømmet er også kvalitativt. Her er både målsetting og måloppnåelse krevende begrep for å måle kvalitet f.eks. på relasjonelt arbeid.

Ressursbruk:

Vi anser at bispedømmets ressursbruk har vært effektiv i 2019, både med tanke på utnyttelse av kapasiteten i presteskaper, arbeidsfordeling i administrasjonen og økonomiforvaltningen. Det gjøres et betydelig arbeid for å få ressursene til å strekke til.

Konklusjon:

Sviktende gudstjenestedeltakelse, lavere oppslutning om dåp, vigsel og gravferd, samt utfordringer i trosopplæringen, gir oss en indikasjon på at resultatet kunne vært bedre. Trenden i 2019 viser en utvikling som har gått over tid, og som trenger langsiktig strategisk arbeid for å snu. Det har ført til at vi må gjøre et grundig arbeid for å finne frem til gode strategier for å møte fortsatt negative trender, men også til å styrke de områder som er i vekst og utvikle en lærende organisasjon. Målet er at vi fortsatt kan være en viktig del av det norske samfunnet, og opprettholde en relevant landsdekkende bekjennende, åpen, tjenende og misjonerende folkekirke, tro mot evangeliets utfordringer.

RESULTATER OG MÅLOPPNÅELSE 2019

Det vil i det følgende bli rapportert på følgende strategiske mål:

- 1. Gudstjenestelivet blomstrer.**
- 2. Flere søker dåp og trosopplæring.**
- 3. Kunst - og kulturuttrykk er en del av kirkelivet.**
- 4. Kirken engasjerer seg i samfunnet.**
- 5. Flere finner sin plass i kirkelig arbeid.**
- 6. Kirken har en demokratisk velfungerende organisasjon.**

Det rapporteres her kun på de strategiske mål, resultatmål og nøkkelindikatorer fastsatt av Kirkerådet for 2019.

Strategisk mål	Resultatmål	Resultatindikatorer	Resultat
Gudstjenestelivet blomstrer.	Vekst i antall deltakere pr. gudstjeneste	Gudstjenestedeltakelse/ gudstjenestefrekvens	Deltakelse: Nedgang fra 2018 på 1.9% Frekvens: 58,8% (nedgang på 3,2% fra 2018)
	Flere velger kirkelig vigsel	Antall vigsler	652 (Nedgang fra 2018 på 13,2%)
	Oppslutning om kirkelig gravferd holdes oppe	Antall kirkelige gravferder	3663 (nedgang fra 2018 på 1,5 %)
	Flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenester	Antall menigheter som inkluderer samisk språk i lokale gudstjenester	1 (Samme antall som i 2018)
Flere søker dåp og trosopplæring.	Oppslutningen om dåp holdes oppe	Andel døpte barn	Oppslutning fra fjoråret: 99,2 %, Av dåpskullet: 49%
	Oppslutningen om trosopplæringstiltakene er stabil	Deltakerandel i utvalgte, landsomfattende tiltak	Gjennomsnitt 36% (Nedgang på 1% fra 2018)
	Oppslutningen om konfirmasjon holdes oppe	Konfirmerte av døpte 15-åringer	76 % av døpte 15 åringer (oppgang fra 2018 på 1 %)
Kunst - og kulturuttrykk er en del av kirkelivet	Vekst i antall deltakere på konserter og kulturarrangementer	Antall deltakere på konserter/kulturarrangement i kirkene	Nedgang fra 2018 på 4,9%
	Flere åpne kirker	Antall åpne kirker	Økning på 15 % av antall sokn som har dette tilbudet.
Kirken engasjerer seg i samfunnet	Flere menigheter med diakonal betjening	Antall menigheter med diakonal betjening	61 sokn, økning på 1,8% fra 2018
	Flere menigheter tilbyr felleskap til nye i Norge	Antall menigheter med tilbud ifb. Integreringsarbeid	36 sokn (økning på 17 siden 2018)
	Arbeid med religionsdialog styrkes	Antall fora for religionsdialog	6 fora

	Kirkens digitale nærvær øker	Antall SoMe-kanaler. Antall følgere pr kanal og poster pr. uke pr. kanal	2 kanaler (Facebook): Biskopens ca. 1,3 innlegg/uke og 1313 Bispedømmets har ca. 3,4 innlegg i uka og 502 følgere
	Kirken er synlig på flere arenaer i det offentlige rom	Antall artikler treff på 'Dnk' i radio, TV, print, nettaviser. Antall frokostseminarer/annet	<i>*Vi har begrenset med brukbare tall. Derfor litt vanskelig å vurdere måloppnåelse</i>
	Samarbeidet kirke/skole styrkes	Antall barnehager - og skolegudstjenester	91 barnehagegudstjenester (nedgang på 5 fra 2018). 275 skolegudstjenester (nedgang på 5 fra 2018).
Flere finner sin plass i kirkelig arbeid	Rekruttering til vigslede stillinger styrkes	Antall vigslinger	8 (10 stk. i 2018)
	Flere engasjeres i frivillig tjeneste i kirken	Antall frivillige	7547 (økning på 17 personer fra 2018)
	Kirkelige medarbeidere trives i jobben	Medarbeiderundersøkelser/sykefravær	1 medarbeiderundersøkelse. Sykefravær: alle ansatte 6,7%
	Tilbud for unge i menighetene styrkes	Antall deltakere på tilbud for 13-17 år/ 18-30 år	13-17år: 1846 delt. (Økning på 6% fra 2018) 18-30 år: 388 deltakere. (Økning på 15,5% fra 2018)
Kirken har en demokratisk og velfungerende organisasjon	Oppslutning om kirkevalg opprettholdes	Valgdeltakelse	12,5 % av de stemmeberettigede (nedgang på 3,55% i forhold til 2015)
	Reduksjon i administrative kostnader	Administrative kostnader	Innsparing av tildelt beløp er 0,5 prosentpoeng

Tabell 5: Bispedømmets resultat etter Kirkerådets resultatmål og indikatorer for 2019.

1. GUDSTJENESTELIVET BLOMSTRER

Resultatmål:

- Vekst i antall deltakere pr. gudstjeneste.
- Flere velger kirkelig vigsel.
- Oppslutning om kirkelig gravferd holdes oppe.
- Flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenester.

1. A. GUDSTJENESTELIV

Resultatmål:

- Vekst i antall deltakere pr. gudstjeneste

Nøkkelindikatorer:

- Gudstjenestedeltakelse
- Gudstjenestefrekvens

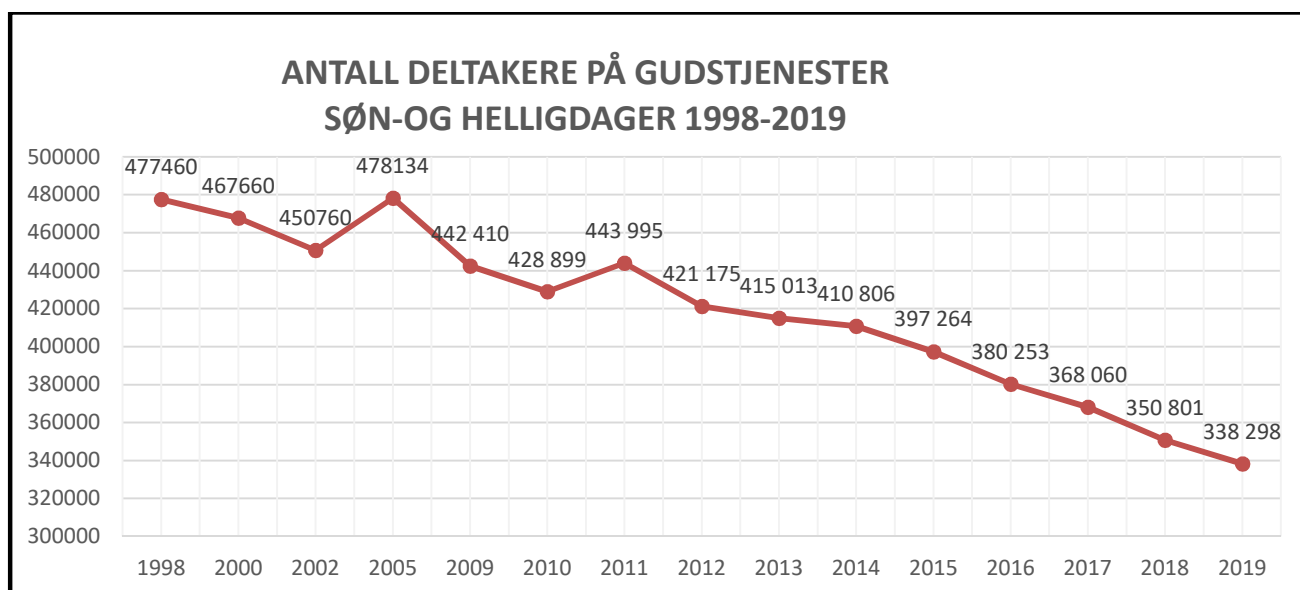
Gudstjenestedeltakelse søn- og helligdager

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål ikke nådd

Resultat/utvikling

Tallene som er innrapportert fra menighetene, viser et snitt på gudstjenestedeltakelse i 2019 på 81 deltakere pr. gudstjeneste. Det er en nedgang på 2,5 deltakere i snitt siden fjoråret. Det totale antallet deltakere har siden 2018 gått ned med 3,6 %. Siden 1998 er den totale nedgangen på 29,5%. Grafen nedenfor viser antall deltakere på gudstjenester søn- og helligdager i Tunsberg 1998-2019, og illustrerer denne negative utviklingen over tid.

Tabell 6 viser de faktiske tall på antall gudstjenester søn- og helligdager samt gudstjenestedeltakelse i Tunsberg bispedømme for perioden 2010-2019:

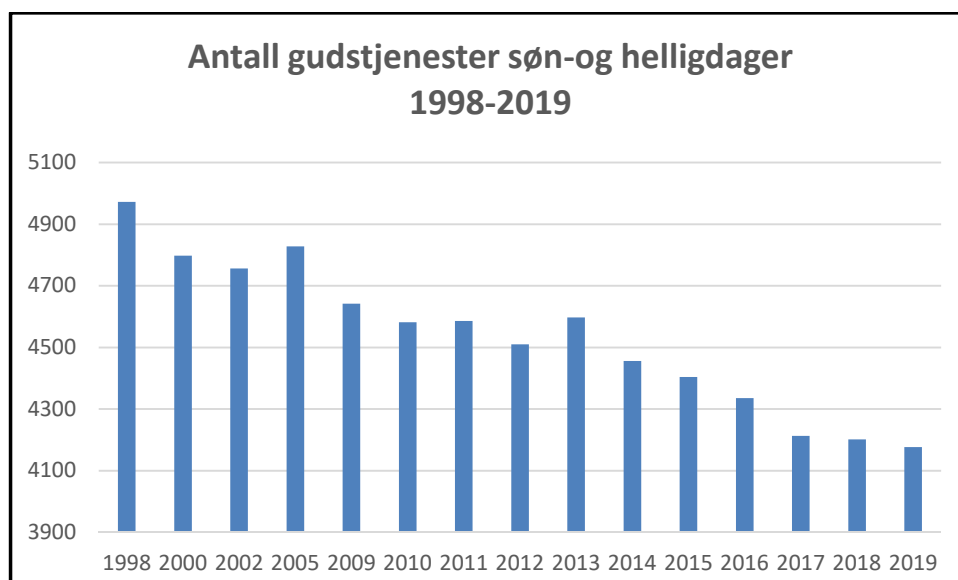
	2010	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gudstjenester	4 582	4456	4 350	4 336	4 213	4202	4177
Deltakere	428 899	410 806	397 264	380 253	368 060	350 801	338 298
Snitt	93,6	92,2	91,3	87,7	87,4	83,5	81,0

Tabell 6: Antall gudstjenester og gudstjenestedeltakelse i Tunsberg 2010-2019.

Noe av den negative utviklingen for bispedømmet i perioden 1998-2019 kan forklares med reduksjon i antall gudstjenester på søn- og helligdager. Antallet er redusert fra 4972 i 1998 til 4177 i 2019 (se grafen nedenfor). Dette skyldes både en styrt utvikling for å bli tilpasset våre ressurser, og er en konsekvens av arbeidstidsavtalen for prestene.

Tallene fra de ulike sokn viser store variasjoner. Det er derfor ikke enkelt å vurdere sammenhengen mellom reduksjonen i antall gudstjenester og nedgangen i gudstjenestedeltakere. Noen sokn har flere gudstjenestedeltakere selv om de har færre gudstjenester, mens andre sokn har nedgang selv om de har flere gudstjenester.

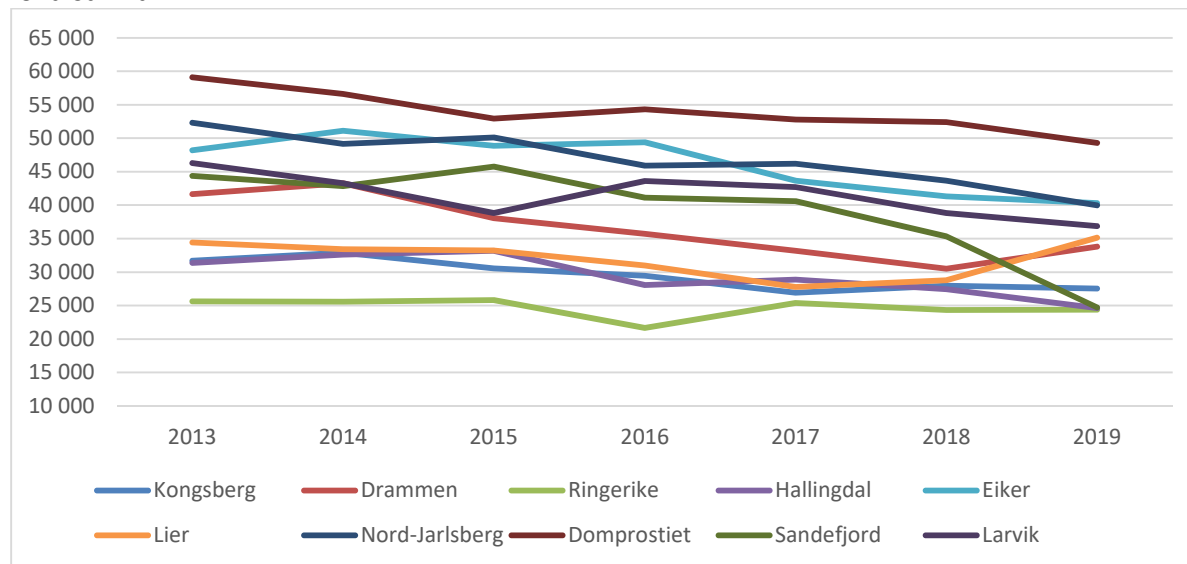
Mye av dette er naturlige svingninger som også henger sammen med f.eks. bemannings-situasjonen, kvalitet på relasjoner og lokal kontekst.

Det er interessant å se på utviklingen i hvert prosti. Grafen på neste side viser noen små variasjoner, men hovedtendensen er den samme. Det ser vi ved å gå nærmere inn på tallene i tabell 7.

For året 2019, ser vi en anomali i det at Drammen, Lier og delvis Ringerike prostier har en liten oppadgående tendens i antall gudstjenestedeltakere fra 2018 til 2019. En viktig årsak til det er at det også har vært en økning i antall gudstjenester. I Tabell 7 ser vi at Drammen prosti har feiret 37 flere gudstjenester på søn- og helligdager enn i 2018. Lier prosti har økt med 10 og Ringerike prosti har 8 flere gudstjenester.

En viktig årsak til at det enkelte steder har vært en økning i antall gudstjenester, er at prostiene er i prosess med å arbeide med gudstjenesteforordningene. Mange steder er disse forordningene gamle, og derfor ikke tilpasset dagens situasjon. Det er derfor et stort behov for å tilpasse gudstjenestefrekvens slik at det blir oppdatert og bærekraftig, og at det passer til endringer i ressurser, demografi, menighetenes behov, bemannings situasjon og lokalsamfunn.

I grafen ovenfor illustreres det som tabellen nedenfor gir en oversikt over: antall deltakere og gudstjenester på søn- og helligdager i 2014-2019, fordelt på det enkelte prosti.

Prosti	2014		2015		2016		2017		2018		2019	
	Antall gudstjenester	Deltakere	Antall gudstjenester	Deltakere	Antall gudstjenester	Deltakere	Antall gudstjenester	Deltakere	Antall gudstjenester	Deltakere	Antall gudstjenester	Deltakere
Kongsberg	372	32 899	344	30 531	366	29 476	342	26 920	376	27 996	374	27 542
Drammen	435	43 268	444	38 044	405	35 728	382	33 175	363	30 486	400	33 791
Ringerike	326	25 592	327	25 798	303	21 686	308	25 392	308	24 328	316	24 374
Hallingdal	357	32 619	352	33 177	346	28 049	339	28 889	343	27 458	315	24 647
Eiker	553	51 096	515	48 853	507	49 400	492	43 637	494	41 308	482	40 302
Lier	388	33 439	395	33 224	373	30 992	374	27 778	347	28 800	357	35 133
Nord-Jarlsberg	586	49 136	598	50 118	590	45 887	560	46 187	498	43 632	575	39 974
Domprostiet	511	56 629	496	52 947	491	54 302	495	52 803	524	52 406	498	49 284
Sandefjord	402	42 864	402	45 769	398	41 125	376	40 598	359	35 317	344	24 740
Larvik	535	43 264	506	38 803	531	43 608	557	42 681	533	38 809	506	36 855

Tabell 7: Antall gudstjenester, søn- og helligdag 2013-2018, oppstilt prostivis. For Sandefjord prosti og domprostiet er tall fra de sokn prostiene består av i dag.

Ser vi litt nærmere på Drammen prosti, så ser vi en tydelig sammenheng mellom antall gudstjenester og antall deltagere. Et tydelig eksempel er Konnerud sokn, der antall gudstjenester har hatt en jevn nedgang. Men når en i 2019 økte gudstjenesteantallet med 14, økte deltakelsen med 1349 fra 2018 til 2019. Snittet på deltakelse pr. gudstjeneste har imidlertid gått ned med 1, fra (100 til 99).

Tabell 8: Eksempel fra Konnerud

Konnerud sokn	2008	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Deltakere	7 239	7 469	8 198	6 818	6 346	5 011	4 430	5579
Antall gudstjenester	59	58	57	52	50	47	44	58

Gjennomsnittlig antall personer pr. gudstjeneste, søn -og helligdager

Tabell 9 nedenfor gir en sammenligning av årets resultat med resultat fra 2013-2019, sett prostivis:

	Kongsberg	Drammen	Ringerike	Hallingdal	Eiker	Lier	Nord-Jarlsberg	Dom-prostiet	Sandefjord	Larvik
2013	84	88	80	83	89	80	88	138	105	83
2014	88	99	79	91	92	86	84	111	107	81
2015	89	86	79	94	95	84	84	107	114	77
2016	81	88	72	81	97	83	78	111	115	82
2017	79	97	82	85	89	74	82	93	109	95
2018	74	84	79	80	84	83	82	100	98	73
2019	73	85	77	78	84	69	70	99	102	73
	↓	↑	↓	↓	→	↓	↓	↓	↑	→

Tabell 9: Gjennomsnittlig gudstjeneste deltakere, søn- og helligdag 2013-2019, oppstilt prostivis

Tabellen viser at det er variasjoner mellom prostiene. Den nedadgående tendensen over tid preger også tallene for prostiene, og de fleste menighetene har måttet registrere en nedgang i gudstjenestedeltakelse.

Lier prosti har hatt en stor nedgang, men det er ikke lett å peke på noen tydelige grunner til det. Fra 2020 er Lier prosti historie etter at Røyken og Hurum ble del av Asker kommune, og Lier kommune blir en del av Drammen prosti. Vi må derfor se på utviklingen på menighetsnivå i 2020 om vi kan se om det er en vedvarende nedgang.

Sandefjord og Drammen prostier har registrert en økning i antall deltakere. Det soknet i Drammen som har størst økning, er Bragernes, der en registrerer en oppgang på 10,9 antall i snitt (*Faktiske tall: 2018:139 og 2019:150*). Bragernes er en relativt ressurssterk menighet som har satset mye på kvalitet i gudstjenestelivet, og har utviklet en tydelig profil som er blitt kjent i ut over menighetsgrensene. Det gjør at deltakere rekrutteres fra hele Drammensområdet. Dette fører til at mange som ikke sokner til Bragernes både deltar på gudstjenester, bærer sine barn til dåpen og ønsker vigsel der. Det rapporteres om en menighet med mye god energi, og mange engasjerte ansatte og frivillige. Bragernes har også et strategisk mål om aktiv bruk av sosiale medier, og har bygget opp et nettverk som gjør at de i god tid når bredt ut med informasjon om gudstjenesteliv og aktiviteter. Dette er sannsynligvis også noe som gir effekt på økt deltakelse.

Tangen sokn har hatt en økning på 4,4 i snitt uten å ha gjort så mange tydelige grep. Men det rapporteres om større stabilitet og ro i menighetslivet, og et offensivt og engasjert menighetsråd som vil bygge menighet.

Tallene for Sandefjord viser først og fremst at de har stoppet en nedadgående tendens, for det er ikke gjort noen særskilte strategiske grep for å øke deltakerantallet. Men det er motiverende for medarbeidere å se at den daglige innsatsen gir positive utslag.

Gjennomsnittlig gudstjenestefrekvens på søn- og helligdager

Den gjennomsnittlige **gudstjenestefrekvensen** (= *hvor mange søndager og helligdager det gjennomsnittlig er gudstjenester pr. sokn*) er beregnet utfra 62 søn- og helligdager i 2019, og er på 58,8 %. Til sammenligning var den på 62 % i 2018, altså en nedgang på 3,2% poeng.

Konklusjon:

Dette viser at 2019 viser fortsatt den samme negative utviklingstrend som i de foregående år, og er en del av den sammensatte problemstillingen knyttet til gudstjenesteantall (forordning), samfunnsendringer og arbeidstidsavtaler som vi har drøftet ovenfor.

Gudstjenesteoppslutning utenom søn- og helligdager

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål delvis oppnådd

Resultat/utvikling

Det er i tillegg til 4177 gudstjenester på søn- og helligdager feiret 1370 andre gudstjenester (økning på 79 gudstjenester fra 2018). Antall deltakere for disse gudstjenestene viser en økning på 9024, og i gjennomsnitt +2 pr. gudstjeneste. Dette representerer en økning i deltakere sammenlignet med 2018 med på 175 %. Tallene ser slik ut:

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gudstjenester	1 189	1 183	1 085	1215	1370	1272	1291	1370
Deltakere	94 578	91 060	84 491	89 024	97 738	95 637	98 919	107 943
Snitt	80	77	78	73	71	75	77	79

Tabell 10: Antall gudstjenester utenom søn- og helligdager 2012-2019

De menighetene som har hatt størst økning i antall gudstjenester og deltakelse utenom søn- og helligdager er:

Sokn	Økning i antall gudstjenester	Økning i antall deltakere
Ål	+ 26	+ 3322
Modum	+ 20	+ 2619
Tranby og Lierskogen	+ 9	+ 1816
Larvik	+ 14	+ 902
Tyristrand	+ 4	+ 639

Tabell 11: Det vil ha stor interesse å undersøke nærmere hva som ligger bak økningen og om hvilke eventuelle strategiske valg som disse menigheten har gjort. Det eneste som denne tabellen tydelig viser, er at menigheten møter opp når det arrangeres flere gudstjenester.

Oppslutning av gudstjenester totalt

Det har i 2019 blitt feiret totalt **5547** gudstjenester (2018: 5495) som samlet 446 241 (2018: 449 429) deltakere. Sektordiagrammet nedenfor viser forholdet mellom gudstjenestedeltakere på søn- og helligdager og de andre dagene. Andelen gudstjenestedeltakere på gudstjenester utenom søn- og helligdager utgjør 24% av alle gudstjenestene. Det er en oppgang på 2 % poeng fra i fjor. Årets tall viser allikevel at gudstjenestene på søn- og helligdager fortsatt står sterkt med 76% av antall gudstjenestedeltakere. Men det er en interessant utvikling at gudstjenester på andre tider har en økning i antall deltakere. Dette er noe vi ønsker å se nærmere på i 2020.

Hvilke typer gudstjenester samlet flest folk i 2019? (tall fra 2018, 2017 i parentes):

	Antall gudstjenester	Antall deltakere	Gjennomsnittlig deltakelse pr. gudstjeneste
Hovedgudstjeneste tilrettelagt for barn (Familie- og barnegudstjenester)	533 (498,533)	47 536 (46 487, 49 502)	89 (93,94)
Konfirmasjons-gudstjenester	291 (280, 292)	67 393 (68 459, 70 176)	232 (244, 242)
Gudstjenester for skolebarn	275 (278, 324)	55 415 (49 127,47 827)	202 (176, 146)

Økumeniske gudstjenester	21 (31, 34)	1948 (2213, 3 439)	93 (71, 102)
Julaftensgudstjenester	238 (235, 232)	53 298 (51 749, 55 259)	224 (220, 240)
Gudstjenester for ungdom	195 (150, 167)	21 817 (18 201, 17 040)	112 (121,101)
Påskedagsgudstjenester	303 (327, 315)	15015 (17 971, 17 702)	50 (55, 55)
Gudstjenester for barnehagebarn	91 (96, 97)	7 286 (6 916, 7 840)	80 (72,78)
Gudstjenester med skriftemål	10 (7, 10)	352 (260, 209)	35 (37, 21)
Temagudstjenester med fokus på internasjonal diakoni/ misjon	66 (65,71)	5 104 (4 390, 6 410)	77 (68, 90)
Gudstjenester med dåp	1367 (1524, 1447)	121 582 (123 221, 129 163)	89 (81, 89)

Tabell 12: Antall ulike typer gudstjenester og deltakelsen på disse i Tunsberg 2019.

Julaftensgudstjenester

Selv om tall for 2019 viser en liten oppgang i forhold til 2018 mht. til antall deltakere på julaftensgudstjenestene, viser tendensen over tid at antallet går langsomt nedover. I 2008 var det totalt 230 gudstjenester på julaften, og de samlet 60 382 deltakere. Det tilsvarte 12,5% av befolkningen eller 16,1% av medlemmene. Deltakerantallet for 2019 tilsvarer 9,94% av befolkningen eller 15,1 % av medlemmene i Dnk. Det registreres at en økning i antall julaftensgudstjenester har hatt en innvirkning på deltakerantallet i 2019 (tilbud økt med 8 sammenlignet med 2008).

Gudstjenester for ungdom

Statistikk for 2019 viser at antall gudstjenester for ungdom har økt (fra 2018) fra 150 til 195, og deltakerantall har økt fra 18 201 til 21 817. Tallene viser altså et markant oppsving i 2019 med et økt tilbud på 30%, og en økt deltakelse på nesten 20%.

Årsakene til økningen kan være mange, men det er sannsynlig at bispedømmesatsningen på ungdom gjennom «Ungdomsåret» har hatt en effekt på antall arrangerte gudstjenester. Det er et sprik mellom økningen i tilbudet og økningen i deltakelsen, noe som kan forklares med at det tar tid å innarbeide nye tiltak. Samtidig er det erfaringsmessig krevende å rekruttere ungdom til gudstjenestedeltakelse, også når gudstjenesten er tilpasset alders-

gruppen. Samlet sett antyder tallene at målrettet satsning fungerer for å øke oppslutningen, både som bispedømme og lokalt.

Andre gudstjenester

Tradisjonelle gudstjenester har en nedgang. Men spesial- og temagudstjenestene øker i oppslutning. Gudstjenestene for skolebarn, for ungdom, med skriftemål og temagudstjenester, har økt i oppslutning. Mange menigheter har laget tydelige mål og strategier for dette, og dette har hatt en effekt.

Det er en positiv tendens når det viser seg at mange typer gudstjenester har økende deltakelse, og vi merker oss at dette særlig gjelder gudstjenester utenfor søn- og helligdager.

Refleksjon og analyse

Ser vi på den innsats, pågangsmot, gudstjenesteglede og kreativitet som er innrapportert fra menighetene, må vi konkludere at gudstjenestelivet blomstrer i Tunsberg. De fleste menigheter har også et relativt variert tilbud av ulike typer av gudstjenester. Det brukes mye tid på gudstjenesteplanlegging i stabene, og mange steder er det et godt innarbeidet tverrfaglig samarbeid. Mange tiltak i trosopplæringen har fått konkrete synlige nedslag i gudstjenestelivet lokalt, og mangfoldet av kultur og kulturuttrykk har gradvis fått en større betydning i gudstjenestelivet.

På tross av dette, målt i forhold til nøkkelindikatorene, så fortsetter deltakerantallene å synke de fleste stedene. Selv om det legges ned mye innsats og engasjement i gudstjenestearbeidet, så viser statistikkene at deltagertallene er langsomt synkende. Arbeidet med gudstjenestefornyelsen de siste 10 årene har så langt stort sett ikke fått den ønskede virkning i økt deltakelse rundt om i bispedømmet. Vi ser at dette gjør noe med våre ansatte sin motivasjon (jfr. medarbeiderundersøkelse), og det kan også i noen tilfeller ha en påvirkning på rekrutteringen av nye til frivillig innsats eller kirkelig utdanning.

Kirken har gjennom de siste årene reflektert en del over denne negative utviklingen, og det fører til økende kunnskap om dette sammensatte spørsmålet om hvorfor folk ikke kommer. Årsakene til nedgangen viser seg å være komplekse og mangefasettete. Det er liten tvil om at noe av nedgangen har sammenheng med en gjennomgående sekulariseringsprosess som har pågått over lenger tid i vårt samfunn. Det moderne samfunnet er også preget av en autonom individualisme der mange har en anti-autoritær holdning. Det er og en tydelig konsumpreget kultur preget av endrede familiemønstre, og er et mer mangfoldig samfunn både kulturelt og religiøst enn tidligere. Medlemsundersøkelsen som ble utført i april 2019 bekrefter også at utviklingen preger medlemmene. Undersøkelsen viser på den ene siden tydelig at det er mange som fortsatt opplever at kirken er viktig i samfunnet, men det er en tydelig lavere andel av medlemmene som har et aktivt forhold til.

I KIFO-rapporten «Hva kjennetegner menigheter med økende gudstjenestedeltakelse?» fra februar 2018, konkluderer man at andelen frivillige er den viktigste påviselige faktoren til gudstjenestevekst i menigheter. Dette stemmer med våre funn. Medvirkning og involvering er nøkkelfaktorer for gudstjenestevekst. Her utfordres både våre strukturer, holdninger og fremvoksende kultur med økt profesjonalisering i menighetene.

Det er også tydelig at godt tverrfaglig samarbeid styrker gudstjenestearbeidet og øker kvaliteten på gudstjenestene. Det å utnytte ressursene innen egen menighet fører igjen til større engasjement og eierskap i stabene for gudstjenestearbeid. Noen steder har menighetene utviklet samarbeid over menighetsgrensene, og målet er å utnytte både de menneskelige ressursene og de enkelte kirkenes egenart for å skape bredde i tilbudet. Dette har gitt gode effekter særlig i byene der kirkene ligger tett.

Vi ser fra eksemplet Bragernes, at informasjon og markedsføring av gudstjenester og arrangementer også spiller en tydelig viktig rolle i arbeidet for å stimulere til økt gudstjenestedeltakelse.

Satsning på menighetsblad med høy kvalitet (som f. eks i Færder), skaper også større interesse for det som foregår i kirkene. Medlemsundersøkelsen viser at de gjerne tar imot menighetsblad og informasjon fra menighetene, og erfaringen fra Færder viser at potensialet er stort dersom kvaliteten er god og man har en tydelig informasjonsstrategi.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

Vi ser at det er krevende å snu en tendens som har vært generelt nedadgående i så mange år, og som preges så mye av samfunnsendringene. Men vi ser samtidig at det er mange lyspunkt, og det jobbes godt med å utvikle gudstjenestelivet. Mange steder legges det ned mye arbeid for å gjøre gudstjenestene enda mer åpne, relevante og tilgjengelige, uten å miste gudstjenestens samlende preg.

Det er tydelig at gudstjenester utenfor søn- og helligdager har et potensial for utvikling, og det sier noe om at gjennomgangen av gudstjenestefrekvens og forordningene er overmodent. Det er også nødvendig å tenke nytt både om bedre utnyttelse av lokale ressurser og styrker, og se helhetlig på gudstjenestens og kirkens rolle i de ulike nærmiljøene. Den norske kirkes medlemsgrupper er også mye mer mangfoldig enn mange innbiller seg, og preget av mange subkulturer og grupper.

Vi ser etter menighetsrådsvalgene i 2019 at det er kommet inn veldig mange nye, og flere av disse har liten erfaring med menighetsliv fra tidligere. De kommer inn med nye øyne og frisk entusiasme. Det er viktig å forvalte godt den nye energien til å tenke fornyelse, og bruke anledningen til å lage nye strategier for utviklingen av gudstjenelivet i menighetene.

I vår strategitenkning for å snu trenden med synkende gudstjenestedeltakelse har vi til nå hovedsakelig satt fokus på gudstjenesten, dens innhold og antall. Det vil fortsatt være et

behov fremover for å sette fokus på hvordan en kan gjøre gudstjenestene lokalt mer åpne og livsnære innenfor de rammer som er gitt. Det er også fortsatt et bedrings- og utviklingspotensial i hvordan vi kommuniserer evangeliet til dagens mennesker gjennom gudstjenestene.

Men vi har i de siste årene, i lyttende refleksjon til de som ikke kommer til gudstjeneste, lært at vårt utgangspunkt for en god strategi er å begynne *utenfor* gudstjenesterommet. Det er mange i våre lokalsamfunn som har fortellinger om erfaring og opplevelser av et økende gap mellom det en erfarer i hverdagslivet og det som foregår i kirken på søndag. Arbeid og religion har blitt to isolerte departementer i våre liv, også for ansatte i kirken. Kan det være slik at ved å vise mer interesse for folks hverdagsliv og deres arbeid, så vil dette påvirke deltakerantallet på gudstjenestene? Erfaringer fra kirker i andre land peker på dette. Hvordan kan vi som bispedømme stimulere til at dette settes på dagsorden? Vi vil arbeide med dette fremover.

1.B. OPPSLUTNING OM VIGSLER

Resultatmål:

Flere velger kirkelig vigsel.

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er ikke nådd

Resultat/utvikling

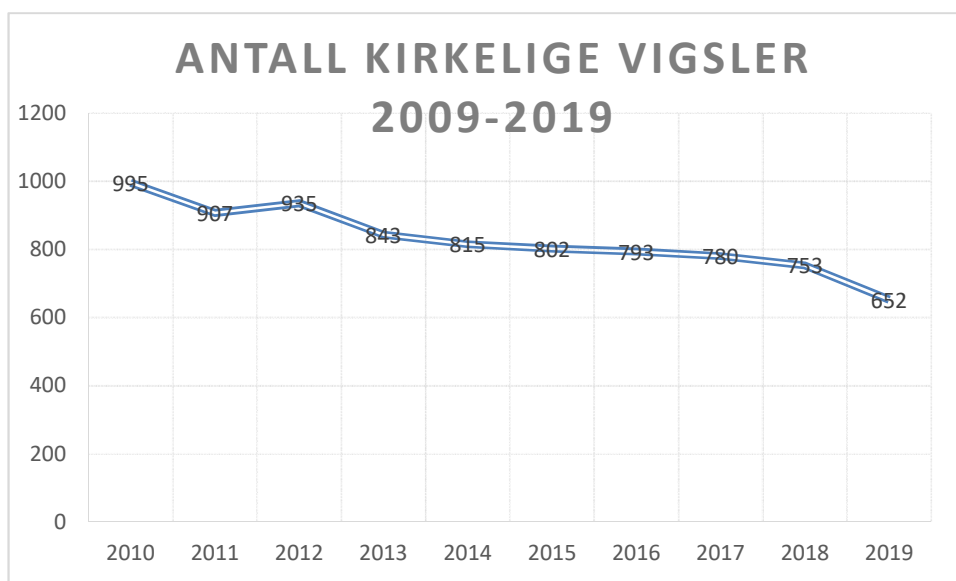
Det har totalt funnet sted 652 kirkelige vigslar i 2019, som samlet 39 554 deltakere. Antallet kirkelige vigslar viser en nedgang fra 2018 på 101 vigslar (ned 13,2 %). SSB publiserer ikke tall over totalt inngåtte vigslar i 2019 før 2.04.2020. Vi kan derfor ikke sammenholde resultat mot antall inngåtte vigslar for 2019 ettersom årsrapporten skrives før tallene er publisert. Men ut fra foreløpige tall ser det ut som tendensen er at tallet på antall inngåtte ekteskap fortsatt går nedover. I 2018 var det totale antall ekteskap inngått i Norge det laveste siden 1994.

Tabell 12 viser de faktiske tall for kirkelige vigslar i Tunsberg i perioden 2010-2018:

Vigslar 2009 - 2019	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kirkelig vigsel Tunsberg	995	907	935	843	815	802	793	780	753	652
Inngått ekteskap Vestfold og Buskerud	2 201	2 186	2 239	2 135	2 128	2 142	2 171	2 050	2 047	?
Prosentvis oppslutning	45%	42%	42%	39 %	38 %	37 %	37%	38%	37%	?

Tabell 13: Faktiske tall for kirkelige vigslar i Tunsberg 2009-2018.

En grafisk fremstilling av de samme tallene vist i tabell 12 ovenfor ser slik ut: (se neste side)

Refleksjon og analyse

Generelt er det færre par som gifter seg i Norge. Dette får naturligvis betydning for antallet kirkelige vigslar. Det ble i 2018 også inngått flere borgerlige vigslar enn kirkelige. Denne tendensen vil nok fortsette i 2019.

I noen sokn som f.eks. Krødsherad registrerte vi i 2018 en økning av antall vigslar (totalt 20). Årsaken var et firma som markedsførte seg som bryllupsarrangør og markedsfører Krødsherad som bryllupsbygda. Tallet for 2019 viser imidlertid en nedgang på 10 fra 2018, og det kan tyde på at aktiv markedsføring til en viss grad virker.

I Larvik prosti viser tallene en nedgang sammenlignet med 2018 på 36 vigslar (90 vigslar i 2018, 54 i 2019). Men antallet bookede vigslar for 2020 viser en økning tilbake til 2018 nivå, - dette viser at på vigselfronten er det naturlige svingninger fra år til år.

I 2019 hadde 9 av menighetene et tilbud om ekteskapsgrupper (eller samlivsgrupper), som samlet totalt 56 deltakere. I 2016 var tallet 13 med 41 deltakere.

Det er vanskelig å si hvilke ting som påvirker antall kirkelige vielser. Biskopene har lagt seg på en temmelig åpen linje mht. vigselssteder, og mange steder er det godt tilrettelagt for vigslar. En viktig endring vi registrerer er knyttet til at ordførere nå utfører vigsel, og på en del steder har det også påvirket antallet kirkelige vigslar. Vi registrerer også at det er stadig flere som gifter seg utenlands enn før.

Flere menigheter får også signaler om at mange opplever at det er en for stor kostnad knyttet til vigselsarrangement, og velger det bort av økonomiske årsaker. Endrede familiestrukturer og kompliserte relasjoner kan også være et hinder for det å gifte seg.

En annen ting som vi ser, er at stadig flere gifter seg et annet sted enn der de bor. Det skaper press på steder med mye turisme, eller der det er særlig attraktive kirkebygg. For kirkelige ansatte på disse stedene er det en utfordring når etterspørselen etter vigsel overgår ressursene.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

Det er et mål å øke antall kirkelige vigslar, men på dette området er det også veldig komplekse sammenhenger som gjør at det ikke er lett å gjøre endringer på kort sikt.

Men et godt strategisk grep som vi ser kan være nyttig, er å jobbe med tilgjengelighet i ulik forstand. F.eks. er det lett å få tak i informasjon? Er kirkens folk lette å få kontakt med, og blir man møtt på en måte som gir kirken et positivt omdømme?

Her er også mye å hente på bruk av digitale verktøy og informasjonskanaler. Videre er det nødvendig å utvikle kvaliteten på tjenestene kirken leverer lokalt for å møte stadig nye krav og utfordringer.

1.C. OPPSLUTNING OM GRAVFERD

Resultatmål:

Oppslutningen om kirkelig gravferd holdes oppe.

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er delvis oppnådd

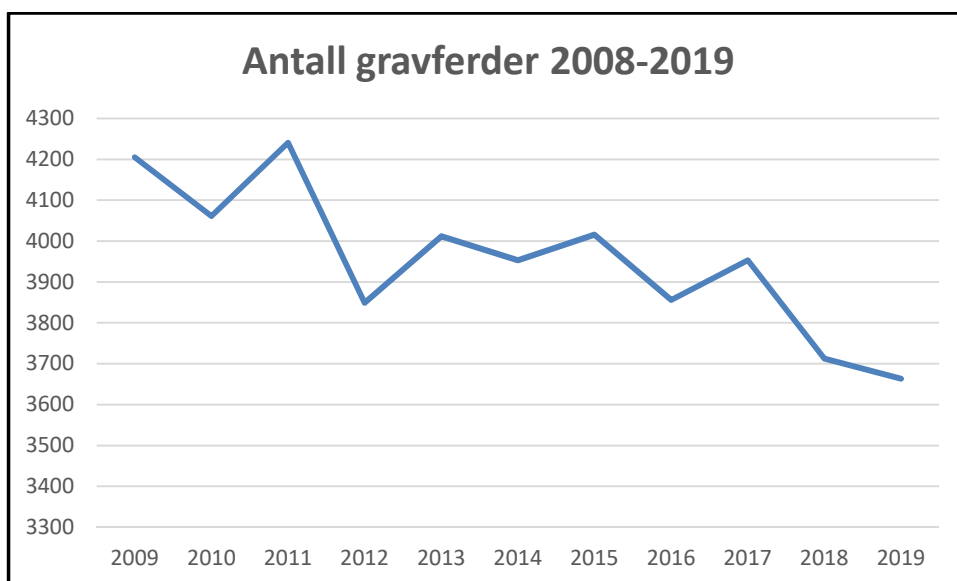
Resultat/utvikling

Det fant sted totalt 3663 gravferder i regi av Dnk i Tunsberg i 2019. En sammenstilling over oppslutning om gravferd i perioden 2010-2019 sees i tabell 14 med påfølgende graf:

	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antall kirkelig gravferd	4061	3849	4012	3953	4016	3856	3953	3713	3663
% andel av antall døde	92,5 %	87,4 %	92,2 %	88,2 %	90,7 %	83,6 %	87,9 %	83,5 %	?

Tabell 14: Antall kirkelige gravferd og jordpåkastelser 2010-2019. Se grafisk fremstilling på neste side.

Årets resultat viser en nedgang i antall kirkelige gravferder på 50 sammenlignet med 2018. SSB-tall for 2019 viser at antall døde for de tre første kvartalene er totalt 3233. (Det foreligger ikke tall for 4 kvartal når rapporten skrives). Foreløpige tall kan tyde på at det er færre som har valgt kirkelig gravferd også i 2019, men dette vil vi kunne si noe sikkert om først når tall foreligger. Det er registrert 65 humanistiske gravferder i 2019.

Refleksjon og analyse

Det har i 2019 blitt registrert en markert økning av antallet som ønsker mer livssynsøytrale gravferder. Enkelte begravelsesbyrå i byene melder også om et økende antall som ikke ønsker noen seremoni i det hele tatt. Det er og kommet frem ønsker om enklere liturgiske ordninger for gravferd, og kirken vil oppleve å bli stadig mer utfordret av pårørende som gjerne vil «sy sammen» sin egen seremoni.

Enkelte gravferdsbyråer utdanner også sine egne seremoniledere, og det er sterke kommersielle interesser knyttet til å ha hånd om alt rundt seremoniene.

Man ser ikke de samme tendensene ennå på landsbygda, der kirkelige seremonier fremdeles står veldig sterkt.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

Vi ser at det skjer store endringer også i forhold til gravferd, og det er viktig at ikke kirken tror at dette er et område som går av seg selv. Kirken har fremdeles ca. 80 % av gravferdsseremoniene, og vil fortsatt ha en sterk rolle fremover i befolkningens avskjed med sine kjære.

Det er likevel viktig at ikke kirken blir stående på sidelinjen i denne utviklingen, men rustet seg til å møte nye utfordringer med profesjonalitet og imøtekommenhet uten å miste sin identitet som kirke.

1.4. INKLUDERING AV SAMISK SPRÅK

Resultatmål:

Flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenesten.

Nøkkelindikatorer:

Antall menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenesten.

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål delvis nådd.

Resultat/utvikling

En menighet, Sandefjord, har feiret en gudstjeneste som har inkludert samisk språk (samisk innslag) i 2019, det samlet 60 personer. Dette er det samme resultat som i 2018.

Refleksjon og analyse

Tidligere har dette ikke vært et prioritert område i bispedømmet. En av årsaken skyldes at vi egentlig ikke har visst så mye om samene som bor i blant oss i Vestfold og Buskerud. Vi foretok derfor i siste halvår av 2019 en kartlegging. Denne ble en bevisstgjøring for oss. I Tunsberg bispedømme er det registrert 313 personer i Sametingets valgmanntall. Det reelle antallet samisk befolkning er adskillig høyere. Barn er heller ikke regnet med i valgmanntallet. Det er samisk befolkning i 21 av de 30 kommunene i bispedømmet, og Drammen og Sandefjord kommuner har flest. Med bakgrunn i undersøkelsen ble prostene ble utfordret til å få til en markering med samisk språk i en eller flere gudstjenester i sitt prosti i forbindelse med samefolkets dag 6. februar 2020. Samisk flagg ble innkjøpt til Domkirken. I 2019 sendte vi for første gang en utsending til Samisk kirkelig valg møte.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

Kartlegging av de faktiske forhold var et godt grep for å skape økt bevissthet og engasjement. Dette bør følges opp i samarbeid med prostene.

Vi har etablert en liten ressursgruppe i bispedømmet for inkludering av det samiske kirkeliv som består av en representant fra menighetene med samisk bakgrunn, domprosten og en fra bispedømmekontoret. Målet er å sørge for videre bevissthet om bruk av samiske elementer i gudstjenestelivet, og kirkelig markering av samiske merkedager.

2. FLERE SØKER DÅP OG TROSOPPLÆRING

Resultatmål:

- Oppslutningen om dåp holdes oppe.
- Oppslutning om trosopplæringstiltakene er stabil.
- Oppslutningen om konfirmasjon holdes oppe.

2.1. OPPSLUTNING OM DÅP

Resultatmål:

- Oppslutningen om dåp holdes oppe.

Nøkkelindikatorer:

- Antall døpte barn

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål ikke oppnådd.

Resultat/utvikling

Tallet for antall døpte i 2019 er 2385. Dette utgjør en oppslutning på 99,2% av fjoråret. Antall døpte barn under 14 år er 2270. Det er registrert 115 dåp av personer fra 14 år og oppover.

Dåpskullet oppgis i «Statistikkheftet» til å utgjøre totalt 4911 personer. Antall døpte er da ca. 49 % av dåpskullet, og det er en økning på 1 % fra fjoråret. Men dette tallet er basert på det totale antall døpte, også konfirmanter og voksne. Tallet døpte i alderen 0-1 år var i 2019 på 2228. Dette tilsvarer 45 % av dåpskullet.

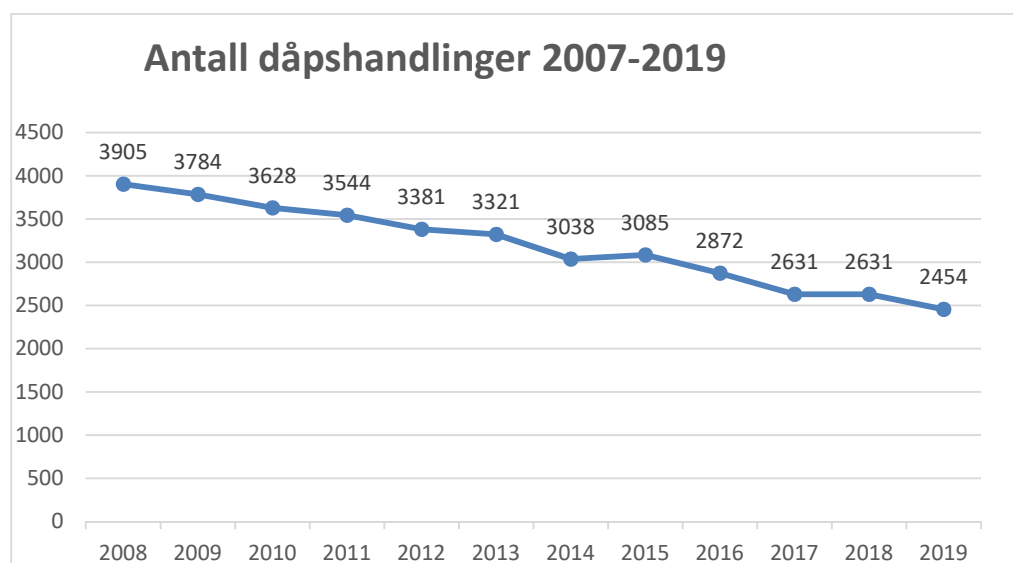
Tidligere har bispedømmet bare rapportert på antall dåpshandlinger. Det har gjentatte ganger vært påpekt et misforhold mellom innrapportert tall på hvor mange dåpshandlinger som gjennomføres, og hvor mange døpte som blir registret. Fra 2016 endret Kirkerådet måten å rapportere på fra dåpshandlinger til døpte, og endret metoden for å innhente tall. I vår rapport følger vi dette, og her legger vi tallene for antall døpte til grunn fra og med 2016 av. For å vise tendens over tid er antall dåpshandlinger vist i grafen nedenfor.

Tabell 15 viser de faktiske tall for antall døpte i perioden 2016-2019.

2016	2017	2018	2019
2810	2559	2404	2385

Tabell 15: Antall døpte i Tunsberg bispedømme 2016-2019

Tallene viser et klart nedadgående antall døpte. Utviklingen følger den samme nedadgående tendensen vi har sett ved registreringene av antall dåpshandlinger målt i perioden 2007-2019, selv om vi kan registrere at kurven flater litt ut i 2019. Grafen nedenfor viser denne tendensen:

Totalt for bispedømmet er det ca. 49 % som døpes i forholdet til antall fødte. Ser vi nærmere på hver kommune, så ser vi at det er stor variasjon i prosentandelen. Noen steder er det også mange flere dåpshandlinger enn det som er totalt dåpskull, og det skyldes at mange ønsker å døpe barnet sitt et annet sted enn der de bor.

Døpte i prosent av antall fødte (prosent)					
Kommune	2015	2016	2017	2018	2019
Drammen	38,8	37,6	36,2	34,9	36,0
Kongsberg	60,2	62,3	50,8	47,7	41,9
Ringerike	59,2	52,2	54,2	43,6	53,6
Hole	81,2	65,5	50,0	55,6	47,3
Flå	212,5	83,3	100,0	63,6	44,4
Nes	70,6	48,3	100,0	78,6	90,5
Gol	62,8	65,8	50,0	73,2	82,4
Hemsedal	79,2	36,8	32,0	33,3	36,0
Ål	88,4	81,3	61,4	38,9	75,8
Hol	92,3	74,4	56,8	52,6	50,0
Sigdal	100,0	84,2	63,3	96,2	77,3
Krødsherad	73,3	121,4	57,7	58,3	77,3
Modum	85,8	90,7	62,5	58,7	81,1
Øvre Eiker	64,5	60,8	51,0	57,2	56,5
Nedre Eiker	52,2	53,4	45,7	37,2	36,4
Lier	60,2	58,0	51,8	56,2	52,2
Røyken	48,3	49,0	47,5	43,9	38,3
Hurum	72,5	63,2	43,8	42,5	44,1
Flesberg	81,5	53,8	38,7	64,5	92,3
Rollag	120,0	90,0	68,4	78,6	55,6
Nore og Uvdal	188,9	89,5	66,7	66,7	100,0
Horten	60,4	50,2	49,6	44,2	37,6
Holmestrand gml	78,4	67,3	81,8	.	.
Tønsberg gml	47,7	49,0	49,1	48,2	.
Sandefjord gml	59,1	54,2	.	.	.
Larvik gml	65,0	64,8	60,0	.	.
Sandefjord	.	.	50,2	51,1	45,0
Svelvik	55,2	48,1	65,2	60,4	55,6
Larvik	.	.	.	55,9	54,7
Sande	60,9	64,0	55,8	50,5	56,8
Hof	108,3	59,3	40,0	.	.
Holmestrand	.	.	.	38,1	65,8
Re	62,6	76,4	61,5	70,2	60,9
Andebu	70,1	51,3	.	.	.
Stokke	56,2	68,8	.	.	.
Nøtterøy	59,7	63,2	60,1	.	.
Tjøme	65,9	48,7	53,3	.	.
Lardal	70,8	50,0	118,8	.	.
Færder	.	.	.	51,4	52,3

Tabell 16 (se forrige side): Døpte i antall prosent av fødte, fordelt kommunevis 2015-2019. Kommuner med »gml» bak seg er kommuner som ikke eksisterer lenger, men er slått sammen med andre i løpet av perioden,

Resultat i andel av døpte tilhørige 1-10 år

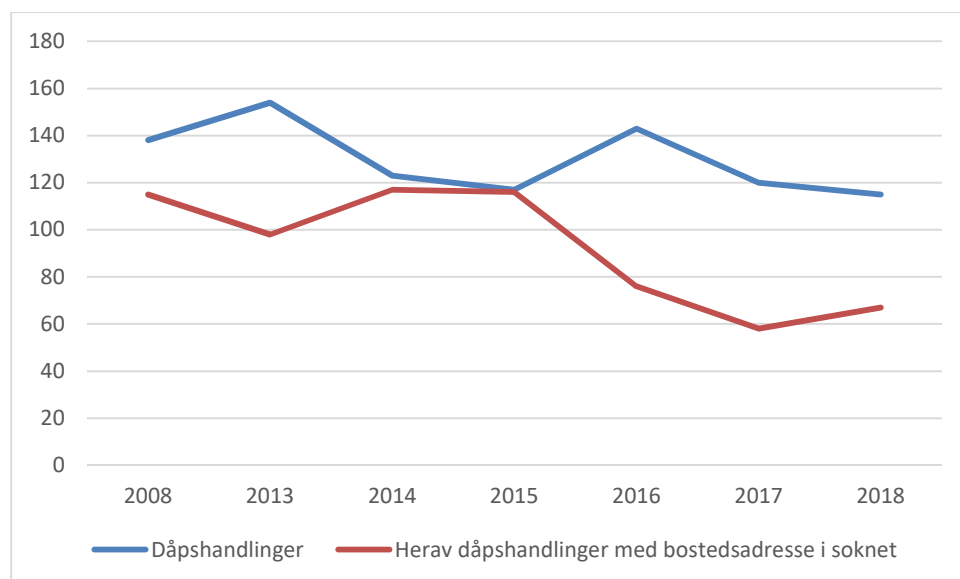
Tabell 17 nedenfor viser andel av døpte tilhørige, 1-10 år, for perioden 2015-2019 basert på tall fra medlemsregisteret i Dnk.

	0-år	1-år	2-år	3-år	4-år	5-år	6-år	7-år	8-år	9-år	10-år
2015	51 %	74 %	75 %	77 %	78 %	78 %	83 %	81 %	81 %	84 %	86 %
2016	56 %	77 %	76 %	77 %	78 %	79 %	80 %	84 %	82 %	82 %	84 %
2017	51,90 %	75 %	77,1 %	75,8 %	77,3 %	78 %	79,2 %	79,7 %	84,2 %	81,9 %	82,4 %
2018	52,20 %	73,30 %	74,70 %	77,40 %	76 %	77,3 %	78,3 %	79,5 %	79,9 %	84,1 %	82 %
2019	49%*	74,77 %	74,26 %	75,28 %	78,15 %	76,96 %	78,14 %	79,05 %	79,77 %	80,24 %	84,61 %

Tabell 17: Andel av døpte av medlemmer og tilhørige, 1-10 år for 2015-2019. Andelen døpte beregnes slik: Antall medlemmer / summen av tilhørige og medlemmer. Kilde: Medlemsregisteret Dnk, Etatsstatistikk 2015 og 2016, Statistikkhefte 2017, 2018. *= Tallet for 2019 er andel av fødte totalt, da ny regnemåte er innført for 0 år. Medlemmer som føder rapporterer dette ikke inn til kirken.

Forholdet mellom dåp i eget bostedssokn og dåp i annet sokn

40,5 % av alle som ble døpt i 2019 ble døpt i et sokn hvor vedkommende ikke bor. Dette er en økning på 1,3% fra 2018. Selv en vesentlig andel av alle dåpshandlinger utføres i bostedssoknet, kan vi observere at det er gradvis økende tendens at flere dåp av barn (*under 14 år*) skjer i et annet sokn. Dette kan ha med endringer i demografi og bosettingsmønstre. Det er relasjonen til kirken der en har vokst opp, eller familien bor som skaper bindinger, identitet og tilhørighet. Det er en tydelig tendens at de som har flyttet til byene reiser et annet sted for å ha dåp. Vi har nylig sett på dette i Sandefjord by, og viser samtlige 4 sokn den samme tendens som grafen nedenfor viser for 2015-2018:

Utvikling av dåpshandlinger i Sandar sokn, Sandefjord by.

Mange småbarnsfamilier bor i nye boligstrøk. Samtidig ser vi at det er svært få menigheter som har utviklet en strategi hvordan en kan inkludere og komme i møte nye tilflyttere. Dette er en blindflekk, som vi bør se nærmere på i bispedømmets strategiarbeid fremover.

Refleksjon og analyse

I 2018 ble konsekvensene av den nye personvernlovgivningen at tilgangen på informasjon om fødte ble betydelig avgrenset, og mange menigheter gav tilbakemelding om at mangelen på tilgang til informasjon påvirket dåpsantallet.

Det er ikke så lett å vurdere i hvor stor grad denne endringen i personvernforordningen har påvirket dåpstallene, men den har i 2019 ført til at mange har måttet gjennomtenke hvordan de kan få kontakt med potensielle dåpsforeldre.

Kirkemøtet har gjort dåp til et sentralt satsningsområde, og i 2019 har det vært satt i gang mye arbeid rundt i bispedømmets menigheter for å få gjort noe med de synkende tallene. For 2020 har det i bispedømmets budsjett blitt satt av prosjektmidler til kompetanseheving knyttet til dåpsatsingen, for kartleggingsarbeidet i 2019 viste at det er behov for mer kunnskap særlig innen informasjonsarbeid og metodikk knyttet til dåp og dåpspraksiser.

Det er i flere menigheter gjort viktige strategiske grep knyttet til både kommunikasjon og tilrettelegging for å senke terskelen for dåp. F.eks. Modum har lyktes særlig i dette strategiske og kommunikative arbeidet, og der viser tallene at antallet dåp har steget i 2019. De har fått til at møtet med kirken blir et godt møte, og at informasjon er lettere tilgjengelig.

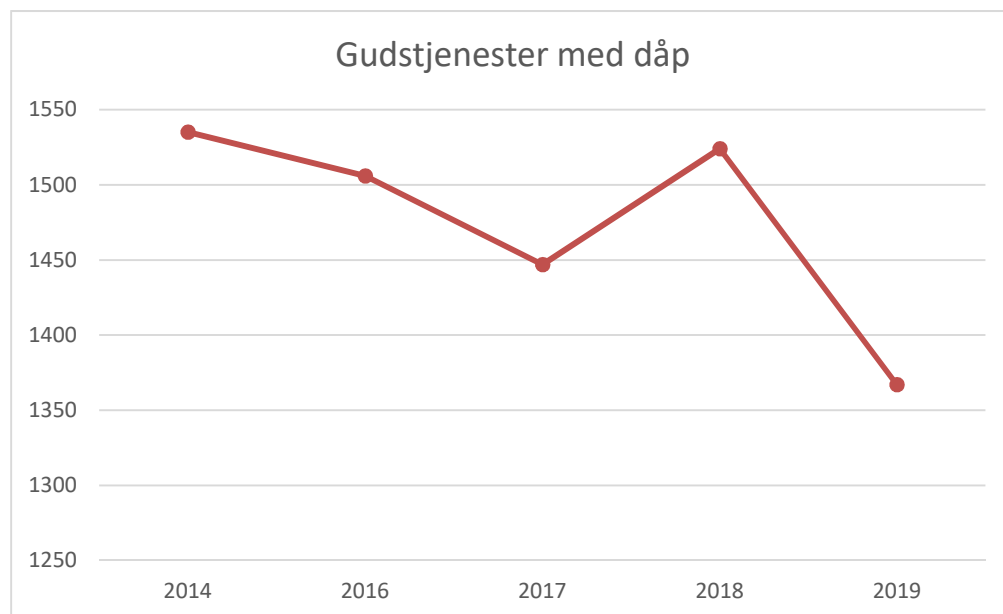
I begynnelsen av 2019 ble det invitert til et seminar om «drop-in dåp» på bispekontoret, og målet var å gi ideer og inspirasjon til menigheter som hadde lyst til å prøve dette hos seg. I løpet av 2019 har flere menigheter (ca. 5 stk. totalt) hatt «drop-in dåp», og det rapporteres om gode erfaringer med dette. Larvik sokn har hatt det to ganger, og erfaringene er svært gode. De merker særlig at bevisstheten øker om at dåp også er for voksne, for det har tidligere vært en allmenn antakelse at dåp bare er for barn. En av hovedårsak til at få menigheter prøvde ut «drop-in dåp» i 2019 var «fear-faktoren». Det er noen usikkerhetsmomenter knyttet til drop in – dåp: hvem kommer? Vil vi kunne håndtere det? Vi må jobbe strategisk videre med å trygge ansatte på at de er i stand til å møte de som kommer på en god måte.

Det har vært et strategiske grep for rådgiverne ved bispekontoret sette dåp på agendaen på fagsamlingene, og særlig utfordre menighetene til å kommunisere at dåp må tilrettelegges for alle aldersgrupper.

Et annet strategisk grep er å bruke årssamtalene med menighetene om trosopplæring til å etterspørre menighetens strategier for dåpsatsing, og gi plass til en samtale om erfaringen de har lokalt rundt dåpsamtale og dåpspraksis.

En av utfordringene er å få opp antallet gudstjenester med dåp. De fleste menighetene rapporterer om at de er åpne for dåp i de fleste gudstjenestene, men som vi ser av grafen

nedenfor så gjør nedgangen i dåpstall at det blir færre gudstjenester med dåp i. Noen erfarer at en har satt av gudstjenester til dåp, men ingen ble meldt. Dette er en trend vi håper kan bli snudd når fokuset på dåp er økene i årene fremover.

Medlemsundersøkelsen viser at svært mange medlemmer fremdeles ville valgt å bære barna frem til dåpen i dag dersom det var aktuelt for dem, derfor er det grunn til å tro på at det går an å snu utviklingen.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

Det er satt i gang mye for å endre dåpsandelen, men det er viktig å tenke langsiktig. Det er gledelig at det ser ut som om kurven i antall dømte flater ut hos oss i 2019, og vi har menigheter som rapporterer om oppgang. Det er viktig å fortsette både med kartlegging og analyse av trender og utviklingstrekk i samfunnet som påvirker dåpstallene, og fortsette med å følge opp strategiske grep som «drop- in dåp» videre.

Vi må fortsette i 2020 med fokus på dåp i fagsamlinger, og utvikle en delingskultur på kompetanse og erfaringer menighetene imellom. Vi trenger jobbe mer med tilgjengelighet, kvalitet, og mye mer med kommunikasjon knyttet til dåp og dåpspraksis.

2.2. OPPSLUTNING OM TROSOPPLÆRINGSTILTAKENE

Resultatmål:

- Oppslutning om trosopplæringstiltakene er stabil

Nøkkelindikatorer:

- Deltakerandel i utvalgte, landsomfattende tiltak

Vurdering av resultat og måloppnåelse:

- Mål delvis nådd.

Resultat/utvikling

		2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
	Deltagere (sum) 2019	Andel av målgruppen	Andel av målgruppen	Andel av målgruppen	Andel av målgruppen	Andel av målgruppen	Andel av målgruppen	Andel av målgruppen
Dåpssamtalen	2 150	94 %	98 %	102 %	101 %	97 %	99 %	100 %
4-årsbok	938	32 %	35 %	36 %	36 %	40 %	39 %	38 %
Lys Våken	598	13 %	15 %	15 %	15 %	17 %	25 %	29 %
Breddetiltak rettet mot 6 år	465	22 %	21 %	20 %	21 %	23 %	24 %	24 %
Tårnagenthelg	735	18 %	19 %	17 %	19 %	21 %	24 %	22 %
Konfirmasjon	3 159	76 %	75 %	78 %	80 %	80 %	-----	-----
Året etter konfirmasjon	351	13 %	13 %	10 %	11 %	12 %	19 %	18 %

Tabell 18: Gjennomsnittlig deltakelse ved et utvalg trosopplæringstilbud i menighetene og andel deltakere av målgruppen.
Kilde: Etatsstatikk/Statistikkheftet 2013-2019.

Sammenlignet med de senere år viser årets resultat at oppslutningen omkring viktige trosopplæringstiltak er relativt stabil. Vi ser at det er noen områder der det går litt opp og ned, men samtidig må situasjonen sies å være relativt stabil. «Lys Våken» har en nedgang på 2% andel av målgruppen i forhold til 2018, men det er ikke noen dramatisk endring i forhold til de siste 5 årene.

Refleksjon og analyse

Tallene på oppslutning sett over tid er relativt stabile, med noen små variasjoner opp og ned. Enkeltarrangementer som trosopplæringstiltak er svært sårbare. Små faktorer som ofte er utenfor vår kontroll, som f.eks. en bursdag på samme tid, påvirke resultatet målt i antall deltakere. Nedgangen i oppslutningen i tiltaket «Lys Våken» kan skyldes at mange menigheter ikke lenger tilbyr dette arrangementet. Noe skyldes at det er stort arbeidspress i adventstiden, og at det kan oppleves krevende å arrangere et overnattingstiltak første helg i advent. Andre peker på at årsaken ligger i det økte sikkerhets- og risikofokuset som har kommet med de interne retningslinjer. Dette er naturligvis helt riktig å fokusere på, men kan kanskje overdrives? Mange peker også på at flere barn enn tidligere er utrygge på å sove borte, og lite vant til det. Allikevel – *den største årsaken er lavere påmelding* hos de menighetene som faktisk arrangerer «Lys Våken» i den grad vi ønsker.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

En medvirkende årsak til at færre melder seg på kan ha noe med våre metoder og kommunikasjonskanaler av tiltakene. Som mesteparten av alt annet arbeid i kirken inviterer vi inn til oss, og vi «går» (Mt 18,20) mindre ut. Å utvikle utadrettede, gode, relasjonsbyggende strategier er et utforsket terreng for både bispedømmet og de mange staber. Her har vi mye å lære av våre søsterkirker og misjonshistorien.

Samtidig ser vi at det er et utviklingspotensial i at tiltakene våre blir kommunisert. Det er igjen viktig å invitere i god tid, fortelle tydelig om innholdet og ha gode ambassadører for dette. Det viser seg at de som lykkes med tiltaket over tid, og har innarbeidet gode rutiner for det, da trer dette frem som en bærebjelke i menighetsarbeidet. Dette gjelder menigheter i bygdene i større grad enn i byene.

Dåp forutsetter at de dømte gis opplæring i den kristne tro (Den norske kirkes identitet og oppdrag, KM 2004). Hvis trosopplæringen skal lykkes med å oppfylle målsetningen om bidra til å gi barn og unge kristen livstolkning og livsmestring, er dette noe som skjer gjennom en prosess som tar tid. Det vil også være til stor hjelp å være del av et kontinuerlig arbeid i menigheten. Det kan være kor, «Tårnagentklubb», «Tweensarbeid», gudstjenester eller annet. I et slik miljø vil barn og unge over tid øve trospraksiser som vi som ledere må være gode til å involvere barn og unge i. Dette vil i neste rekke være viktig for rekruttering til kirkelige stillinger, for vi trenger ikke bare voksne som sympatiserer med kirken med også de som faktisk lever sitt liv i den kristne tro.

2.3. OPPSLUTNING OM KONFIRMASJON

Resultatmål:

- Oppslutningen om konfirmasjon holdes oppe.

Nøkkellindikatorer:

- Konfirmerte av dømte 15-åringer

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er oppnådd.

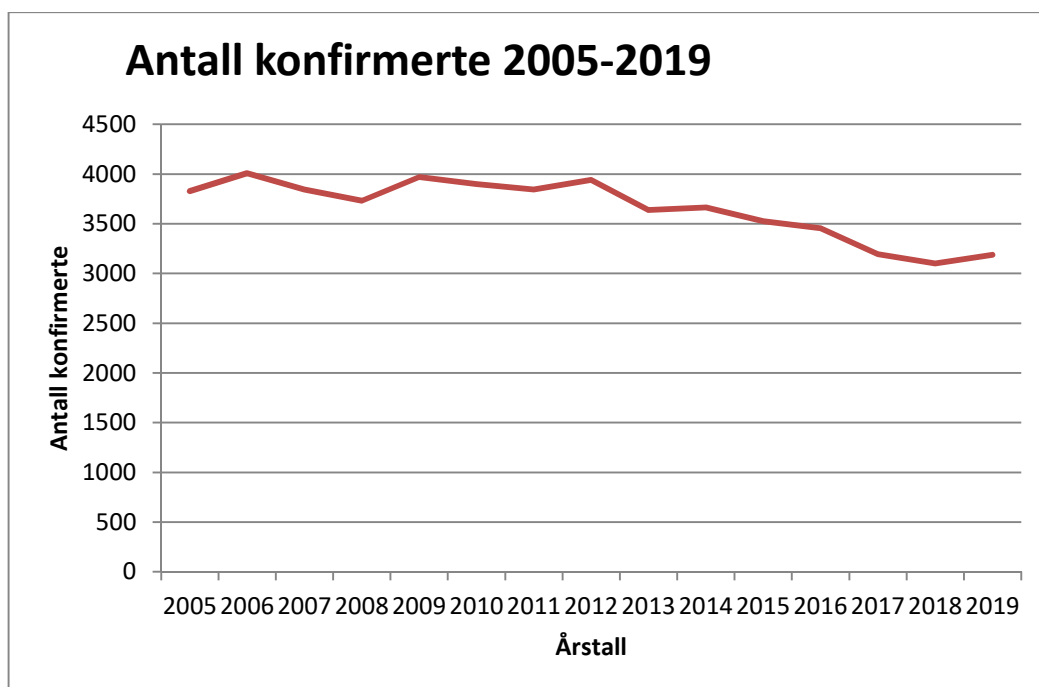
Antallet konfirmanter i Tunsberg var i 2019 totalt på 3159 personer (Note: Menighetens årsstatistikk oppgir 3115). Det tilsvarer 76 % av dømte 15-åringer samme år. Oppslutning om konfirmasjon har altså hatt en liten oppsving på 1% andel fra forrige år.

Tabell 19 nedenfor viser de faktiske tall for antallet konfirmanter fra 2005 og til 2019:

2005	2007	2008	2009	2010	2011	2012
3 829	3 844	3 733	3 969	3 898	3 843	3 941
2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
3 639	3 715	3 525	3 456	3 193	3 100	3 159

Tabell 19: Faktiske tall antall konfirmanter 2005-2019, Tunsberg bispedømme.

En grafisk fremstilling av de samme tall:

Grafen og tabellen ovenfor viser endringer i antallet konfirmanter over tid. Antallet konfirmanter har blitt redusert med 670 siden 2005. Disse tallene vil påvirkes av de enkelte års fødselskull, men tendensen over tid viser en nedgang. Det er derfor gledelig at årets resultat viser en liten oppgang. Det ble registrert 1607 humanistiske konfirmasjoner i 2019.

Refleksjon og analyse

Etter mange år med fallende opplutning om konfirmasjonstiden er det gledelig at arbeid i år har en liten økning. Imidlertid gir oppgang på 1 prosentpoeng lite grunnlag for å trekke noen slutninger.

Det er en tendens at venner (i klassen) i økende grad styrer den enkeltes valg av konfirmasjon – eller ikke. Venner gir i økende grad sosial aksept for deltagelse i kirkelig konfirmasjon. Sammenheng mellom dåp og konfirmasjon som kirken holder frem synes ikke så viktig for en 14-åring, den er kanskje ikke så lett å få øye på for dem?

Tradisjon, foreldre, besteforeldre er i mindre grad styrende for valget av konfirmasjon. I tråd med samfunnet for øvrig er flere valg opp til den enkelte, løsrevet fra tradisjon. Da blir venner gjerne de som påvirker valg.

Et annet perspektiv: Menighetene må stadig være opptatt av å tilby ha et relevant konfirmantarbeid som konfirmantene snakker godt om og reklamerer for!

Konklusjon, utfordringer og veien videre

Konfirmantarbeid er fremdeles et område hvor vi bør ha stort fokus og støtte menighetene i å skape et godt og relevant tilbud. Her finnes et stort og uutnyttet potensiale i det at kirken fremdeles møter så mange ungdommer midt i ungdomstiden.

3. KUNST- OG KULTURUTTRYKK ER EN DEL AV KIRKELIVET

Resultatmål:

- Vekst i antall deltakere på konserter og kulturarrangementer.
- Flere åpne kirker

3.1. OPPSLUTNING OM KONSERTER OG KULTURARRANGEMENTER

Resultatmål:

- Vekst i antall deltakere på konserter og kulturarrangementer.

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er delvis oppnådd

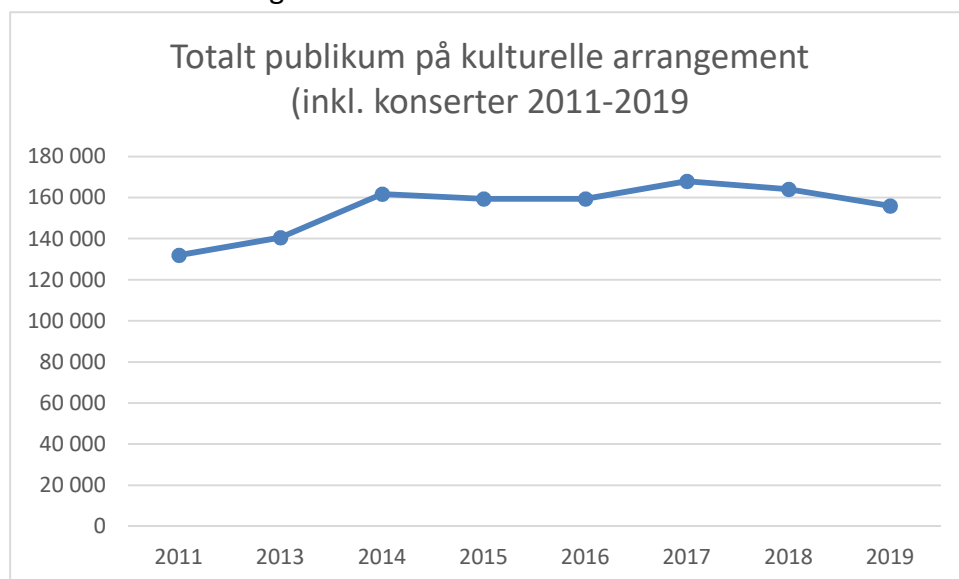
Resultat/utvikling

Det er avholdt totalt 1432 konserter og kulturarrangementer i 2019. Antallet deltakere totalt var 155 920. Resultatet viser nedgang i antall arrangementer på 1,9% og i antall deltakere på 4,9%. Tabell 20 nedenfor viser i tall nedslaget av kirkelig kulturvirksomhet fra 2011 og til og med 2019:

Arrangement	2011	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Konserter i regi av menigheten	692	692	734	761	693	733	839	768
Antall deltakere/publikum	76 151	70 692	79 741	82 611	71604	89 490	87 534	80 253
Konserter i regi av andre	260	273	264	277	351	364	349	374
Antall deltakere/publikum	39 858	48 841	45 534	46 428	67881	55 496	56 975	55 411
Antall kulturarrang. i regi av menigheten	154	201	264	265	248	246	224	218
Antall deltakere/publikum	12 270	16 010	29 191	29 061	17448	19 459	15 210	15 675
Antall kulturarrang. i regi av andre	39	51	59	59	39	42	49	72
Antall deltakere/publikum	3 636	5 034	7 205	1 362	2 446	3 580	4 402	4 581
Total antall kulturelle arrangement (inkl. konserter)	1 145	1 217	1 321	1 362	1 331	1 385	1 461	1 432
Totalt publikum på kulturelle arrangement	131 915	140 577	161 671	159 462	159 379	168 025	164 121	155 920

Tabell 20: Antall konserter og kulturarrangementer i menighetens regi og i andres regi 2011-2019

Vi observerer at antall konserter og kulturarrangementer i regi av andre har økt i 2019 sammenlignet med fjoråret. Resultat for 2019 gir en økning på 23 arrangementer og 25 konserter sammenlignet med 2018. Deltakerantallet har ikke hatt tilsvarende vekst.

Grafen ovenfor illustrerer utviklingen over tid (2011-2019). Fordelt på hvert prosti ser årets resultat slik ut:

	Konserter				Kulturarrangementer			
	I menighetens regi		I regi av andre		I menighetens regi		I regi av andre	
	Antall	Deltakere	Antall	Deltakere	Antall	Deltakere	Antall	Deltakere
TØNSBERG DOMPROSTI	132	15840	34	5186	10	1042	28	1754
LARVIK PROSTI	117	10065	33	4653	14	1064	24	880
NORD-JARLSBERG PROSTI	80	5766	63	6299	45	1599	3	90
DRAMMEN PROSTI	99	9161	45	10947	31	2459	7	824
EIKER PROSTI	64	7426	39	6602	24	2554	3	230
KONGSBERG PROSTI	60	11876	19	2430	19	1057	0	0
RINGERIKE PROSTI	29	3013	21	3108	25	1562	1	25
HALLINGDAL PROSTI	36	3090	20	2232	23	1283	4	508
SANDEFJORD PROSTI	90	10287	53	8614	8	820	2	270
LIER PROSTI	61	3729	47	5340	19	2235	0	0
TOTAL	768	80253	374	55411	218	15675	72	4581

Tabell 21: Antall konserter og deltakere i menighetens regi og i andres regi prostivis 2018

De største deltakerantall finner vi i Domprostiet, Drammen, Kongsberg og Sandefjord prostier. Årsaken til det høye tallet i Domprostiet skyldes nok Kirkens korskole Nøtterøy.

Denne har nå holdt på i 30 år med hele 7 kor som fordeler seg over et stort spenn i aldersgrupper. Dette gir svært gode virkninger, både hva angår tilhørighet og identitet til kirken og musikkopplevelser. Bragernes menighet i Drammen hadde i 2019 seks barnekor med 120 medlemmer og to voksenkor med 73 medlemmer, arrangerte 54 konserter i egen regi med totalt 4153 deltakere, samt 21 konserter i regi av andre som samlet 7697 deltakere. I Kongsberg sokn samlet menighetens 44 egne konserter 10 733 personer. I Sandefjord kirke samlet en 5436 mennesker til 28 konserter i regi av andre og 7609 til 71 konserter i egen regi.

Blant de kulturelle arrangementer i menighetens regi var salmekvelder og «Hymns Night» i Sande samlet 157 deltakere. Populært er også fortsatt tradisjonelle juletreffester som samler en del mennesker, særlig i bygdestrøk.

Refleksjon og analyse

Oppslutningen om kirken er jevnt over svært god når man ser på tallene for konserter og kulturarrangement. Etter hvert har mange menigheter etablert egne kulturutvalg eller konsertkomiteer som understøtter kirkemusikernes arbeid på dette feltet. Noe som igjen gir økt eierskap og engasjement lokalt.

Den lokale arrangørfloraen står også i en klar sammenheng bak de nasjonale tallene som viser at kirken de siste årene har hatt et relativt stabilt høyt besøkstall på entreberettigede arrangement.

For 2019 var det totalt publikummere på 155 920 arrangementer og konserter i våre kirker. Disse resultatene taler sitt eget språk og bør danne grunnlag for en klar strategisk tenkning så vel nasjonalt som regionalt.

Vi ser at kirken etter hvert er blitt en betydningsfull utleieaktør. Kirkens konsertstatistikk viser at konsert – og kulturarrangement i andres regi har økt betydelig, mens det er omtrent tilsvarende nedgang på arrangementer i regi av menigheten selv. Dette er en sunn utvikling fordi utleie-konsertene krever mye å gjennomføre selv, samtidig som der en stor berikelse for kirken og kulturtilbudet i lokalmiljøet.

Det har siden 2014 vært relativt stabile deltakerantall selv om antall arrangementer har variert, og totalt sett viser dette at kulturarrangementene står sterkt. I tillegg vet vi at mange steder er de opptatt vel så mye av vekst i kvalitet og dybde enn i ensidig publikumsoppslutning.

Det er stor pågang av forespørsler fra menigheter, arrangørsammenslutninger og offentlige aktører innen ulike kulturtiltak er jevn, og det er oftest forbundet med særlig krevende prosjekter eller jubileer. Men for kirkenes kulturarrangementer ligger det først og fremst et jevnt og godt arbeid fra kirkelige ansatte og mange frivillige. I tillegg erfarer vi at tydelige satsingsområder og markeringer stimulerer til nytenkning og handling. Særlig er dette gjeldende der hvor «utviklingsprosjekter» lar seg kombinere inn mot eksisterende virksomhet.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

Utfordringene framover er både av strukturell og innholdsmessig art. Et viktig spørsmål er hva vi vil med kirkemusikk og kultur i bispedømmet i fortsettelsen? Det rapporteres mye godt arbeid, og vi ser at kulturarrangementer samler mye folk. Det kan være flere svar:

- Skape mer musikk både i gudstjenester og konserter.
- Øke kvaliteten på musikken.
- At det finnes kor for mennesker i alle aldre i flere av menighetene i bispedømmet.
- Jobbe for økte stillingsressurser.

Målet med en slik offensiv holdning fra må være å inspirere de nye fellesrådene og kirkevergene til å få visjoner om dette store feltet slik at politikerne kan påvirkes til økte rammer. Det er ingen grunn til å tenke defensivt: Dette er et felt mange har et forhold til. Det synliggjør betydningen av kirkemusikk som en viktig brobygger mellom det kirkelige og det allmenne kulturlivet.

3.1.1. PILEGRIMSARBEIDET, PROSJEKT PEREGRINUS

Resultatmål:

- Utvikle pilegrimsarbeidet i Tunsberg.
 - Bidra til fokus på middelalderkirker langs leden
 - Forberede ledens ferdigstilling

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er oppnådd

Refleksjon og analyse

Med åpningen av pilegrimsleden gjennom Vestfold i 2019, den såkalte «Tunsbergleden», så vi mulighetene for å initiere et samarbeidsprosjekt hvor vi ønsket å få frem «Kunst langs leden». Konkret hadde det i lengre tid vært arbeidet med denne tematikken som et regionalt samvirke og et tverrfaglig samarbeid mellom Tunsberg bispedømme, Haugar Vestfold kunstmuseum, Universitetet i Sør- Øst Norge, Tønsberg domkirke, Slotts-fjellmuseet og Vestfold fylkes-kommune, samt en rekke andre aktører fra regionale og nasjonale nettverk.

Dette ble utgangspunktet for «Peregrinus»: Fem kirker langs pilegrimsleden ble åpnet for samtidskunst på historisk grunn. I regi av Haugar Vestfold Kunstmuseum, og i tett dialog med

utstillingen «Metafysica», ble et utvalg av samtidskunsten flyttet ut til noen sentrale kirker langs pilegrimsleden.

Kirkens mange rom ble tatt i bruk og, det ble arrangert egne gudstjenester, kunstnersamtaler, foredrag, performance, konserter, teater og vandringer som problematiserte og videreførte utstillingens tematikk.

Oppslutningen om arrangementene i regi av menighetene har vært god, og mange fant veien inn i kirkerommet.

Prosjektet «Peregrinus – kunst langs leden», har også vært vertskap for to nasjonale konferanser hvor deltagerne har fått omvisning i både utstillingen «Lux» på Slottsfjellmuseet og «Metafysica» på Haugar og i flere av kirkene. Det gode samarbeidet mellom museum og kirke

har vært til inspirasjon og læring for alle parter, og til en fordypet forståelse for pilegrimsbevegelsens muligheter. Som kirke må vi også våge oss inn i samtaler og dialoger der svaret ikke er gitt på forhånd. Tunsberg bispedømme har stor tro på at kunsten utvikler oss som mennesker. Den utvider og utvikler undringens og troens rom, og plasserer kirken og dens liv midt i samfunnet. Derfor satset vi på dette prosjektet, og vi er takknemlige for alle som har bidratt og gjort sitt til at dette ble organisk og verdifullt.

Faksimile fra programheftet, *Peregrinus*.

3.2. FLERE ÅPNE KIRKER

Resultatmål:

- Antall åpne kirker.

Nøkkelindikator:

- Antall åpne kirker

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er oppnådd

Resultat/utvikling

I 2019 hadde 46 sokn tilbud om åpen kirke, disse var til sammen åpne i 2802 dager (snitt 60 dager pr. sokn). Årets resultat viser en økning på 15 % av antall sokn som har dette tilbudet. (2018:40 sokn).

Refleksjon og analyse

Det har vært en økning i antallet kirker som er åpne. Det har utviklet seg mange ulike måter å tenke åpen kirke på. Noen rapporterer at de kun har kirken åpen på dagtid når ansatte eller frivillige er der for å øve eller forberede noe, eller det skal utføres noe praktisk arbeid.

Andre har faste ordninger med frivillige som holder kirken åpen en eller flere dager i uken etter en fast ordning.

Det er også kirker som bruker tiden før eller etter konserter og gudstjenester til å holde kirken åpen.

I byene rapporteres det at det stort sett kommer noen innom når dørene er åpne, men også andre steder i bispedømmet rapporterer om at folk er interessert i å besøke kirkene.

I 2019 åpnet pilegrimsleden gjennom Vestfold, og kirkene langs leden har i tillegg til å holde åpent også hatt mange kulturarrangementer.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

Det er en ressursutfordring for mange menigheter å holde kirken åpen, og det er mange av fellesrådene som rapporterer at de ikke klarer å tilby åpne kirke. Men i samarbeidsorganet Tunsberg arbeidsgiverforum (TAF) har bispedømmet og kirkevergelaget blitt enige om at det er et mål å holde kirkene åpne, og vi jobbe videre for sammen å finne gode løsninger for å fortsette økningen av antallet åpne kirker.

4. KIRKEN ENGASJERER SEG I SAMFUNNET

Resultatmål:

- Flere menigheter med diakonal betjening.
- Flere menigheter tilbyr felleskap til nye i Norge.
- Arbeid med religionsdialog styrkes.
- Kirkens digitale nærvær øker.
- Kirken er synlig på flere arenaer i det offentlige rom.
- Samarbeidet kirke/skole styrkes.

4.1. DIAKONAL BETJENING

Resultatmål:

- Flere menigheter med diakonal betjening.

Nøkkelindikatorer:

- Antall menigheter med diakonal betjening.

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er oppnådd

Resultat/utvikling

61 sokn har pr 31.12.2019 diakonal betjening. Dette representerer en økning på + 1,8% fra 2018.

Refleksjon og analyse

Den norske Kirke fikk i 2019, som resultat av et budsjettforlik i Stortinget, en ny mulighet til å sette vårt diakonale samfunnsansvar på dagsorden. Tunsberg fikk tildelt 1,6 millioner av disse midlene. Alle fellesrådene fikk muligheter til å søke på nye midler, og BDR valgte følgende kriterier på de nye stillingene:

- Ungdomsdiakoni og livsmestring
- Arbeid blant utsatte/sårbare grupper i samfunnet
- Helhetlig omsorgsarbeid i lokalmiljø/kommune
- Fellesskapsbyggende arbeid/integreringsarbeid/frivillighet
- Samarbeidsprosjekter som kommer flere menighetsråd, fellesråd og prostier til gode

Midlene fra Kirkerådet var til nye, faste diakonstillinger med 50% tilskudd. Forutsetningen for å få midler var at søkeren måtte få med seg en annen finansiell samarbeidspartner som kunne dekke 50% av stillingenes lønnskostnader. Alle fellesråd ble utfordret til å søke, og vi fikk inn 12 spennende søknader, og etter vedtak i BDR ble fem fellesråd tildelt ny diakonressurs. Selv om vi også vet at blant søkerne ble det skuffelse fordi de ikke ble prioritert.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

Restbeløpet av midlene fra Kirkerådet som ikke gikk til stillingene, ble fordelt til de fellesrådene som allerede har faste diakoni-stillinger med tilskudd. Disse stillingene blir ikke regulert fullt ut med hensyn til lønnsreguleringer hvert år, og derfor ønsker vi denne gangen å overføre et engangsbeløp til nettopp disse stillingene.

Diakonimidlene gav oss et mulighetsrommet til å synliggjøre kirkens relevans for mennesker, for kommunale samarbeidsaktører og ikke minst for kirkens fremtid! Vi ser at det er et utviklingspotensial for menighetene til innovativ tenkning om diakoni og kirkens plass i lokalsamfunnet. Å stimulere ansatte i menigheten til økt kjennskap om lokalsamfunnet de arbeider i, er en utfordring fremover. Metoden se- bedømme- handle har visst seg å være fruktbar: Hva rører seg, hva ser vi i denne konteksten i dette lokalsamfunnet?

Vi ser i dag et tydelig behov for å utvikle en diakonal praksis spesielt innenfor disse områdene: ungdom – psykisk helse – ensomhet – selvmordsforebygging – eldre: musikk og livskvalitet, og mulighet for flere mennesker til å engasjeres seg, skape meningsfulle hverdager og tilhørighet til et fellesskap for alle.

Det er bare å håpe at myndighetene følger opp med nye midler til diakoni i årene som kommer, for det er mange oppgaver å løse i fellesskap.

4.2. FELLESKAP TIL NYE I NORGE

Resultatmål:

- Flere menigheter tilbyr fellesskap til nye i Norge

Nøkkellindikatorer:

- Antall menigheter med tilbud ifm integreringsarbeid

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er oppnådd

Resultat/utvikling

29 menigheter hadde tilbud i forbindelse med integreringsarbeid, 18 av dem i samarbeid med andre sokn. 29 av disse var rettet mot nye landsmenn (innvandrere). Resultatet viser en nedgang på 3 tilbud fra fjorårets.

Refleksjon og analyse

Det er registrert en svak nedgang i integreringstilbud i menighetene. En mulig forklaring er at det bosettes færre flykninger enn tidligere, og menigheter som har hatt et tydelig arbeid for flykninger og asylsøkere har færre i målgruppen å rette en innsats mot. Det har vært nedleggelse av asylmottak selv om det også mange steder/byer bor mange mennesker med ulik nasjonalitet og kulturbakgrunn. Vi ønsker en større bevissthet om å være kirke for alle menneskene som bor i et nærområde uavhengig om de er medlemmer i Dnk eller ikke.

Fjell menighet i Drammen har et slikt arbeid som viser at nærmiljø-satsning og brobygging mellom kirke – samfunn gir resultater.

En tydelig utfordring for mange mennesker med fremmedspråklig bakgrunn er å komme ut i arbeid. Her har flere diakonale samarbeidsprosjekter mellom kommune og kirke hatt avgjørende betydning. Kafe TID på Ål er et unikt tiltak som tar denne diakonale utfordringen på alvor. Kafe TID er et samskapingsprosjekt mellom psykisk helse, NAV og kirken.

Kafe Global i Svelvik er også et nytt diakonalt tiltak - en brobyggerkafe-, som er en møteplass i lokalsamfunnet hvor innvandrere får både språk og arbeidstrening. En møteplass hvor mennesker kan knytte kontakter på tvers av miljøer og kulturer, og som kan oppleve at kirken er tydelig tilstede i lokalmiljøet og hverdagen der mennesker bor.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

En tydelig utfordring er å bidra til å styrke integrering enda flere steder i bispedømmet, og etablere gode tiltak som kan bidra til flere personlige møter mellom mennesker. Det er behov for initiering av flere gode møteplasser, og gjerne kafetilbud slik det ble beskrevet overfor. Nøkkelen i disse tilbudene er det relasjonsbyggende arbeidet, der verdiene nestekjærlighet/omsorg, bekreftelse, deltagelse, myndiggjøring og tillit synliggjøres i tiltakene.

Det er også behov for nettverksbygging og brobygging mellom kommunale og frivillige aktører på det flerkulturelle feltet. Norge fikk ny introduksjonslov 1.1. 2020, og denne åpner for mer bruk av praksisplasser og kan gi nye muligheter for frivillige aktører. Veien videre handler om å fortsette arbeidet med å skape rause, åpne og inkluderende møteplasser som gir rom og tilhørighet for ulike mennesker.

4.3. ARBEID MED RELIGIONSIALOG

Resultatmål:

- Arbeid med religionsdialog styrkes

Nøkkelindikatorer:

- Antall fora for religionsdialog

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er oppnådd

Resultat/utvikling

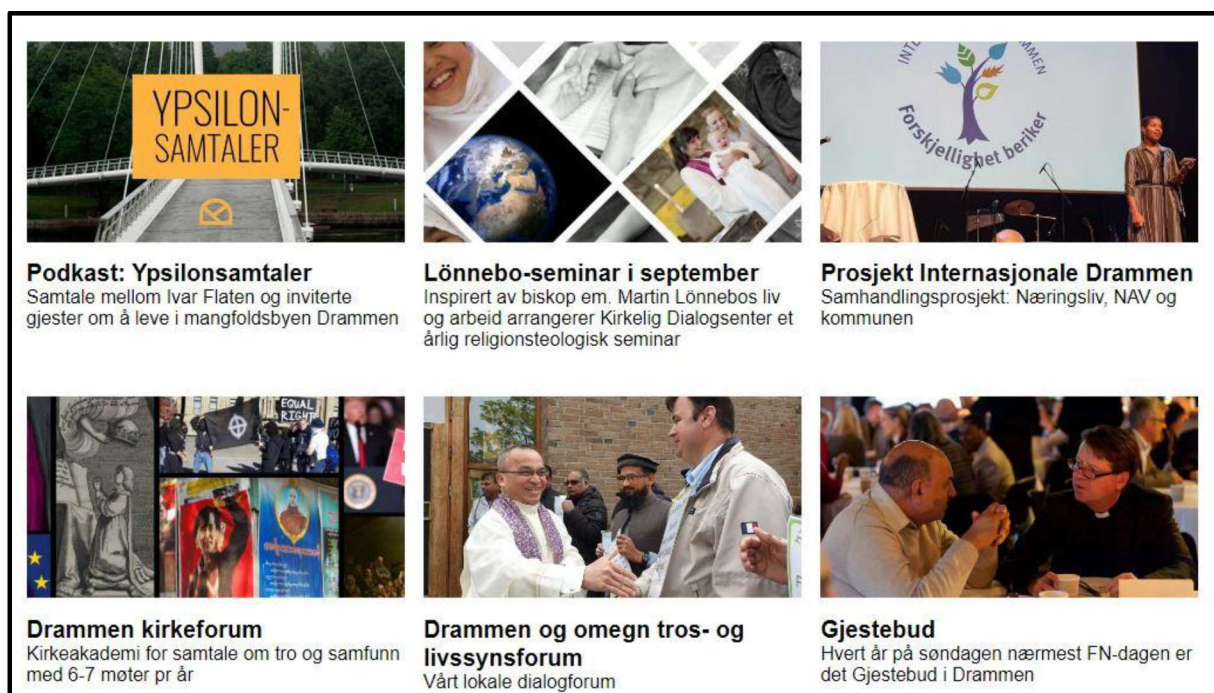
Vi regner i alt 6 fora for religionsdialog, altså et offentlig sted eller forsamling der det føres religionsdialog i Tunsberg i 2019. Dette er alt fra organiserte fora som resultat av arbeidet i Kirkelig dialogsenter i Drammen (Sacred Music Festival, Gjestebud, Drammen og omegn tros-

og livssynsforum (DOTL), til mer uformelle i kaféarbeid som Kafé Global i Svelvik og Kafé TID på Ål.

Refleksjon og analyse

Å opprette Kirkelig Dialogsenter Drammen (KDD) i 2018 synes å ha vært et godt strategisk grep. Både for å sette dialogarbeid på dagsorden også i andre deler av bispedømmet, men også for å kunne utløse midler fra eksterne kilder til dette arbeidet. KDD har i 2019 hatt sitt andredriftsår. Økonomien for 2019 ble styrket ved tildeling på 250.000 kr fra Barne- og familiedepartementet til et dialogprosjekt, med fokus på utvikling av podkaster (Ysilonsamtaler), et mangfoldspanel og videre utvikling av eksisterende dialogtiltak i Drammen. Dialogsenteret fikk også etter søknad bevilget 200.000 kr fra Drammen kommune til podkast-prosjektet. Podkasten ble lansert i et frokostmøte på nyåret 2020 etter lang tids forarbeid, intervjuer og markedsføring.

Som en del av bispedømmets strategi ble minst to prester fra hvert prosti sendt til seminaret «Tro og tillit i polariseringens tid». Seminaret som fant sted i september hadde 100 deltakere. Alle foredragene er tilgjengelig på Kirkelig Dialogsenter Drammens YouTube-kanal. KDD melder også om møter og samtaler i Domprostiet, Larvik, Kongsberg og Ringerike. Målet for disse samtalen har vært å stimulere til lokale strategier.

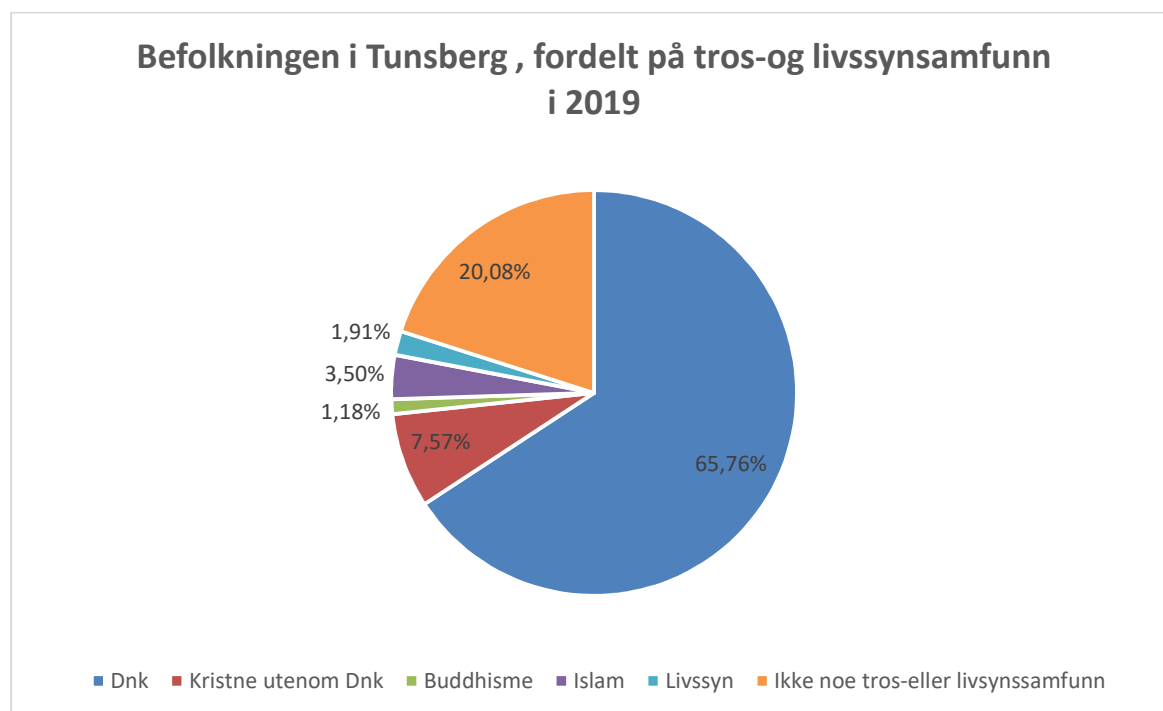
Faksimile fra årsrapport 2019 KKD

Konklusjon, utfordringer og veien videre

Religionsdialog handler for oss hvordan vi kan leve sammen med og møte mennesker med annen religiøs tilhørighet. Det er mye god vilje og intensjon om dette i våre menigheter, men mye av energien og ressursene blir brukt på de tradisjonelle aktivitetene i menighetene.

Et besøk i vårt vennskapsbispedømme Nagada og Qus i den koptiske ortodokse kirken i Egypt i oktober gav oss viktige impulser til refleksjon omkring det å være en kirke i lokalsamfunnet, også inn i vår endrede kontekst med større mangfold. For våre venner i Egypt, som er i mindretall i forhold til resten av befolkningen (hovedsak muslimer) er det helt naturlig å tenke at biskopen og kirken har mandat til å «være kirke» for alle i lokalsamfunnet, uansett tilhørighet. Det handler ikke bare om egne medlemmer, men er for alle. Dette konkretiserer seg i Nagada som ulike sosiale tiltak som er åpne også for de som ikke tilhører kirken. Dette har vi også i vår arv og historie. I en utfordrende tid med dalende statistikker, mindre ressurser og økende befolkning, kan det være lett å bare fokusere i våre strategier og tiltak på det å serve våre medlemmer. Vi tror, utfra det vi har lært fra vår lutherske arv og av våre søsterkirker, at veien å gå fremover handler om å ikke miste av syne i vårt strategiarbeid dette at vi er kalt til å være kirke i vårt lokalsamfunn for alle. Det å legge til rette for å utvikle flere fora for religionsdialog lokalt er en del av dette.

Den religiøse situasjonen i Vestfold og Buskerud har endret seg de siste 10 årene. Statistikk basert på antall medlemmer i tros- og livssynssamfunn som tar imot offentlig stønad viser følgende situasjon pr 2019:

En gruppe som det ikke har blitt særlig fokus på er den økende gruppen i befolkningen som ikke er medlem i noe tros- og livssynssamfunn. En utfordring fremover blir også å sette fokus på denne gruppen.

4.4. KIRKENS DIGITALE NÆRVÆR

Resultatmål:

- Kirkens digitale nærvær øker.

Nøkkelindikatorer:

- Antall SoMe-kanaler.
- Antall følgere pr kanal og poster pr uke pr kanal

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er oppnådd

Resultat/utvikling

Tunsberg bispedømmes har 2 SoMe-sider: Biskop Jan Otto Myrseths Facebook-side har gått fra 1163 til 1305 følgere. Det er 142 flere og en økning på omtrent 12 %. Biskopens Facebook-side har hatt et gjennomsnitt på 1,3 innlegg per uke.

Tunsberg bispedømmes Facebook-side har gått fra 381 til 502 følgere. Det er 121 flere og en økning på litt over 30 %. Bispedømmets Facebook-side har hatt et gjennomsnitt på 3,4 innlegg per uke.

Øvrige sosiale medier-kanaler (F.eks. Instagram) har ikke vært prioritert i året som gikk. Dette handler primært om kapasitet og muligheten til å levere så god kvalitet som vi ønsker.

Refleksjon og analyse

Tallene fra Facebook viser en økning i begge kontoene. Facebook har som kjent begrenset den organiske veksten, så nye følgere kommer i all hovedsak etter invitasjoner eller personlige møter, noe vi ser ut til å lykkes med. Vi tror også at en relativt jevn strøm av innlegg og tilstrekkelig interessante saker bidrar positivt til livet på sidene.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

Vi ser en moderat vekst på alle etterspurte parametere. Vi ønsker å øke ytterligere, og tror vi har mye å vinne på å rekruttere til Facebook-sidene på arrangementer og i møte med mennesker. Vi vil jobbe videre med å utvikle oss på sosiale medier, både som bispedømmets og i samarbeid med andre. Vi ser blant annet at samarbeidsprosjekter med andre samfunnsaktører gir gode muligheter til å dele stoff og til å øke følgerbasen. Kompetanse knyttet til Facebook og SoMe må stadig utvikles, og blant annet hadde vi en tverrfaglig kommunikasjonssamling 5. februar med ca. 110 deltakere. På denne samlingen hadde Heidi Olsen fra Kirkerådet en SoMe-presentasjon.

4.5. KIRKENS SYNLIGHET I DET OFFENTLIGE ROM

Resultatmål:

- Kirken er synlig på flere arenaer i det offentlige rom

Nøkkelindikatorer:

- Antall artikkeltreff på 'Dnk' i radio, TV, print, nettaviser.
- Antall frokostseminarer/annet

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er oppnådd

Resultat/utvikling

Det har ikke vært brukt ressurser til å telle antall artikkeltreff gjennom året, men vi ser at vi trenger en øket bevissthet om hvordan vi som kirke fremstår i media og samfunn. Dette blir noe som får øket fokus i 2020.

4.6. SAMARBEID KIRKE/SKOLE

Resultatmål:

- Samarbeidet kirke/skole styrkes

Nøkkelindikatorer:

- Antall barne-hage- og skolegudstjenester.

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er delvis oppnådd

Resultat/utvikling

7286 barnehagebarn deltok på 91 gudstjenester for barnehagebarn i 2019. Det er en reduksjon på 7% siden 2017. Tabellen nedenfor viser utviklingen i perioden 2017-2019:

	Antall gudstjenester	Antall deltakere	Gjennomsnittlig deltakelse pr gudstjeneste
2017	97	7840	78
2018	96	6916	72
2019	91	7286	80

Tabell 23: Utviklingen av antall gudstjenester for barnehagebarn i Tunsberg 2017-2019.

75 menigheter fikk i tillegg til gudstjenestene 325 besøk av totalt 439 avdelinger med barnehagebarn. Dette var i forbindelse med f.eks. påskevandringene.

Det ble lagt til rette for 275 gudstjenester for totalt at 55 415 skolebarn i året 2019. Antallet gudstjenester er redusert fra 2017 med 44 gudstjenester siden 2017, men deltakerantallet totalt har økt med 15, 9%. I tillegg fikk 60 menigheter fikk 286 besøk av totalt 464 skoleklasser i forbindelse med påskevandring og besøk i kirken.

	Antall gudstjenester	Antall deltakere	Snitt
2017	324	47 827	146
2018	280	49 944	178
2019	275	55 415	202

Tabell 24: Utviklingen av antall gudstjenester for skolebarn i Tunsberg 2017-2019.

Refleksjon og analyse

I 2019 er det registrert en nedgang i antall gudstjenester og antall deltagere for barnehage og skole, men gjennomsnittet på antall deltagere pr. gudstjeneste har økt. Det kan være flere årsaker til at færre grupper deltar, men interessant at gudstjenestene likevel trekker flere deltakere i snitt. Det er ingen entydige tendenser som forklarer dette, men det er likevel gledelig at disse tradisjonelle gudstjenestene holder har en relativt stabil posisjon. Det har vært mye press på disse gudstjenestene, og mange har tatt til orde for å ta dem bort.

Mange menigheter har bygd opp et flott arbeid med påskevandring og julevandring for barnehagene, og dette tilbudet er svært populært og kan ha overtatt noe for gudstjenester. På en vandring er antall barn i en gruppe mindre, og det er ofte lagt til rette for medvirking fra barn på en annen måte enn man får til i en gudstjeneste. Rent praktisk kan barnehagens opplevelse av at barn for eksempel ikke kunne se over benkeraden gjøre at det ikke prioriteres å delta på barnehagegudstjeneste året etter.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

Mange steder er det et godt innarbeidet samarbeid med skoler og barnehager om gudstjenester. Mange menigheter jobber tverrfaglig med disse gudstjenestene, og mange steder er barna fra skole og barnehager veldig involvert i gudstjenesten. De har øvd og forberedt seg, og har på den måten et eierskap som også skolene ser verdien av.

Nå er det kommet nye læreplaner og det blir spennende å se om det sentrale elementet om deltakelse og erfaringer gir enda en mulighet for samarbeid med skolen også utenom de tradisjonelle gudstjenestene. Samarbeidet mellom kirken og skoler/barnehager er et sårbart arbeid som krever gode relasjoner og praktiske tilrettelegginger. Men som arena for læring av salmer, bønner og bibelfortellinger, er dette samarbeidet viktig å forvalte med klokskap fremover.

4.7. Samarbeid mellom kirke og samfunn - spesielle tiltak i Tunsberg

Strategisk delmål (KM):

- Kirken samarbeider med styresmakter, livssynssamfunn og ulike organisasjoner .

Bispedømmets delmål:

- Medvirke til å realisere trafikkmyndighetenes 0-visjon.
- Videreutvikle og styrke det selvmords-forebyggende arbeidet.

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Målet er oppnådd.

4.7.1. Minnemarkeringer for pårørende, berørte og skadde etter trafikkulykker

«Lys til ettertanke» i Skjee kirke. Foto: Grethe E. Nordby

Markeringen ble arrangert for 25. gang, og er en tradisjon vi gjerne skulle vært foruten. *Lys til ettertanke* arrangeres for å vise at vi bryr oss, og i dyp respekt for de som har opplevd trafikkulykker på nært hold. Det er et arrangement som involverer mange samfunnsaktører, deriblant alle nød-etater, og det er et nært samarbeid mellom kirken og Trygg trafikk under planlegging og gjennomføring.

Trafikkofrenes dag, Buskerud i Tranby kirke, i Lier.

Trafikkofrenes dag i Buskerud veksler på ulike steder i fylket, 2 år på hvert sted. Verdig fint arrangement også her, men i mindre målestokk enn det som arrangeres i Vestfold.

4.7.1. Forum for selvmordsforebyggende arbeid i Vestfold

Selv mord er en stor samfunnsutfordring, og berører oss dypt. Alle kommer vi i berøring med problematikken på en eller annen måte i lokalsamfunn, skole, arbeidsplasser og nær familie. Mange kjenner noen som har valgt å avslutte livet. Det er en stor utfordring å se at flere og flere mennesker strever med psykisk uhelse – og en dyp livssmerte.

Det viktigste for kirken er spørsmålet: hvordan kan vi være med å arbeide forebyggende sammen med flere samfunnsaktører i dette feltet? Våren 2018 tok Tunsberg bispedømme et initiativ til et samarbeidsmøte med Unge Leve i Vestfold, Sandefjord kommune, sykehuset i Vestfold, Kirkens SOS, BUPA, diakon i fagfeltet, og bispedømmet ved rådgiver i diakoni – som også ledet utvalget. Initiativet ble tatt svært godt imot av aktørene, og det viste seg at det var lite samarbeid på tvers av fagenheter. Det var et stort behov for et møtested for dialog og nettverksbygging mellom fagmiljøene, styrke faglig kompetanse og tenke helhet rundt det selvmordsforebyggende arbeidet i Vestfold. Forumet fikk navnet forum for selvmordsforebygging i Vestfold. Forumet har definert *barn og unge* som sin målgruppe.

Dette arbeidet har fortsatt også i 2019, og i høst endret navnet seg fra forum for selvmordsforebyggende arbeid i Vestfold til *Fagråd for selvmordsforebygging i Vestfold*. Viktige temaer har blitt satt på dagorden: vi har blant annet undersøkt hvordan kriseteamene fungerer i de ulike kommunene, hva som er retningslinjer etter selvmord, hvilke etater gjør hva osv.

Markering for etterlatte og berørte etter selvmord: «Du er ikke alene»!

Tunsberg bispedømme tok ved rådgiver i diakoni et initiativ til å etablere ny markering i forhold til etterlatte og berørte etter selvmord. Dette kom som et innspill på et evalueringsmøte etter minnemarkeringen «Lys til ettertanke», og ble løfte frem av Politiet.

Det ble nedsatt en arbeidsgruppe som arbeidet frem den første markeringen som en pilot i et prosti – og kommune, og valget ble Sandefjord. Den nye markeringen fant sted 7.september 2019 i og utenfor Sandefjord kirke. Der ble det markert at 37 mennesker tok sitt eget liv i Vestfold i 2017 (tallene henger litt etter).

Denne markeringen er den første i sitt slag nasjonalt.

Det som kunne fungert bedre var å sette markeringen inn i en helhetlig ramme – med tanke på markedsføring. Ikke bare til dette arrangementet, men frem til arrangementet. Utnytte tiden til å tenke det forebyggende folkehelseperspektivet, og systemisk helhetstenking. Hvordan viser denne markeringen seg i våre fokusområder? Hvordan kan vi på våre medier også sette fokus på selvmordsforebygging? Vestfold fylkeskommune prioriterte 50 000 kr til dette arrangementet. Det er bestemt i arbeidsgruppen at vi forsetter planleggingsarbeidet med ny markering for 2020.

Du er ikke alene

Samling for berørte og etterlatte etter selvmord.

Velkommen til Kirkeparken og Sandefjord kirke 7. september

Selv mord som dødsårsak er et sjokkerende og voldsomt tap som kan etterlate familie, venner og andre berørte med et stort spekter av følelser og ubesvarte spørsmål. Ofte kjenner man på skam og håpløshet på en annen måten enn ved andre dødsfall.

Vi ønsker å vise vår støtte, og denne dagen samles vi for å være sammen om sorgen, smerten, frustrasjonen, følelsene og tapet etter å ha mistet noen i selvmord. Dette blir en samling hvor vi setter fokus på det å miste, det å sørge og det å finne veien til et liv som ble annerledes enn man hadde trodd det skulle bli.

Samlingen er todelt:

17.00: Markering i Kirkeparken i Sandefjord (utenfor Sandefjord kirke) med musikkinnslag, ord fra fylkesordfører i Vestfold fylkeskommune Rune Hogsnes, vafler, saft og kaffe.

18.00: Samling til ettertanke i Sandefjord kirke. Musikk, lystenning, refleksjoner og diktlesning. Mulighet for lystenning og samtale etter samlingen.

Vi serverer kaffe, saft og vafler i Byparken, og flere av arrangørene vil ha stand.

Samlingen er livsynsåpen og du finner den også på Facebook.
Adresse til Sandefjord kirke: Stockfleths gate 11, Sandefjord.

Vennlig hilsen

5. FLERE FINNER SIN PLASS I KIRKELIG ARBEID

Resultatmål:

- Rekruttering til vigslede stillinger styrkes.
- Flere engasjeres til frivillig tjeneste i kirken.
- Kirkelige medarbeidere trives i jobben.
- Tilbud for unge i menighetenes styrkes.

5. 1. REKRUTTERING TIL VIGSLEDE STILLINGER

Resultatmål:

- Rekruttering til vigslede stillinger styrkes

Nøkkellindikatorer:

- Antall vigslinger.

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er oppnådd

Resultat/utvikling

Tunsberg biskop har vigslet totalt 8 personer - 4 menn og 4 kvinner i 2019, alle til prestedtjeneste. Antall vigslinger i 2018 var også 8.

Tunsberg biskop har søkt Kirkerådets evalueringsnemnd en søknad om godkjenning etter § 6. Denne søknaden ble innvilget.

	2019		2018		2017		2016	
	Antall vigslinger totalt	herav prester	Antall vigslinger totalt	herav prester	Antall vigslinger totalt	herav prester	Antall vigslinger totalt	herav prester
Tunsberg	8	8	10	3	2	2	12	7
Den norske kirke	67	42	69	39	52	36	52	37

Refleksjon og analyse

Av de 8 som ble ordinert til prestedtjeneste i Tunsberg i 2019 var 4 unge og nyutdannet. De andre 4 var «Second Career» prester. Vi ser at personene som søker seg til prestedtjeneste blir en stadig mere sammensatt gruppe. I programmet Veien til prestedtjeneste VTP er det totalt 22 studenter som er tilknyttet Tunsberg. Av disse er det 11 ungdommer som gjennomfører vanlig studieløp, 6 er midt i livet og har en annen yrkesbakgrunn før de går løs på teologistudiet og 4 har søkt om eller er godkjent av evalueringsnemnda. Dette understøtter den trenden man har sett i andre undersøkelser, at flere og flere voksne velger å gå inn i prestedtjeneste.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

Vi opplever at det er behov for å følge den enkelte student enda tettere enn vi gjør i dag. Det er spennende å se hvordan mennesker med forskjellig bakgrunn søker seg inn til prestetjeneste. Vi opplever at den relasjonen som biskopen og rådgiver får med studentene på «Veien til prestetjeneste» bidrar til rekruttering til bispedømmet.

5. 2. FRIVILLIG TJENESTE I KIRKEN

Resultatmål:

- Flere engasjeres til frivillig tjeneste i kirken

Nøkkelindikatorer:

- Antall frivillige.

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er oppnådd

Resultat/utvikling

7547 personer var innrapportert som frivillige i menighetene i 2019. Det utgjør en økning på 55 personer siden året før. Tabellen nedenfor viser en fordeling av noen av områdene i menighetens arbeid som disse frivillige medarbeider engasjerer seg i.

	2015	2016	2017	2018	2019
Antall frivillige totalt	6 626	7 040	6 687	7 492	7 547
Antall engasjert i planlegging og gjennomføring av gudstjenestene	2 692	2 710	2 457	2 845	2 856
Antall frivillige barnarbeid/trosopplæringstiltak	1 398	1 330	1 242	1 343	1 446
Antall frivillige ungdomsarbeid/trosopplæringstiltak	1 074	1 107	1 165	974	1 092
Antall frivillige i menighetens kultur- og konsertarrangementer	1 343	1 239	1 143	1 393	1 430
Antall frivillige menighetens diakonale arbeid	1 642	1 513	1 496	1 419	1 468

Tabell 26: Antall frivillige i menighetene fordelt på ulike områder 2015-2019

Refleksjon og analyse

Resultat viser altså en samme tendens som for 2018, med en liten økning i antall frivillige. Det området som har hatt størst økning i antall frivillige i 2019, er ungdomsarbeidet (12%

økning) og diakonalt arbeid (3,5%). Antall frivillige ved kultur- og konsertarrangementer har hatt en mindre økning på 2%. Økningen mht. ungdomsarbeidet kan være en effekt av satsningen på ungdomsåret. Økning av antall frivillige på diakonisektoren samsvarer med trender vi ellers ser i samfunnet: Det personlig motiverte filantropiske engasjement er økende i forhold til engasjement for den kollektive dugnaden. En ønsker å få bidra med noe med mening.

Vi observerer også at bare 27 menigheter har hatt tilbud om kurs- opplærings- eller motivasjonssamlinger for de frivillige i 2019. I 2018 var tallet 54 (tallet var 48 i 2013). Dette sier noe om hvordan frivillighet forvaltes i menighetene.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

De frivillige utgjør en viktig ressurs, som mange steder er et ubrukt potensiale. Menighetene er også ulike og har utviklet ulike kulturer for involvering og frivillighet. Mye av vår strategi til nå har vært å sette fokus på frivillighet sett fra de ansattes ståsted, og behovet for å få arbeidet gjort, og mindre fra de frivilliges side. Det er fortsatt aktuelt å ha fokus i vårt strategiarbeid på identitetsutvikling (hvem er jeg som en del av kirken og hvordan kan jeg bruke mine talenter), holdningsendringsarbeid, samt forholdet mellom frivillige og ansatte. Spør vi etter en helhetlig tenkning og strategi på hvordan en rekrutterer, tar vare på og forvalter frivillighet er denne generelt svakt utviklet i menighetene.

Å stimulere menighetene til å utvikle en helhetlig tenkning omkring frivillige vil være et viktig element i vårt strategiarbeid fremover. Her har vi også en utfordrende mulighet til nytenkning omkring frivillighet. Hvordan bygge attraktive frivillighetsmiljø i våre sokn der frivillige får lyst til å engasjere seg? Hvordan legge til rette for at flere kan finne muligheter og hjelp til å praktisere det å være kirke?

5.3. TRIVSEL I JOBBEN

Resultatmål:

- Kirkelige medarbeidere trives i jobben

Nøkkelindikatorer:

- Medarbeiderundersøkelser / sykefravær.

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er oppnådd

Resultat/utvikling

Resultatene fra Medarbeiderundersøkelsen 2019 for alle ansatte i Tunsberg ble lagt fram i slutten av november 2019.

Refleksjon og analyse

Prostene gikk igjennom undersøkelsen på prostemøte 11.12.2019. Det ble laget en plan for den videre oppfølgingen i prostiene. Den enkelte enhet skal behandle rapporten i to faser. Bli kjent med innholdet i rapporten, og identifisere tiltak/handlingsplan. Begge deler skal være gjennomført i løpet av første kvartal 2020.

De ansatte på bispedømmekontoret i Tunsberg ble orientert om resultatet av undersøkelsen på et møte 4.2.2020 av leder, tillitsvalgte for de ansatte på kontoret og verneombudet. Med utgangspunkt i resultatene ble det en dialog om mål og tiltak.

Medarbeiderundersøkelsen vil bli sak på RAMU møte 2.4.2020.

Medarbeiderundersøkelsen viser at prestene i bispedømmet generelt opplever det meningsfullt i jobben, og det stort sett er høy grad av motivasjon og trivsel jobbhverdagen. Mange signaliserer at de er godt fornøyd med arbeidsmengde, selv om mange synes at det kan være vanskelig å finne balanse mellom arbeid og fritid. Men det finnes mange forbedringspunkter, og prostene oppfordres til å arbeide med medarbeiderundersøkelsens resultater i dialog og samarbeid med vernetjenesten og tillitsvalgte.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

På grunnlag av denne dialogen vil en arbeidsgruppe bestående av leder (stiftsdirektør), tillitsvalgte og verneombud utarbeide en tiltaksplan for bispedømmekontoret med oppfølging. Lokalt må prostene gjøre det samme. Det er en god personalforvaltning at man hele tiden jobber for et bedre arbeidsmiljø, samtidig som det er viktig å glede seg over de gode tingene. F.eks. på de spørsmål som angår «engasjement» og «tilfredshet» er det en score som tilsier at de ansatte på bispedømmekontoret trives godt i jobben sin.

5. 4. TILBUD TIL UNGE I MENIGHETENE / UNGDOMSÅR

Resultatmål:

- Tilbud for unge i menighetene styrkes

Nøkkelindikatorer:

- Antall deltakere på tilbud for 13-17 år/18-30 år.

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er oppnådd

Resultat/utvikling

Oppslutning på tilbudene i 2019 viser:

- I aldersgruppen 13-17 år: Totalt 1846 deltakere. Økning på + 6% fra 2018.
- I aldersgruppen 18-30 år: Totalt 388 deltakere. Økning på + 15,5% fra 2018.

Refleksjon og analyse

I skoleåret 2018-19 hadde Tunsberg bispedømme et særskilt fokus på ungdom gjennom satsningen «Ungdomsåret.» Hovedmålet var å «starte samtaler om ungdomsarbeid og om ungdoms plass i menigheten.»

Hovedtiltakene var produksjon av enkle ressurser for ungdomsarbeid, et samarbeid om studium ved MF og fire tverrfaglige samlinger som samlet henholdsvis 74, 81, 84 og 109 ansatte til kompetanseutvikling og inspirasjon. Året hadde «håp» som hovedtema og har hatt et tydelig tverrfaglig preg, både hos bispedømmets administrasjon og i menighetene. Gjennom fire tverrfaglige samlinger for ansatte, var vårt hovedmål å gi kompetanseheving av ansatte i møte med ungdom.

Våren 2019 hadde vi en samling med diakonalt fokus og en vi kalte «Relevans og relasjon».

I Samarbeid med MF ble det laget et 10-poengs emne, kalt «Ungdom og kirke», som ble tilbudt ansatte i bispedømmet. 16 personer (diakon, prest, kateket, kantor, trosopplærer) har nå avlagt eksamen.

Nøkkelfunn i evalueringen knyttet til innholdet i satsningen (ungdomsarbeid): Ungdomsåret har skapt oppmerksomhet om ungdomsarbeid lokalt, og så mange som 12 av 33 respondenter oppgir at Ungdomsåret har bidratt til oppstart eller konkret planlegging av nytt ungdomsarbeid. Over 80% av respondentene oppgir at Ungdomsåret har bidratt til økt motivasjon for å jobbe med ungdom.

Nøkkelfunn i evalueringen knyttet til arbeidsform (denne type satsning fra bispedømmet): Med unntak av to respondenter, oppgir alle at «slike felles satsninger bidrar til motivasjon i hverdagen.» Over 50% oppgir at slike felles satsninger styrker det lokale arbeidet mens ca. 30% opplever at det i liten grad styrker det lokale arbeidet. Over 80% av respondentene oppgir at slike satsninger gir innsikt og kompetanse de trenger i en viss grad eller mer.

Samarbeidet med studiestedet var svært godt, og det ble gjennomført studiesamlinger både i bispedømmet på studiestedet. Studentene var ellers delt inn i grupper og hadde oppgaver å løse imellom de tre fellessamlingene.

5. 5. EN LANDSDEKKENDE LOKALT FORANKRET PRESTETJENESTE

Den norske kirke har som oppgave å være en landsdekkende lokalt forankret folkekirke. For at vi skal klare denne store oppgaven, er vi avhengige av å sammen arbeide for at flere kan finne sin plass som medarbeidere i kirken.

5.5.1. Totalt antall årsverk i bispedømmet. Andel presteårsverk

Det totale antallet årsverk i Tunsberg bispedømme var pr 31.12.19 - 140,55. Dette tallet inkluderer 126,05 presteårsverk inkludert biskopen, 11,6 stillinger i administrasjonen og 2 stillinger i Den nasjonale gravplassforvaltningen. Inkludert i disse tallene er også 2,35 eksternt finansierte stillinger.

	Administrasjon	Prest	Total	% adm.	%prest	% nasjonal gravplassforvaltning
Tunsberg	11,6	126,05	139,65	8,31	90,26	1,43

Tabell 27: Kilde: Statistikkhefte s.16.Tall i årsverk

I 2019 var den prosentvise andelen årsverk brukt på administrasjon 8,31%. De nasjonale tallene for 2019 er ikke klare, men i forhold til tallene fra landsgjennomsnittet i 2018 på 15,16% ligger Tunsberg forholdsvis lavt på andelen årsverk som benyttes til administrasjon. Dette gjenspeiler seg i regnskapstallene. Den nasjonale gravplassforvaltningen som betjener hele landet er tatt med i beregningen, noe som gjør at det vanskelig å sammenligne tallene med de andre bispedømmene.

Andel presteårsverk i Tunsberg

Stillingskategorier 2019 i årsverk	
1	Biskop
10	Proster
64,95	Sokneprester
18	Kapellaner
11,25	Prostiprester
3	Seniorprester
3	Spesialprester

Tabell 28: Kilde: Statistikkhefte 2019 s. 22-23.

Resultat og utvikling

De fleste pretestillingene i Tunsberg er sokneprester, vi har også forholdsvis mange kapellanstillinger. For flere av stillingene i Tunsberg har vi et samarbeid med fellesråd og

andre institusjoner. Disse samarbeidsavtalene har blant annet gjort det mulig å ha 20 % sykehusprest tjeneste på Ringerike sykehus, studentprest på Universitetet i Sør-øst Norge USN, som er et samarbeid mellom Tunsberg bispedømme, USN og Agder og Telemark bispedømme og være arbeidsgiver for dialogprest i 100 % stilling ved Kirkelig dialogsenter Drammen. I tillegg har vi samarbeid med flere fellesråd om stillinger knyttet til konfirmantarbeid og trosopplæring. Vi har fire spesialprester - tre fengselsprester og en studentprest. I 2019 har en av fengselsprestene hatt permisjon for å gjøre prestedtjeneste i Sør-Hålogaland bispedømme.

Refleksjon og analyse

Samarbeidsprosjektene som er beskrevet ovenfor har gjort det mulig å etablere strategisk viktige stillinger. Den fleksibiliteten som vi opplever i samarbeid med fellesrådene er av stor betydning både for bispedømmet og for prostiene særlig i perioder med presteskifte og vakanser.

I tilsettingsarbeidet har vi sett at de ønsker og forventninger enkelte menighet har til nye søkere ikke alltid matcher de kvalifikasjoner som søkerne har. For en nyutdannet «Second Career» prest er det ikke like lett å søke en soknepreststilling med mye ansvar. Det er heller ikke så enkelt å søke en kapellanstilling med fokus på arbeid blant barn og unge. Vi ønsker å løfte frem disse utfordringene i samtaler med de tillitsvalgte i kontaktmøte.

5.5.2. Antall kirkemedlemmer pr faste presteårsverk

Vi opplever en stadig økning i antall innbyggere i mange av soknene i Tunsberg. I bykommunene i Vestfold og Buskerud forventes denne veksten å øke. I noen av de mindre av kommunene ser vi at SSB forventer en stagnasjon i befolkningsutviklingen.

	Medlemmer og tilhørige	Medlemmer	Prester inkl. biskop	Medlemmer og tilhørige per prest	Medlemmer per prest
TUNSBERG	365 169	352 733	126,05	2897	2798
DNK - bosatt	3 683 199	3 563 866	1300,15	2833	2741

Tabell 29: Statistikkhefte 2019 s. 17

Resultat og utvikling

I forbindelse med at soknene i Røyken og Hurum ble en del av Oslo bispedømme, ble flere sokn med høy befolkningsandel overført til Oslo. Allikevel er det bare de tre bispedømmene Nidaros, Oslo og Stavanger som har et høyere antall medlemmer og tilhørige per prest enn Tunsberg. Møre ligger på samme nivå som Tunsberg.

Refleksjon og analyse

Når antall medlemmer og tilhørige per prest fortsetter å øke i mange av soknene i Tunsberg får det konsekvenser for prestedtjenesten. Selv etter at soknene i Røyken og Hurum er

overført til Oslo bispedømme ligger Tunsberg over landsgjennomsnittet. Det er viktig at vi har fokus på denne utviklingen og at prostene bidrar til å fordele ansvar og arbeidsoppgaver mellom prestene på den god måte. Dette har særlig vært en aktuell problemstilling ved etableringen av «nye» Drammen prosti.

5.5.3. Vikarbruk, pensjonister (lønn, årsverk)

Ved ledighet i stillinger, sykdom og permisjoner er det behov for å hente inn vikarer. Svært mange av vikarbehovene ble dekket av pensjonister. I 2020 utførte pensjonistene i Tunsberg arbeid som tilsvarer 4,82 årsverk.

2019	Timer med pensjonistlønn 2018	"Årsverk" 2018	Timer med pensjonistlønn 2019	"Årsverk» 2019
Tunsberg	8690	4,97	8441	4,82

Tabell 30: Statistikkhefte 2019 s. 19. Kilde: Lønssystemet Aditro

Resultat og utvikling

Våren 2019 ble det skrevet 22 vikaravtaler med vikarer som gikk inn i vikariater opp mot 6 måneder. 8 av disse avtalene var med pensjonister. I tillegg hadde vi våren 2019 3 studenter i stiftspraksis. For å bidra til økt rekruttering valgte vi å engasjere 5 studenter i sommervikartjeneste. Erfaringene fra dette er gode, og vi planlegger å gjøre det samme i 2020. Høsten 2019 ble det skrevet 22 vikaravtaler, 8 av disse var med pensjonister. Stillingsstørrelsen på avtalene med pensjonistene varierer fra 20 – 100 %.

Refleksjon og analyse

De pensjonerte prestene er en viktig ressurs for Den norske kirke. Uten deres arbeidsinnsats ville det vært vanskelig å få til en forsvarlig betjening i mange sokn i Tunsberg. For å holde god kontakt med de pensjonerte prestene arrangerer vi en årlig fagdag for alle pensjonerte prester med ektefeller. Vi opplever at mange av de pensjonerte prestene har et stort engasjement for kirken, og at de ved sin tjeneste ønsker å bidra til at kirken fortsatt skal ha en viktig plass i menneskers liv i Norge.

Vi ser også at det er et positivt å legge til rette for at studenter får kjennskap til prestetjenesten gjennom sommervikartjeneste. Vi har fått veldig gode tilbakemeldinger fra studentene på at de opplever dette som svært positivt å få lov til å prøve seg i prestetjeneste.

5.5.4. Ekstratjenester (gudstjenester, gravferd, vigsel)

I Statistikkhefte 2019 finner vi følgende oversikt over ekstratjenester som er utført av andre enn de fast tilsatte prestene.

2019	Gravferd ved andre	Gravferd ved prest	Gudstjeneste ved andre	Gudstjeneste ved prest	Vigsel
Tunsberg	8	17	11	40	37

Tabell 31: Statistikkhefte 2019 s. 18

Siden regningene for eksterne vikarer sendes direkte fra prost til lønnsteamet, har ikke bispedømmet lenger noe tilgang til å kontrollere at disse tallene stemmer. Vi antar at antallet gravferder utført som enkelttjenester er en god del høyere enn det som er registrert her.

5.5.5. Kirkelige handlinger pr. faste presteårsverk

I statistikkheftet for 2019 er det satt inn en oversikt over antall konfirmasjon, vielser, gravferder og dåpshandlinger pr prest i alle bispedømmene. Vi har i tillegg laget en oversikt over antall gudstjenester pr faste presteårsverk. Disse talene er gjennomsnittstall, og antall tjenester er fordelt på alle prestene inkludert biskopen.

	Prester inkl. biskop	Konfirmasjoner		Vielser		Gravferder		Dåpshandlinger	
		Antall	Per prest	Antal l	Per prest	Antall	Per prest	Antall	Per prest
TUNSBERG	126,05	3115	24,7	652	5,2	3663	29,1	2454	19,5
Den norske kirke	1300,15	3459 4	26,6	6246	4,8	3504 2	27,0	2791 0	21,5

Tabell 32: Statistikkhefte 2019 s. 17

Gudstjenester pr. faste presteårsverk i Tunsberg bispedømme

	Prester inkl. biskop	Antall gudstjenester på søn- og helligdager	Per prest	Totalt antall gudstjenester	Per prest
TUNSBERG	126,05	4167	33	5537	44

Tabell 33: Statistikkhefte 2019 s. 4

Resultat og utvikling

I Tunsberg har vi tidligere arbeidet mye med å få oversikt over ressursfordelingen mellom prostiene. Det som kom klart frem i tallene fra 2016 var at prestene som arbeider i byene og områder med høy befolkningstetthet utfører langt flere kirkelige tjenester enn prestene i distriktene. For prester som arbeider utenfor byene, er antall gudstjenester høyere enn for byprestene.

Refleksjon og analyse

Tallene forteller mye om hva prestene utfører av presteoppgaver i volum. Hver prest i Tunsberg underviser i gjennomsnitt 24 konfirmanter, har 5 vielser, forretter 29 gravferder og døper 19 barn hver. Når vi vet at i det totale antallet prester også er inkludert 3 fengselsprester, 1 studentprest, 1 dialogprest og 1 biskop som utfører mange andre

oppgaver, betyr det at tallene for den enkelte prest som er i menighetspresttjeneste er høyere.

5.5.6. Utlysninger, søknader og tilsetninger av prestestillinger

I 2019 ble det utlyst 13 stillinger med tilsetting i 11 stillinger. To av stillingene ble lyst ut flere ganger.

2019	Utlyste stillinger	Antall søknader	Søknader per stilling	Stillinger lyst ut flere ganger	Antall tilsetninger
Tunsberg	13	55	4,2	2	11
Den norske kirke	221	687	3,1	56	154

Tabell 34: Statistikkhefte 2019 s.19 Kilde: Bispedømmene

Under viser vi oversikten over antall søknader og antall utlyste stillinger i Tunsberg de siste 9 årene.

Tunsberg	Antall søknader til prestestilling	Søknader pr. utlysning	Stillinger utlyst flere ganger	Tilsetninger
2019	55	4,2	2	11
2018	52	3,7	1	11
2017	52	6,5	0	8
2016	63	5,7	1	11
2015	62	5,6	1	11
2014	54	3,6	3	14
2013	88	4,4	3	20
2012	30	10	0	3
2011	62	7,8	0	8

Tabell 35: Kilde: Tunsberg bispedømmes arkiv

Resultat og utvikling

I perioden 2011- 2019 er det tilsatt 97 personer i Tunsberg. Noen av disse tilsetningene har vært administrative stillinger på bispedømmekontoret, men de aller fleste er preste- og prostestillinger.

Refleksjon og analyse

Når vi vet at det totalt er 140 stillinger i Tunsberg og det har vært tilsetting i 97 av stillingene, betyr det at vi har hatt en turnover på mere enn 2/3 av stillingene de siste 9 årene.

Når vi sammenligner oss med de andre bispedømmene i antall søknader pr stilling, ser vi at Agder og Telemark, Borg og Oslo peker seg ut. Det er vanskelig å si hva årsaken til dette kan være. Vi vet at mange prester velger å bosette seg i nærheten til Oslo. Vi merker at tilgangen på kvalifiserte søkere går ned. I Tunsberg opplever vi i mange tilsetninger å kun ha en eller to kvalifiserte søkere til hver stilling. Det er en krevende situasjon for menighetene når vi ikke får tilsatt prester i ledige stillinger.

5.5.7. «Ny-rekruttering»

	2019			2018		
	Ny-rekruttering	Fratreden	Differanse	Ny-rekruttering	Fratreden	Differanse
Tunsberg	3	6	-3	2	8	-6
Den norske kirke	44	81	-37	40	94	-54

Tabell 36: Statistikkhefte 2019 s. 21 Kilde: Bispedømmeskjema

*Ny rekrutteringen er regnet ut ved å trekke fra alle som slutter, og som ikke slutter for å begynne i en annen prestestilling i Den norske kirke. Det legges til alle som begynner som prest, og som ikke kommer fra en annen prestestilling

Resultat og utvikling

Av de tre nyutdannede var det to ungdommer og en «second carieer» prest. Av de som sluttet var det tre som gikk av med AFP og en som gikk av med alderspensjon. En gikk over i annen tjeneste utenfor kirken.

Refleksjon og analyse

Vi ser at alle bispedømmene unntatt Molde lyktes med å tiltrekke seg nyutdannede prester i 2019. Vi opplever at den kontakten som vi får med studenter gjennom «Veien til prestatjeneste» (VTP) er viktig for å rekruttere til tjeneste i Tunsberg.

5.5.8. Aldersfordeling i presteskapet

Ansatte pr 31.12.2019	39 år og yngre	Andel i prosent	40-49	Andel i prosent	50- 59	Andel i prosent	60 +	Andel i prosent	Totalt
Tunsberg	24	21,24	25	22,12	36	31,86	28	24,78	113
Total i Dnk	213	17,14	297	23,89	368	29,61	365	29,36	1243

Tabell 37: Statistikkhefte 2019 s. 21

Resultat og utvikling

Alderssammensetningen i presteskapet i Tunsberg har vært relativ jevn de siste årene

Refleksjon og analyse

Vi skulle gjerne sett at andelen yngre prester var enda høyere. Mange menigheter ønsker seg yngre prester som kan gå aktivt inn i barne- og ungdomsarbeidet. Vi opplever at mange er engasjert i å rekruttere til ungdommer til kirkelig tjeneste.

Vurdering av bemanningssituasjonen i Tunsberg bispedømme

De største endringene og utfordringene i 2019 har vært knyttet til kommunesammenslåingsprosesser. Vi ser at det tar tid før nye kommuner finner sin form og dette påvirker arbeidet i fellesrådene og prostiene. Totalt 17 prester blir berørt av kommunesammenslåingsprosesser og endring av prostigrenser i 2020. 5 prester skifter både prosti og bispedømme ved at Røyken og Hurum går over til Oslo bispedømme. 2 prester går over fra Nord-Jarlsberg prosti til Tønsberg domprosti, 2 prester går over fra Nord Jarlsberg prosti til Drammen prosti, 4 prester går over fra Eiker prosti til Drammen prosti og 4 prester i Lier prosti går over til Drammen prosti.

«Nye» Drammen prosti vil etter disse endringene vokse fra 13 til 25,5 stilling. For å gjøre det administrative arbeidet mer robust og styrke prestedtjenesten har vi valgt å etablere en 3 årig ordning med prostiprest/prosterådgiver. Denne tilsettingsprosessen fullføres våren 2020. Arbeidet med å forberede disse endringene har preget arbeider i de berørte prostiene i 2019. Særlig har etableringen av «nye» Drammen prosti vært en komplisert og tidkrevende prosess. Vi engasjerte ne prosjektmedarbeider i 20 % for å bistå prosten i arbeidet. I tillegg har kirkefagsjefen deltatt på flere møter med prestene i de nye prostiet.

I bispedømmeadministrasjonen har det skjedd omfattende endringer ved etableringen av de nasjonale teamene for lønn og økonomi. Vår økonomisjef gikk over til det nasjonale økonomiteamet og vår tidligere lønnsmedarbeider valgte å gå av med pensjon. Personalarbeidet i Tunsberg har tidligere vært koordinert gjennom personalforum. Når to sentrale medarbeider i personalforum blir borte, fører det til endringer i måten personalarbeidet utføres på. Vi har derfor brukt tid på å etablere nye rutiner, identifisere restoppgaver og holde det løpende personalarbeidet i gang med en redusert bemanning.

Vårt hovedinntrykk er at Tunsberg bispedømme har gode og velfungerende prester og proster, som klarer å håndtere de arbeidsoppgavene som de er satt til å utføre. Prestene er vant med å ta mye ansvar for sin egen arbeidssituasjon. Vi har sammen med prostene og fagforeningene forsøkt å legge til rette for kompetanseutvikling, og bidra til å skape gode samarbeidsforhold i prostiene. Dette skjer også på prostemøtene og gjennom biskopens og administrasjonens jevnliges samtaledager med den enkelte prost/prosti.

Refleksjon og analyse

Tallene forteller mye om hva prestene utfører av presteoppgaver i volum. Hver prest i Tunsberg underviser i gjennomsnitt 24 konfirmanter, har 5 vielser, forretter 29 gravferder og døper 19 barn hver. Når vi vet at i det totale antallet prester også er inkludert 3 fengselsprester, 1 studentprest, 1 dialogprest og 1 biskop som utfører mange andre

oppgaver, betyr det at tallene for den enkelte prest som er i menighetspresttjeneste er høyere.

6. KIRKEN HAR EN DEMOKRATISK OG VELFUNGERENDE ORGANISASJON

Resultatmål:

- Oppslutning om kirkevalg opprettholdes.
- Reduksjon i administrative kostnader.

6. 1. OPPSLUTNING OM KIRKEVALG

Resultatmål:

- Oppslutning om kirkevalg opprettholdes

Nøkkelindikatorer:

- Valgdeltakelse.

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er ikke oppnådd

Resultat/utvikling

Den totale valgdeltakelsen ved Kirkevalget i 2019 var lavere i Tunsberg bispedømme enn i 2015. Da var deltakelsen 16,05 % av de stemmeberettigede. I 2019 var deltakelsen 12,15 %.

Refleksjon og analyse

I utgangspunktet hadde vi en forventning om at valgdeltakelsen ville øke med tre valglister for valg av leke medlemmer til bispedømmerådet. Dette viste seg å ikke være tilfelle. Valgdeltakelsen ved Kirkevalget 2019 i Tunsberg bispedømme gikk ned til 12,15 % som er lavere enn ved Kirkevalget i 2011. Det kan bety at det var kirkens kjernevelgere som benyttet stemmeretten sin ved dette valget.

Imidlertid må det bemerkes at dette ikke er enestående for Tunsberg bispedømme i forhold til de andre bispedømmene (se landsoversikten).

En mulig årsak til nedgangen er at vi fra valgrådet i bispedømmet i henhold til valgreglene som Kirkemøtet hadde vedtatt, hadde begrenset mulighet til å informere om hva kandidatene på de tre listene stod for og hva som var forskjellen på de tre listene. Dette var

overlatt til de nomineringsgruppene som stilte lister ved valg av leke medlemmer til bispedømmerådet.

En tilbakemelding i den foreløpige evalueringen er også at det for den «vanlige» velger virket kompliserende at det var tre lister, og dersom de ikke fant en på lista som de visste hvem var eller var fra deres område, unnlot de å stemme ved bispedømmerådsvalget.

6. 2. REDUKSJON I ADMINISTRATIVE KOSTNADER

Resultatmål:

- Reduksjon i administrative kostnader

Nøkkelindikatorer:

- Administrative kostnader.

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål oppnådd

Resultat/utvikling

Resultat viser en innsparing av tildelt beløp på 0,5 prosentpoeng sammenlignet med fjoråret.

Refleksjon og analyse

Tunsberg bispedømme har gjennom effektiviseringsprosessen som ble gjennomført vesentlig i 2019, redusert sine administrative kostnader med ett og et halvt årsverk. Dette gjelder økonomisjef som har gått inn i Felle økonomiseksjon (FØ), og økonomi/administrasjonskonsulent som har sluttet. I tillegg gikk lønnsmedarbeideren vår av med pensjon ved årsskiftet 2019/2020.

Det har også vært andre reduksjoner i administrative kostnader grunnet økt bruk av videomøter og samtaler på Skype. Her finnes det ytterligere muligheter for innsparinger av tid og reiseutgifter, og Tunsberg ser fram til å ta i bruk muligheten til fjernmøter i forbindelse med en rekke råd og utvalg – under forutsetning av gode tekniske løsninger og at man kan følge gjeldende lover og regelverk på området.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

På sikt vil det være et spørsmål om «restoppgavene» i forlengelsen av effektiviseringsprosessen vil utgjøre en for stor utfordring administrativt ved det enkelte bispedømme-kontor slik at man må rekruttere inn nye ressurser. Dette vil bli mer oversiktlig etter hvert som systemene blir utviklet og ny arbeidsflyt på økonomi- og lønnsiden går seg til. For Tunsbergs vedkommende har man i denne noe usikre situasjonen hentet inn ekstrahjelp på kortvarig leiekontrakt til å utføre nødvendige oppgaver. Det er altså et spørsmål om de store reduksjoner vi pr. i dag har på det administrative området vil kunne opprettholdes.

BISKOPENS VIRKSOMHET

2019 har vært det første hele kalenderåret etter bispeskiftet i 2018. I løpet av årets første måneder fullførte biskop Jan Otto Myrseth sin introduksjonsrunde i alle bispedømmets prostier, og en del tid gikk med til å evaluere ordninger og rutiner for samarbeid mellom biskop og medarbeidere på kontoret, og likeså mellom biskop og prostetjenesten. På prostemøtene ble det prioritert å bruke mye tid på strategiske drøftinger om veien videre, og til å evaluere prostivisasordningen som ble innført av biskop Per Arne Dahl. I samråd med medarbeiderne på bispedømmekontoret og prostene ble det besluttet å vente med å starte opp en ny visitasrunde til over nyttår 2020. I ventetiden valgte biskopen å bruke mye tid og krefter på å utarbeide strategi og rutinebeskrivelser for forberedelse og gjennomføring av en justert visitasordning med sikte på å fullføre den runden forgjengeren hadde startet på, men med mer tid avsatt til hver visitas. Tre av ti prostier gjenstod. Disse vil bli visitert i løpet av 2020.

Biskopen avviklet sine fire uker med studiepermisjon i mai/juni.

På høsten prioriterte biskopen å delta på kursrunden for nye menighetsråd i november/desember. På denne måten fikk han være med på en ekstra runde med besøk i alle prostier. En god del tid denne høsten gikk også med til å delta på og støtte opp om arrangementer i tilknytning til bispedømmets storsatsing på prosjektet *Peregrinus*, med åpning av Tunsberg-leden og fellessatsingen på kunst i kirkene langs leden. *Peregrinus*-prosjektet har lyktes i å være en øyeåpner for kirkerommets spiritualitet og estetikk, og det gode samarbeidet mellom bispedømmerådet, muséene, universitetet, menighetsråd og fellesråd har gjort prosjektet til en døråpner for kunsten i kirken.

I så vel prostemøter som felles ledersamlinger med kirkevergene har biskopen bidratt til å sette fokus på FN's bærekraftsmål, med et ønske om å styrke bevisstheten om bærekraftsmålene som et nyttig verktøy og utgangspunkt for strategiske drøftinger ved visitas, både innad i menighetene og i dialogen med kommunale myndigheter og andre lokale aktører. Dette viste seg å være vel anvendt tid, siden Sandefjord kommune som en av de første norske kommuner har valgt å bruke bærekraftsmålene som utgangspunkt og rammeverk for sin nye kommuneplan, vedtatt høsten 2019. Den første visitasen i 2020 går nettopp til Sandefjord prosti, og visitasforberedelsene har bidratt til høynet bevissthet om potensialet for samskaping og måloppnåelse i menighetene.

Tunsberg bispedømme har på vegne av Den norske kirke hatt et særlig ansvar for å etablere og vedlikeholde et økumenisk vennskapssamarbeid med den koptiske kirke i Egypt, og bispedømmet Nagada og Qus er vårt særlige vennskapsbispedømme. Gjennom rundt 25 år har det vært mye kontakt mellom Norge og Egypt, og denne høsten valgte vi å la hele prostegruppen delta på en bispedømmetur til vårt vennskapsbispedømme. Turen ble avviklet i oktober. De kristne i Egypt uttrykker stor glede og takknemlighet over å motta

vennskapsbesøk og på denne måten bli påmint om at kristne i Vesten står solidarisk ved deres side under skiftende omstendigheter. Turen ga mange sterke inntrykk og mye inspirasjon til vårt kirkelige arbeid her hjemme. Det har også en stor betydning at vi som kirkelige ledere får anledning til å bruke tid sammen og kan reflektere over erfaringer og utfordringer knyttet til misjon og økumenikk og kirkelig strategi. Vi hadde god hjelp fra Mellomkirkelig råd i forberedelsene til turen, og mens vi hadde et par døgn på Anafora, biskop Thomas' kurscenter og retreatsted, fikk vi også anledning til et møte med representanter fra den norske ambassaden i Kairo.

Del IV: STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN

A. HMS/Arbeidsmiljø

I 2019 ble det gjennomført en medarbeiderundersøkelse for hele rettssubjektet Den norske kirke. Alle ansatte både presteskaper og de ansatte på bispedømmekontoret ble pålagt å besvare denne. I presteskaper var svarprosenten 88% (totalt i rDnk 78%) og for de ansatte på bispedømmekontoret var svarprosenten 100%.

Oppfølgingen av rapporten fra Medarbeiderundersøkelsen 2019 for Tunsberg bispedømme skjer i prostiene der prost, tillitsvalgte og vernetjenesten er de som følger opp og avgir rapport om dette til regionalt arbeidsmiljøutvalg (RAMU). På bispedømmekontoret er det leder (stiftsdirektør), tillitsvalgte og vernetjenesten som står for oppfølging av rapporten fra undersøkelsen.

Det har i 2019 blitt gjennomført medarbeidersamtaler med de ansatte på bispedømmekontoret.

Sykefravær, alle ansatte, administrasjon og presteskaper

	Kvinner	Menn	Totalt
Presteskaper	7,12 %	3,90 %	5,19 %
Alle ansatte	6,70 %	3,60 %	4,90 %

Tabell 38: Totalt sykefravær Tunsberg 2019

Sykefraværet i Tunsberg er totalt sett relativt stabilt i forhold til tallene for 2018. Men sammenligningsgrunnlaget er litt endret i og med at statistikk-grunnlaget er «presteskaper» og «alle ansatte».

Vi har for øvrig sjelden indikasjoner på at sykefraværet er arbeidsrelatert. Både på preste- og administrasjonssiden jobbes det godt med sykefraværsoppfølging og kontakt med sykmeldte.

Rutiner for intern varsling om kritikkverdige forhold

Sentralt arbeidsmiljøutvalg (AMU) har utarbeidet «Rutine for avvikshåndtering» med tilhørende avviks-skjema, «Varslingsplakat», «Rutine for å forebygge, avdekke og rette opp konflikter og uheldige psykososiale forhold», «Veiledning til varsling om kritikkverdige forhold» med tilhørende skjema for varsling og etiske retningslinjer mm. Alt som angår HMS-arbeid ligger tilgjengelig for alle ansatte med tilgang til Kirkebakken, Den norske kirkes intranett (se lenken nedenfor). Vår utfordring er de relativt få innen presteskaper som ikke har tilgang. Dette jobber vi stadig med å kvalitetssikre.

<https://intranett.kirken.no/nb/arbeidsstotte/lonn-personal-og-handboker/personal-rutiner-og-handoker/felles-handboker-for-personal-hms-og-ledelse/>

I 2019 har vi inngått samordningsavtaler om HMS-arbeid med fellesrådene i bispedømmet.

B. Likestilling

Hovedmål:

Det har vært et hovedmål for kirken å arbeide for et likeverdig og likestilt fellesskap for kvinner og menn, og arbeide for en jevn kjønnsfordeling blant ansatte, valgte og frivillige medarbeidere. Dette er tydelig formulert i Strategiplan for likestilling mellom kjønn i Den norske kirke 2015-2023. Kirken ønsker å sikre alle like rettigheter og muligheter uavhengig av kjønn. Kirken har som mål å arbeide med kjønns- og likestillingsperspektiver i teologi, liturgi, gudstjenesteliv, diakoni, trosopplæring og lederutvikling.

Vi ser en jevn økning i andelen kvinner i stillinger i kirken, samtidig er vår opplevelse at kjønnsperspektivet har kommet noe mere i bakgrunnen. For Tunsberg bispedømme er det derfor viktig å fortsatt være oppmerksom på likestillingsperspektivet både ved ansettelse, ved fordeling av midler til kompetanseheving og i omstillingsprosesser.

Kvinneandel i presteskaper

I Tunsberg har vi gjennom mange år vært oppmerksom på utviklingen av kvinneandelen i bispedømmet. Vi har hatt en bevissthet om å rekruttere kvinner inn i lederstillinger, og sørge for at kvinner får anledning til å delta på kompetansehevende kurs. Kvinneandelen i presteskaper er jevnt økende.

Bispe-dømme	Kvinne-andel 2019	Kvinne-andel 2018	Kvinne-andel 2017	Kvinne-andel 2016	Kvinne-andel 2015	Kvinne-andel 2014
Tunsberg	40,38 %	36 %	31,8 %	34 %	31 %	33 %
Totalt Dnk	35,93%	34,28%	32,8 %	32 %	31 %	30 %

Tabell 39: Grunnlag: Biskopene, prostene, sokneprester, kapellaner, spesialprester, seniorprester og prostiprester.

Kvinneandel i lederstillinger, biskop og proster og BDK

Kvinneandelen i lederstillinger i Tunsberg er noe høyere enn landsgjennomsnittet. I 2019 har det vært konstituert prost i Lier og Ringerike prosti. Tidligere prost i Lier gikk over i en soknepreststilling i 2018, og det ble ikke tilsatt ny prost siden Lier prosti skulle innlemmes i nye Drammen prosti. I Ringerike prosti har prosten for tiden et års studiepermisjon. Årsstatistikken viser dermed at Tunsberg har 11 proster. Siden det er forholdsvis få stillinger dette gjelder, vil selv små endringer gi store prosentvise endringer.

Presteskaper	Kvinner	Menn	Totalt	Prosent kvinner
Tunsberg	4	7	11	36,36 %
Totalt Dnk	34	70	104	32,69 %

På bispedømmekontoret er det tre lederstillinger, stiftsdirektør, leder administrasjon og forvaltning og kirkefagsjef. Stillingen som personalsjef ble lyst ut i 2019. Tilsettingsprosessen ble ikke fullført.

Administrasjonen	Kvinner	Menn	Totalt	Prosent kvinner
Tunsberg	1	2	4	33,33 %
Totalt Dnk	17	31	48	35,42 %

Vi opplever at det er mange kvinner i ledene stillinger i kirken, og fokuset på kjønnsperspektivet har endret seg de siste årene. Allikevel er det fortsatt en stor overvekt av menn i ledene stillinger. Det ville vært naturlig at kvinneandelen i presteskaper også gjenspeilte seg i ledene stillinger. Vi ser det derfor som viktig å ha med et kjønnsperspektiv når det tilsettes nye ledere i Tunsberg bispedømme.

Kvinneandel – søknader og tilsettinger i presteskaper

Når vi ser på antall søknader til prestestillinger både i Tunsberg og i Den norske kirke er den den relativt jevn de tre siste årene. Kvinneandelen svinger noe fra år til år, men er relativt stabil.

	2017			2018			2019		
	Antall søknader	Herav fra kvinner	Prosentandel kvinner	Antall søknader	Herav fra kvinner	Prosentandel kvinner	Antall søknader	Herav fra kvinner	Prosentandel kvinner
Tunsberg	52	25	48,10 %	52	17	32,69 %	55	24	43,64 %
Den norske kirke	644	281	43,60%	646	231	35,76 %	687	279	40,61 %

	2017			2018			2019		
	Antall tilsetninger	Herav kvinner	Prosentandel kvinner	Antall tilsetninger	Herav kvinner	Prosentandel kvinner	Antall tilsetninger	Herav kvinner	Prosentandel kvinner
Tunsberg	8	5	62,50 %	11	6	54,55 %	11	5	45,45 %
Den norske kirke	116	51	44,00 %	149	66	44,30 %	154	61	39,61 %

C. Vurdering av mislighetsrisiko

Rettssubjektet Den norske kirke og Tunsberg bispedømmeråd ble fra 2017 underlagt regnskapsloven. Leverandøren av økonomisystemene har rutiner som reduserer risikoen for misligheter, herunder elektronisk sporbar håndtering av alle utbetalingsbilag med to godkjenner før videre oversendelse. Tunsberg bispedømmeråd har nå ingen mulighet for direkte betaling i bank og ingen bruk av kontantkasse i virksomheten. Tunsberg bispedømmeråd har gitt ansatte muligheten til kredittkort kun med personlig ansvar.

Tunsberg bispedømmeråd baserer seg videre på Den norske kirkes presteforenings «Profesjonsetikk for prester» og «Etiske retningslinjer for rettssubjektet Den norske kirke». Dette innebærer en bevisstgjøring vedrørende eksempelvis habilitet og nærstående parter. Dette medfører nødvendigvis ikke at risikoen for misligheter er eliminert i virksomheten, men at den anses som relativt lav og at rutinene er tilfredsstillende for å redusere risiko og avdekke eventuelle tillitsbrudd. Tunsberg bispedømmeråd følger anskaffelsesreglementet.

Del V: VURDERING AV FREMTIDSUTSIKTER

Utblick mot Kirke 2030

På vei i ukjent farvann mot 2030. Læring av nye ferdigheter og samhandling må til for å nå målet. Utsikt fra bispedømmekontoret gir oss innsikt. Foto: KEL

Innledning

Kristendommen kom til våre kanter av verden som resultat av en lengre prosess. Det startet med vikingtoktene, sjøreisene til fremmede strøk. Her møtte våre aner en ny religion, kristendommen og Kvitekrist. Gradvis ble kristendommen innført, våre lover ble endret, gravskikker, kunsten og kulturen ble kristen og selvbildet til befolkningen endret seg. Vi fikk felles identitet med den europeiske kristne familie. I dag er denne utvidet til den verdensvide kirke.

Et blick ut av Tunsberg bispedømmekontors vinduer (se bildet ovenfor) gir oss stadig en påminnelse om våre røtter, men også om de lange prosesser. Ikke minst – at de tar tid. Mange prosesser er satt i gang, og vi står midt oppe i det. Nye relasjoner stat/kirke, effektivisering, ny kirkelig organisering osv. er underveis. Verden rundt oss er i endring med større fart enn vi klarer å snu oss. Kanskje har dette blitt enda mer klart for oss i 2019. Vi erfarer i alle fall at vi er på vei, og at vi vil se fremover.

Noen refleksjoner om hva vi har lært i 2019

Et synlig uttrykk for dette er at det stadig pågår samtaler og refleksjoner på hvordan vi kan – på best mulig måte - legge til rette for at menighetene i Tunsberg blir inspirert, at kreativitet

blir utløst og gode strategier valgt, slik at vi kan nå våre mål. Vi har prioritert å bruke mye tid på strategiske drøftinger om veien videre sammen med bispedømmerådet, prostene og i kirkefagavdelingen. Dette vil vi prioritere fremover. Ungdomsåret lærte oss også at det fungerer å satse på én ting, og dermed gjøre det godt. Vi lærte også viktigheten av relasjon og substans.

Vi erfarer at det allerede er mye kompetanse på innovasjon og utvikling i Tunsberg. Hovedutfordringene er å finne de gode og bærekraftige metodene for ta disse videre ut til menighetene. Det er ingen enkle veier for å nå målene vi ønsker for Kirke 2030. Det er særlig noen utfordringer vi har identifisert og satt ord på i 2019, og som vi ser krever tid og tålmodig ledelse for å gripe fatt i.

1. Sannheten i ordene til briten og økonomen John Maynard Keynes (1883-1946): «Den største vanskeligheten i verden er ikke å få folk til å akseptere nye ideer, men å få dem til å glemme de gamle.»
2. En stadig spenning hos ansatte i de ulike stabene: Mellom pdes. følelsen av tidsklemma, erfaring av økende udekket behov hos medlemmene, et høyt aktivitetsnivå og pdas. virkeligheten med synkende oppslutning.
3. Mindre utviklet kultur for å tørre å legge ned aktiviteter for å satse på ting der dører åpnes.
4. Mindre utviklet kultur for å prøve og feile. Det er lettere å få aksept for ting som er kjent og velprøvd enn å prøve ut noe nytt.

Medlemsundersøkelsen – kan den vise oss en vei?

Det som vi særlig synes er fruktbart å ta med videre er segmenteringsmodellen som er brukt i medlemsundersøkelsen (inndelingen i rød, grønn og gule grupper). Den oppleves som et pedagogisk grep som gjør oss mer bevisste på at målgruppen for våre strategier ikke lenger er homogen. Vi ser at mange (men ikke alle) av våre strategier og aktiviteter har hatt fokus på grønn gruppe, og i mindre grad gul, og sjeldnere rød.

Det å arbeide med differensierte strategier i forhold til segmenteringsgruppene åpner spennende muligheter. Misjonsvitenskapen og misjonshistorien har lært oss noe viktig om kommunikasjon av evangeliet i ulike kontekster og til forskjelligartede grupper. Ulike segmenter av en kultur krever differensierte kommunikasjonsstrategier. Disse vokser frem gjennom læring som tar utgangspunkt i det missiologiske prinsipp om den dobbelte lytting - til menneskene og til Gud.

Vi ønsker i Tunsberg å være kirke er for alle, ikke bare våre medlemmer. Da trenger vi å lære å lytte til, og kommunisere med flere segmenter.

En veier inn i dette tror vi kan være ved å sette fokus på FNs bærekraftsmål i samspill med kommuner og andre instanser. Gjennom dette kan vi bidra til at kirkene kan være kirke på en konkret og praktisk måte i sine lokalsamfunn.

At så mange som 20 % av befolkningen nå ikke er medlem av noe tros- eller livssynssamfunn er også en utfordring for oss som kirke. Mange av disse i denne gruppen har likheter med rød gruppe og delvis gul gruppe. Vi møter dem i kasualia og ved dåp (jfr. Medlemsundersøkelsen). Ved å ha større fokus i forkynnelse, utadrettet kommunikasjon mm. til disse 20 %, vil kirken kunne nå bredere ut og ha en større relevans for flere.

De som, etter vår mening, har gitt et interessant innspill til Kirke 2030 er Ungdommens Kirkemøte 2019 (sak 08/19). De ønsker seg «en kirke som snakker tydelig om tro, og som forteller og eier sin egen historie». Møtet uttaler bl.a.:

«Mennesker vil i 2030, på samme måte som i dag, trenge evangeliet. Kirken har et fantastisk budskap om frelse og nåde, og dette må formidles tydelig og forståelig. Vi må tørre å være misjonerende, og vi må snakke frimodig om Jesus. Vi tror at kirken i 2030 vil romme et større spekter av måter å snakke om Gud på. Teologi må formidle kjærlighet, håp og inkluderende gudsbilder, og teologi vil endre seg fordi mennesker og kontekst endrer seg. Vi må fokusere spesielt på de vi ikke når i dag, og vi må tilby trosopplæring for alle aldersgrupper».

Del VI: ÅRSREGNSKAPET

LEDELSESKOMMENTAR ÅRSREGNSKAPET 2019

Innledning

Tunsberg bispedømme ble opprettet i 1948 og er en del av rettssubjektet Den norske kirke. Tunsberg bispedømmeråd lønner bispedømmets tilsatte proster og prester og holder kontor og stab for Tunsberg biskop og bispedømmeråd. Bispedømmekontoret ledes av stiftsdirektøren. Kontorets tilsatte arbeider med rådgivning, prosjektarbeid og kompetanseutvikling i bispedømmets menigheter – ofte i samarbeid med de kirkelige fellesrådene organisert i Tunsberg arbeidsgiverforum (TAF).

Vurdering av vesentlige forhold

Tildelingen til drift i 2019 var på kr. 110.310.000. Tunsberg bispedømme har et mindreforbruk i 2019 på drift – tilskuddsgruppe 1A – på kr 874 000.

Bispedømmet har også fått tildelt tilskudd til trosopplæring og annen kirkelig virksomhet med kr 42.886.000,- På tilskudd til trosopplæring og annen kirkelig virksomhet, osv. – tilskuddsgruppe 1B er det et mindreforbruk på kr 320 000.

Tunsberg bispedømmeråd fikk i 2019 ekstra midler til Nasjonal gravplassrådgivning hvorav tildelingen blant annet inneholdt kostnadsdekning til juridisk rådgiver - en treårig prosjektstilling som løper fram til medio 2020. Tildelingen på gravplassområdet var i 2019 på kr 4.000.000.

Av bispedømmets tildeling går 94 % til lønnskostnader og 88,14 % av tildelingen er brukt til prestetjeneste. Andel lønnskostnader ligger høyt og utfordret kostnadene til kompetanseutvikling, personalomsorg og andre satsninger.

Bispedømmerådet budsjetterte med forventning om en innsparing på ca. 2,5 millioner i 2019.

Presteskapet: Merforbruk kr 366 576.

Administrasjonen: Mindreforbruk kr 1 218 761

Innsparinger i presteskapet har hovedsakelig skjedd ved at vakanser som oppstår på grunn av sykdom, permisjon eller skifte i stilling har fått begrenset vikardekning utfra bispedømmerådets vedtak om innsparinger for 2019. Man har altså langt på vei nådd målet om innsparinger i presteskapet. Dette vitner om god innsats både fra proster, prester og HR avdeling som har forvaltet bispedømmerådets vedtak på en nøktern og realistisk måte.

Når det gjelder administrasjonen har det også i 2019 vært ½ års ledighet i arkiv/administrasjonsstilling og man har avgitt medarbeider til FØ i 100% stilling fra og med 1.juni 2019.

I løpet av 2019 tilsatte Tunsberg bispedømme 11 prester. Bare 3 av disse kom fra annen stilling i bispedømmet. Det betyr at vi i 2019 rekrutterte 8 prester utenfra til Tunsberg bispedømme hvorav 3 var nyutdannet. Det er en stor utfordring både organisatorisk og økonomisk å sørge for god prestetjeneste i vakansetiden i forbindelse med presteskifter. Det har vært satt inn vikar i alle vakanser, men som regel med nedsatt stillingsbrøk eller med delt arbeid over menighetsgrenser.

Biskop og administrasjonen holder jevnlig møter med hver enkelt av bispedømmets proster og planlegger sammen med dem ressursbehov og løsning av vikarutfordringene.

Når det gjelder tilskudsforvaltningen, har denne i 2019 skjedd i henhold til gjeldende regelverk med tanke på forvaltning, utbetaling og rapportering.

Tønsberg 06.03.2020.

Lill Tone Grahl-Jacobsen
Bispedømmerådsleder

Rolf Simeon Andersen
Stiftsdirektør

Regnskapsrapport

Budsjettgruppe 1A

Tunsberg bispedømmeråd inkl. gravplassrådgiver

Driftstildelingen til Tunsberg bispedømmeråd gjelder også for gravplassrådgiver. For 2019 ble det tildelt kr 111 422 000. Justert for merforbruket fra 2018 – kr 1 112 000 – ble budsjettet til drift på kr 110 310 000 for 2019.

1A - Driftsregnskapet	2019		
	Regnskap	Budsjett	Avvik
Inntekter (kontoklasse 3)	-3 794	-2 241	1 553
Tilskudd til eksterne (kontoklasse 4)	659	445	-214
Lønn (kontoklasse 5)	102 880	102 073	-807
Drift (kontoklasse 6, 7, 8)	9 691	10 033	342
Sum budsjettgruppe 1A	109 436	110 310	874

Gravplassforvaltningen

Tunsberg bispedømmeråd ble av Kirkerådet tildelt kr 4 000 000 for året 2019.

Tildelingen er brukt til lønn for juridisk rådgiver og tilskudd til bispedømmeråd og gravplassrådgiver for kompetansehevende kurs og forvaltning av gravplasser for Den norske kirke. Det er også gitt tilskudd til utarbeidelse av en veileder for egnet jord for kistegravlegging.

1A - Driftsregnskapet	2019		
	Regnskap	Budsjett	Avvik
Inntekter (kontoklasse 3)	-	-	-
Tilskudd til eksterne (kontoklasse 4)	2 520	2 200	-320
Lønn (kontoklasse 5)	841	810	-31
Drift (kontoklasse 6, 7, 8)	545	990	445
Sum budsjettgruppe 1A	3 906	4 000	94

Budsjettgruppe 1B og andre tilskudd

Tunsberg bispedømme ble i 2019 gitt tilskudd fra Kirkerådet på kr 42 498 000 til trosopplæring, mindreforbruket fra 2018 - kr 388 000 ble tillagt budsjettet. Tunsberg bispedømme utbetalte i 2019 kr 29 692 145 i tilskudd til menigheter vedrørende trosopplæring og kr 12 236 001 til annen kirkelig virksomhet (vedrørende diakonstillinger, kateketstillinger og tilskudd til kirkemusikk). I tillegg ble det utbetalt kr 678 000 vedr. midler fra Opplysningsvesenets fond – kr 40 000 var ubrukte midler fra 2018. Ubrukte midler på trosopplæring - kr 320 000 søkes overført til 2020. Tilskuddene til annen kirkelig virksomhet omfatter 19 diakonstillinger og 9 kateketstillinger.

1B, 2, 3 m.fl. - Tilskudd *	2019		
	Regnskap	Budsjett	Avvik
1B Trosopplæring/Diakoni/Undervisning/Kirkemusikk m.m.	29 692	30 012	320
Diakoni/Undervisning/Kirkemusikk m.m.	12 236	12 236	-0
1B Domkirke (Oslo og Nidaros)			-
Gruppe 2 (kun KR)			-
Gruppe 3 (kun KR)			-
Annet (inkl Ovf utbet til eksterne)	638	638	-
Sum budsjettgruppe 1B, 2, 3 m.fl.	42 566	42 886	320

Særskilt om OVF-tilskuddet

Tilskuddet fra OVF ble gjort på bakgrunn av søknader vedtatt i bispedømmerådet. Tildelingen 2019 var på kr 638 000, pluss tilbakeførte midler tildelt i 2018 på kr 40 000, totalt kr 678 000.

Spesifikasjon av Ovf-midlene:	2019		
	Regnskap	Budsjett	Avvik
OVF			
Administrasjon	55	55	-
Diakoni	55	55	-
Barn og unge	75	75	-
Gudstjenesteliv	35	35	-
Kirkemusikk og kultur	208	208	-
Samisk kirkeliv	-	-	-
Andre fellestiltak (inkl SMM)	250	250	-
Internasjonale og økumeniske organisasjoner	-	-	-
Ovf total (for rapportering til Ovf)	678	678	-

VEDLEGG Gravplassrådgiver

ÅRSRAPPORT 2019 - TUNSBERG BISPEDØMME

Til forsidebildet: Til venstre fra øverst og nedover:

- a) Fra Rullatormila, en årlig begivenhet i Modum som samler barn, eldre, pårørende og frivillige til et heidundranes løp med de eldre. Foto: Henrik Guii Larsen
- b) Lardal kantori - et mangfoldig, blandet kor for alle. Foto: Knut Edvard Larsen
- c) Biskop Jan Otto vasker hendene til ungdommene. Over 50 var samlet til Ungdommens bispedømmemøte i Tunsberg på Kongsberg i mars 2019. Foto: Henrik Guii-Larsen

I midten: Detalj fra alterbildet i Modum kirke (1996) utformet av kunstneren Tor Lindrupsen. Foto: Knut Edvard Larsen

Til høyre, fra øverst og nedover:

- a) Sandar kirke, en korskirke fra 1792 i Sandefjord. Foto: Knut Edvard Larsen.
- b) Fra Yrkesmessa i Hallingdal. Foto: Henrik Guii-Larsen.
- c) Resultat av kirkevalget 2019: Det nye bispedømmerådet i Tunsberg 2020-2023. Faksimile av portretter, ulike fotografer.

Nye relasjoner bygges når kirken går ut og er tilstede på Yrkesmessa i Hallingdal. Sokneprest Synne Marie Jenseter i samtale med ungdommer om å jobbe i kirka.

Foto: Henrik Guii Larsen

Og han sa til dem: «Gå ut i hele verden og forkynn evangeliet for alt som Gud har skapt!»

Jesus, Mark. 16, 15

INNHOOLD

Del I: LEDERS BERETNING	s.6
Del II: INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL	s.9
Del III: ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER	s.14
Samlet vurdering av resultater, måloppnåelse og ressursbruk	s.14
Resultater og måloppnåelse 2019.....	s.16
1. Gudstjenestelivet blomstrer.....	s.19
1.A. Gudstjenestelivet.....	s. 19
1.B. Oppslutning om vigslar.....	s.27
1.C. Oppslutning om gravferd.....	s.30
1.D. Inkludering av samisk språk.....	s.31
2. Flere søker dåp og trosopplæring.....	s.32
2.1. Oppslutning om dåp.....	s.32
2.2. Oppslutning om trosopplæringstiltakene.....	s.38
2.3. Oppslutning om konfirmasjon.....	s.39
3. Kunst- og kulturlivet er en del av kirkelivet.....	s.41
3.1. Oppslutning om konserter og kulturarrangementer.....	s.41
3.1.1. Pilegrimsarbeidet, prosjekt Peregrinus.....	s.45
3.2. Flere åpne kirker.....	s.46
4. Kirken engasjerer seg i samfunnet.....	s.47
4.1. Diakonal betjening.....	s.47
4.2. Felleskap til nye i Norge.....	s.48
4.3. Arbeid med religionsdialog.....	s.50
4.4. Kirkens digitale nærvær.....	s.52
4.5. Kirkens synlighet i det offentlige rom.....	s.53
4.6. Samarbeid kirke/skole.....	s.53
4.7. Samarbeid mellom kirke og samfunn- spesielle tiltak i Tunsberg.....	s.55
5. Flere finner sin plass i kirkelig arbeid.....	s.57
5.1. Rekruttering til vigslede stillinger.....	s.57
5.2. Frivillig tjeneste i kirken.....	s.59
5.3. Trivsel i jobben.....	s.60
5.4. Tilbud til unge i menigheten/ Ungdomsår.....	s.61
5.5. En landsdekkende lokalt forankret prestatetjeneste.....	s.62
6. Kirken har en demokratisk og velfungerende organisasjon.....	s.70
6.1. Oppslutning om kirkevalg.....	s.70
6.2. Reduksjon i administrative utgifter.....	s.71

Biskopens virksomhet.....	s.62
Del IV: STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN.....	s.73
A. HMS/Arbeidsmiljø.....	s.73
B. Ligestilling.....	s.74
C. Vurdering av mislighetsrisiko.....	s.76
Del V. VURDERING AV FREMTIDSUTSIKTER	s.77
Del VI. ÅRSREGNSKAPET.....	s.79

Vedlegg: Rapport fra nasjonal gravplassrådgiver 2019

Tallene for 2019 som fremlegges er hovedsakelig basert på menighetenes innrapportering. Disse er de samme tall som SSB innhenter i sin kirkestatistikk. Alle menigheter har innlevert sin statistikk.

Trafikkofrenes dag, Buskerud i Tranby kirke, i Lier.

Trafikkofrenes dag i Buskerud veksler på ulike steder i fylket, 2 år på hvert sted.

Fotograf: Karsten Øhrn, Viken fylkeskommune- tidl. Buskerud

Del I: LEDERS BERETNING

Strategi, mål og virkelighet.

Tunsberg bispedømme har i 2019 tatt utgangspunkt i Kirkemøtets strategi- og resultatmål knyttet til større og bredere oppslutning om gudstjenestelivet, samt en økning i antall dåp og antall av barn og unge som deltar i trosopplæringen. At kunst- og kulturuttrykk skal være en naturlig del av kirkelivet, og at kirken engasjerer seg i samfunnet, har vært retningsgivende for bispedømmets satsninger. Engasjement for at alle aldersgrupper skal finne sin plass i kirkens arbeid, har vært søkt gjennomført både gjennom diakonal nysatsning, og som prioritering av arbeidet med demokrati i Kirken – ikke minst i forbindelse med Kirkevalget 2019.

Kirkemøtets definerte satsningsområder har vært til inspirasjon og drivkraft for arbeidet i Tunsberg bispedømme i 2019. Økt fokus gir resultater både på kort og på lang sikt. Innenfor satsning på trosopplæring for barn og unge har vi i Tunsberg, som resultat av «Ungdomsåret 2018/2019», registrert en økning på 30% når det gjelder antall ungdomsgudstjenester og en økning på 20% når det gjelder antall deltakere. Samtidig er det igangsatt nytt ungdomsarbeid i 12 menigheter. Det utgis nå en bok om Ungdomsåret med ressurser til inspirasjon for fortsettelsen.

Selv om det altså kan meldes om økende oppslutning på noen områder, er det like klart at tallenes tale på andre områder ikke tilsvarer forhåpningene, og heller ikke gjenspeiler den enkeltes og fellesskapets innsats. For Tunsberg bispedømmes vedkommende handler det om nedgang eller en stagnasjon innenfor flere av de nøkkeltall man har tatt utgangspunkt i som indikatorer på måloppnåelse – slik som gudstjenestedeltakelse, antall vigslar, antall kirkelige gravferder og antall døpte og konfirmerte.

Kirkens virkelighet i dagens samfunn handler ikke bare om å sørge for en økning i alle tall. Utfordringen er ofte å opprettholde den brede kontakten kirken fra før har blant barn, unge og voksne – samtidig som man må gi rom for nytenkning og innovasjon som når fram til medlemmer og andre som stiller seg positiv til tro, men som ennå ikke deltar i kirkens aktiviteter. Som vi har sett av resultatene fra medlemsundersøkelsen som ble gjennomført i 2019, utgjør denne gruppen et svært stort antall mennesker som utvilsomt er åpne for en nærmere kontakt med og en større involvering i kristen tro og sin kirkens virksomhet.

I Tunsberg bispedømme har vi i 2019 søkt å komme deler av denne gruppen i møte blant annet gjennom en satsning på kulturens og diakoniens område. I møte med kirken som aktiv samfunnsaktør på det diakonale området, og gjennom et målrettet arbeid med kultur som berøringspunkt mellom kirke, enkeltmennesker og den store flora av kulturelle institusjoner, har bispedømmet opparbeidet et meget omfattende grensesnitt mot befolkningen.

En av de mer brede, innovative satsninger har vært utviklingsarbeidet rundt åpningen av pilegrimsleden og kunstprosjektet «Peregrinus». Gjennom et samarbeid med menigheter, kunstnere, museum og fylkesmyndigheter, ble pilegrimsleden gjennom bispedømmet merket og åpnet. Lokale kirker og kunstmuseum var arena for over 50 større og mindre arrangementer og utstillinger. Folk strømmet til og tok del, og et hundretalls frivillige drev prosjektet fram. En av flere kjente kunstnere som deltok, betegnet dette prosjektet som «et unikt, overgripende samarbeidsprosjekt – i internasjonalt perspektiv». Han har selv erfaring fra tilsvarende prosjekter i utlandet, og denne attesten tar vi med oss som en bekreftelse på at dette prosjektarbeidet virkelig har båret frukt. Med dette store og en rekke andre mindre kulturprosjekter bak oss, er det også i 2019 bemerkelsesverdig å se at noe av nedgangen i gudstjenestetall på helligdager delvis tas igjen ved deltagelse på kirkelige kulturarrangementer og gudstjenestelige samlinger på hverdager.

På det diakonale området har Tunsberg bispedømme i 2019 tatt initiativ til å skape nye arenaer og nye samarbeidsformer. Det er opprettet et tverrfaglig basert råd som bl.a. gikk sammen for å skape en minnemarkering for pårørende etter selvmord, «Du er ikke alene», med base i Sandefjord. Samarbeidsrådet består av både offentlige myndigheter og frivillige organisasjoner. Dette ser ut til å kunne bli et fagmiljø som engasjerer seg for å kunne møte de som blir sittende igjen etter et selvmord. Arrangementet ved Sandefjord kirke vil bli videreført i 2020, og man har tanker om å gjøre dette til en nasjonal minnemarkering – slik Tunsberg bispedømme tidligere har vært med på å lage en nasjonal minnemarkering for trafikkofre.

De ekstra diakonimidler som ble stilt til rådighet i budsjettet for 2019, førte til en lenge etterlengtet opprettelse av 5 nye stillinger for diakoner ulike steder i våre to fylker. Ungdom og sorgarbeid, dialogarbeid og institusjonsdiakoni er noen av områdene vi nå har kunnet satse på. Det ble tilsatt diakoner i samtlige nye stillinger.

Når det gjelder samiske kirkeliv, har vi 2019 kartlagt hvor mange og hvor i bispedømmet det er samisk befolkning tilknyttet kirken. Dette er blitt brukt i en bevisstgjøringsprosess innad, og flere kirkelige arrangementer er planlagt for 2020.

Når det gjelder kirkevalget 2019, hadde man i Tunsberg som ellers i landet en noe lavere oppslutning enn i 2015. Selve valgprosessen ble gjennomført på en tilfredsstillende måte og de ulike grupperinger kom til orde. Det er en generell oppfatning at kirkevalget skjedde på en profesjonell og forbilledlig måte.

Biskop Jan Otto Myrseth besøkte i 2019 alle prostiene og en rekke enkeltmenigheter i bispedømmet. Dette var med på å legge et godt fundament for de visitaser som gjennomføres fra og med 2020. Visitas blir nå holdt i menighetene innen et prosti, og innholdet er fordelt over to til tre uker.

Tilslutt bør nevnes to begivenheter som har preget bispedømmets arbeid og berørt en rekke av våre medarbeidere. Den første er overføringen av Røyken og Hurum fra Tunsberg bispe-

dømme til Oslo bispedømme. Det er svært uvanlig at så store endringer gjøres i det fastlagte området for bispedømmer i Norge. Tunsberg bispedømmeråd anbefalte at nye Asker prosti ble lagt til Tunsberg med den begrunnelse at Tunsberg i sin tid ble opprettet fordi Oslo allerede var for stort. Kirkeråd og departement ville det annerledes. Når situasjonen ble slik den ble, har Tunsberg bispedømme forsøkt å legge til rette for en god overføring av medlemmer, tilsatte prester og tilskuddsmidler for å legge til rette for et nytt Asker prosti og en ny bispedømmetilhørighet for Røyken og Hurum. Vi tror vi har lyktes med det arbeidet.

Den andre store hending er gjennomføringen av effektivisering innen økonomi, lønn, arkiv, telefon og tilskudd i Den norske kirke. Tunsberg bispedømme har i denne sammenheng deltatt aktivt i gruppene som forberedte effektiviseringen, og i gjennomføringen har vi forsøkt å legge til rette for at de oppgaver som påligger bispedømmet har blitt utført på en ny og mer kostnadseffektiv måte.

I denne prosessen har vi redusert administrasjonen med 2 hele stillinger. Tunsberg bispedømme arbeider nå for å innrette sin virksomhet ut fra den nye virkelighet som er etablert.

Ressurser

Tunsberg bispedømme fikk i 2019 et mindreforbruk i virksomheten på kr 874.000. Vi rapporterer om den økonomiske situasjonen i bispedømmet på annet sted i årsrapporten.

Bispedømmerådet mottar også midler for å lønne den nasjonale gravplassrådgiveren som er tilsatt hos oss. I samråd med Kirkerådet er Tunsberg tillagt et spesielt ansvar med å forvalte de 4 millioner som departementet har gitt kirken søm øremerket tilskudd til gravplassrådgivning i bispedømmene og til kompetanseutvikling på dette området.

Bispedømmet finansierer noe kurs- og kompetansearbeid med midler fra kirkelige og humanitære fond. Dessuten mottar vi etter søknad noen tilskudd til en del prosjekter og arrangementer innenfor den kirkelig/kulturelle arena.

Tønsberg, 6. mars 2020

Jan Otto Myrseth
Biskop

Lill Tone Grahl-Jacobsen
Bispedømmerådsleder

Del II: INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL

Virksomheten og samfunnsoppdraget

Tunsberg bispedømme, Den norske kirke er del av den verdensvide kirke, som på verdensbasis består av ca. 2.3 milliarder mennesker. Inntil 1. januar 2017 var Tunsberg bispedømme en statlig virksomhet underordnet Kulturdepartementet. Fra 2017 har bispedømmet vært en del av rettssubjektet Den norske kirke. Det ble utskilt fra Oslo bispedømme i 1948, og er det største trossamfunnet i landsdelene Buskerud og Vestfold, og medlemmene utgjør 65,8 % av den totale befolkningen. Vårt samfunnsoppdrag er å være en folkekirke i samsvar med Grunnlovens § 16.

Bispedømmet blir ledet av biskopen og bispedømmerådet med felles administrasjon, bispedømmekontoret, i Tønsberg.

Myndighet og ansvarsområde for biskop og bispedømmerådet følger bl.a. av Kirkeloven, Gravferdsloven, Tjenesteordning for biskop, og tildelingsbrevet fra Kirkerådet.

Bispedømmerådet

Tunsberg bispedømmeråd har 10 medlemmer, som sammen med de andre bispedømmerådene utgjør Kirkemøtet. Hovedformålet for bispedømmerådets virke er etter Kirkeloven § 23f beskrevet slik: «*Bispedømmerådet skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i menighetene, og det skal fremme samarbeidet mellom de enkelte menighetsråd og andre lokale arbeidsgrupper innen bispedømmet*».

Bispedømmerådets oppgaver er særlig knyttet til:

- kirkerettslig forvaltningsmyndighet.
- arbeidsgivermyndighet overfor prester.
- tiltaks- og samarbeidsorgan innen bispedømmet.
- service- og kompetanseorgan overfor menigheter og medlemmer.

Bispedømmerådet fordeler også statlige tilskudd til trosopplæring og særskilte stillinger innen kirkelig undervisning og diakoni. Bispedømmerådet kan opprette og nedlegge stillinger innenfor tildelt ressursramme. Bispedømmerådet tilsetter proster, prester i lokalmenighetene og fengselsprester. I tillegg er bispedømmerådet arbeidsgiver for de tilsatte på bispedømmekontoret. Tunsberg bispedømmeråd er også tillagt arbeidet med gravplassrådgivning på nasjonalt plan og er arbeidsgiver for den nasjonale gravplassrådgiveren og juridisk rådgiver.

Biskopen

Biskopen har tilsynsmyndigheten for hele den kirkelige virksomheten i bispedømmet, er arbeidsgiver for prestene, og skal ta vare på kirkens lære og kirkens enhet.

Overordnede mål

Bispedømmerådet og biskopen har lagt til grunn de mål og føringer som er gitt av Kirkemøtet og Kirkerådet. Det overordnede mål for Tunsberg er å *legge til rette og inspirere menighetene i bispedømmet til å virke «Mer himmel på jord - som menigheter i en bekjennende, åpen, tjenende, misjonerende folkekirke».*

Tunsberg bispedømmes årsplan for virksomhet og aktiviteter, tar sitt utgangspunkt i gjeldende visjonsdokument for Den norske kirke.

Bispedømmets viktigste ressurser for å nå hovedmålene er våre ansatte og frivillige medarbeidere. Ut fra dette er det for bispedømmet avgjørende å legge til rette for at prestene, og andre vigslede grupper, kan utføre sin tjeneste på en god måte. Derfor er kompetanseutvikling og relasjonsbygging prioritert gjennom kursvirksomhet og rådgivning.

Oversikt over Tunsberg bispedømme

Bispedømmet var i 2019 delt inn i 10 prostier, 32 fellesråd og 109 sokn. Geografisk omfattet dette i 2019 landsdelene (tidl. fylker) Buskerud og Vestfold.

Antall innbyggere pr 3 kvartal 2019 var i Vestfold: 252 034 personer, og i Buskerud: 284 955 personer. Antall medlemmer pr. 31.12.2019 var totalt 352 733 personer.

Antall sokn: 109

Gjennomsnittlig antall kirkemedlemmer pr. sokn: 3236

Gjennomsnittlig antall ikke-medlemmer pr sokn: 1690

Gjennomsnittlig antall kirkemedlemmer pr. fellesråd: 11 022

Inndeling

Følgende tabell gir en oversikt over de 10 prostiene, deres navn og geografiske utbredelse slik de var i 2019:

LANDSDEL (tidl. fylke)	Navn på prosti	Omfatter følgende kommuner
Buskerud	Hallingdal	Flå, Gol, Hemsedal, Hol, Nes og Ål kommuner
	Kongsberg	Flesberg, Kongsberg, Nore og Uvdal og Rollag kommuner
	Ringerike	Hole og Ringerike kommuner
	Lier	Hurum, Lier og Røyken kommuner
	Eiker	Krødsherad, Modum, Nedre Eiker, Sigdal og Øvre Eiker kommuner
	Drammen	Drammen kommune

Vestfold	Nord-Jarlsberg	Hof, Holmestrand, Horten, Re, Sande og Svelvik kommuner
	Domprostiet	Færder og Tønsberg kommuner
	Sandefjord	Sandefjord kommune
	Larvik	Larvik kommune

Tabell 1: Prostiene med tilhørende kommuner i 2019.

Medlemmer

Tabell 2 viser antall sokn, fellesråd, medlemmer i Den norske kirke og den totale befolkningen i bispedømmet:

Prosti	Antall sokn	Antall fellesråd	Medlemmer i Den norske kirke pr 31.12.2019*	Total befolkning pr 3.kvartal 2019**	Kirkemedlemmer i % av befolkn. 2019	Kirkemedlemmer i % av befolkn. 2018	Kirkemedlemmer i % av befolkn. 2017	Kirkemedlemmer i % av befolkn. 2016	Kirkemedlemmer i % av befolkn. 2015
Domprostiet	9	2	48 164	73 163	66,27 %	66,48 %	67,19 %	67,89 %	72,40 %
Larvik prosti	14	2	32 979	47 166	70,01%	70,58 %	71,19 %	72,13 %	75,50 %
Sandefjord prosti	10	1	41 137	63 613	65,02 %	65,37 %	68,48 %	67,83 %	71,90 %
Nord-Jarlsberg prosti	13	6	45 950	68 092	67,48 %	68,21 %	68,98 %	69,95 %	70,4%
Ringerike prosti	11	2	26 306	37 436	70,27 %	71,25 %	77,48 %	73,57 %	77,0%
Lier prosti	10	3	37 679	58 949	63,92 %	64,86 %	65,94 %	67,07 %	71,5 %
Drammen prosti	8	1	37 463	69 430	53,96 %	54,94 %	55,50 %	56,37 %	60,1 %
Eiker prosti	10	5	44 024	63 789	69,02 %	69,14 %	69,85 %	71,27 %	74,60 %
Kongsberg prosti	13	4	23 989	34 202	70,14 %	71,03 %	71,49 %	72,13 %	75,10 %
Hallingdal prosti	11	6	15 042	20 545	73,21 %	73,39 %	74,01 %	74,54 %	77,50 %
Sum	109	32	352 733	65,8	65,76 %**	66,47 %	67,61 %	69,28 %	72,40 %

Tabell 2: Medlemmer i Den norske kirke fordelt pr prosti. * Tallene viser kun medlemmer og inkluderer ikke «tilhørige», dvs. barn som ikke er døpt, men hvor en eller begge av foreldrene tilhører Dnk. ** Befolkningstall fra SSB foreligger bare for 3. kvartal 2019, slik at prosentandelen i tabellen ikke er nøyaktig, bare veiledende. Det er dette tallet (65,76 % = 65,8 %) som er brukt i andre deler av rapporten)

Kommentar: 388 personer meldte seg inn i 2019, av dem var 54% kvinner. Til sammenligning meldte 1755 personer seg ut, og av dem var flertallet menn, 54% (2018: 52,9%). Denne forskjellen mht. kjønn i inn- og utmeldinger mellom er en tendens vi har observert de siste årene, og det er interessant å finne ut mer om hva som ligger bak.

Samarbeid

Bispedømmerådet, med biskop og bispedømmeadministrasjon, har nært samarbeid med menighetsrådene og fellesrådene. Det er etablert et godt samarbeid med kirkevergene gjennom Tunsberg arbeidsgiverforum (TAF), der samhandling og kommunikasjon mellom de to arbeidsgiverlinjene drøftes og utvikles. Det er også nært samarbeid med ulike organisasjoner (både kristelige og andre), institusjoner (f.eks. Universitetet i Sørøst-Norge og sykehusene), og andre kirkesamfunn. Bispedømmerådet har et formelt samarbeid med 6 misjonsorganisasjoner gjennom SMM (Samarbeidsråd menighet og misjon).

Omtale av organisasjonen

Ledelsesstruktur og lokalisering

Tunsberg biskop og Tunsberg bispedømmeråd har felles administrasjon lokalisert i Tønsberg by. Bispedømmerådet er tilsettingsorgan og økonomiforvalter. Biskopen leder preste-tjenesten.

I Tunsberg bispedømme er det ti prostier som hver for seg er tjenesteområde for prestene. Prestetjenesten ledes av prostene.

De øvrige kirkelige ansatte har i hovedsak fellesrådet som arbeidsgiver.

Bemanning

I Tunsberg bispedømme er det pr 31.12.19 totalt 126,05 årsverk knyttet til preste-tjenesten, og 13,5 stillinger i administrasjonen og 2 stillinger tilknyttet Den nasjonale gravplass-forvaltningen.

<p>Antall prester:</p> <p>10 proster</p> <p>75 sokneprester (5 vakanse)</p> <p>20 kapellaner (3 vakanse)</p> <p>6 prostiprester (1,5 vakanse)</p> <p>3 seniorprester</p> <p>3 spesialprester</p> <p>10 stillinger som betjenes av vikarer</p>	<p>Antall diakoner/diakoniarbeidere:</p> <p>30 diakoner og 6 diakoniarbeidere</p> <p>19 stillinger med statlig tilskudd.</p> <p>Antall kirkelige undervisere:</p> <p>69 kateketer, trosopplærere/ menighetspedagoger, i ulike stillingsstørrelser.</p> <p>Av disse er 9 <i>kateketstillinger</i> med statlig tilskudd</p> <p>Antall kirkemusikere/kantorer:</p> <p>103 i ulike stillingsstørrelser</p>
--	---

Volumtall og nøkkeltall for bispedømmet

Tabell 3 viser utvalgte volumtall for bispedømmet 2010-2019. Disse kommenteres i del III.

Volumtall for bispedømmet	2010	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antall dåpshandlinger	3 628	3 321	3 038	3 085	2 872	2 631	2 395	2 385
Antall konfirmerte	3 898	3 639	3 715	3 523	3 456	3 195	3 100	3 115
Antall kirkelige vigslar	995	843	815	802	793	780	753	652
Antall kirkelige gravferder	4 061	4 012	3 953	4 016	3 856	3 953	3 713	3 663
Antall gudstjenester totalt (søn- og helligdager)	4 582	4 597	4 465	4 404	4 336	4 213	4 202	4 177
Samlet antall gudstjenestedel takere (søn- og helligdager)	428 899	415 013	410 806	397 264	380 253	368 060	350 801	338 298
Gjennomsnittlig gudstjenestedel takelse (søn- og helligdager)	94	90	92	91	88	84	83	81

Tabell 3: Volumtall for bispedømmet 2010-2019.

Tabell 4 viser utvalgte nøkkeltall fra årsregnskapet for bispedømmet 2017. Disse kommenteres bl.a. i del VI:

Nøkkeltall for årsregnskapet	2015	2016	2017	2018	2019
Antall årsverk	133,1	135,1	130,35	128,11	137,65
- herav prestedtjeneste	116,6 *	118,6 *	115,35*	113,61*	126,05
Samlet tildeling post 01	101.606.000	105.913.000	117.429.000	107.134.200	110.12.500
Driftsutgifter	103.994.600	107.620.498	120.277.069	111.837.101	111.719.225
Lønnsandel av driftsutgifter	88,4 %	89,8 %	93,3 %	94,60 %	91%
Andel lønn brukt i prestedtjenesten	77,9 %	79,5 %	81,5%	81,50	83,7%
Lønnsutgifter pr årsverk	690.366	715.053	840.633	790.975	738.698

Tabell 4: Utvalgte tall fra Årsregnskapet 2019. Det er fra og med 2019 lik utregningen av nøkkeltallene i rDnk. Av den grunn kan tallene fra tidligere år nødvendigvis ikke være helt sammenliknbare.

Lønnsandel og lønnsutgifter inneholder personalkostnader. Tallene er ikke helt sammenliknbare, for ved overgang til eget rettssubjekt i 2017 ble det gjort en del endringer. Pensjonskostnader ble i 2017 ført på den enkelte virksomhet, men fra 2018 ble de ført på rettssubjektnivå.

2015-2018: Antall årsverk er her redusert med vakanser og eksternt finansierte stillinger. Fra 2019 er dette totalt antall årsverk kun redusert med 2 årsverk vedr. gravplass.

2015-2018: Biskopen er holdt utenfor presteskapet. Fra 2019 er biskopen inkludert i presteskapet vedr. nøkkeltallene.

Del III: ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

SAMLET VURDERING AV RESULTATER, MÅLOPPNÅELSE OG RESSURSBUK

Tunsberg bispedømme ønsker å være en kirke som favner bredt og utfører sitt samfunnsoppdrag i samsvar med Grunnlovens § 16. Dette skjer gjennom det lokale kirkelige arbeid og ved at bispedømmet målrettet arbeider for å være til for kirkens brukere, dens menigheter, ansatte og frivillige. Som kirkesamfunn skal bispedømmet også legge til rette for trosutøvelse og åndelig felleskap.

Resultatene viser at Den norske Kirke i Tunsberg bispedømme fortsatt fremstår som en landsdekkende, lokalt forankret kirke der 65,8 % av befolkningen finner tilhørighet og en grunnleggende livstolkning gjennom medlemskap i Den norske kirke. Samtidig gir resultatene en grunn til alvorlig ettertanke, ettersom det over tid har vært en nedadgående tendens på flere felt. Dette til tross for at vi kan registrere mye godt og kreativt arbeid ute i menighetene. Vi har opplevd mange endringsprosesser i samfunnet de siste 50 årene, og kirkens liv blir preget av dette. Endringene utfordrer oss som kirke og påvirker vår måte å gjøre ting på, vår teologi, våre prioriteringer og vår organisering.

Det er ikke lenger en selvfølge at de fleste nordmenn er medlem av Den norske kirke, og gjennom ungdommene i UBDR (Ungdommens Bispedømmeråd) sak 05/19 får vi en klar utfordring om at det ikke er så enkelt å kalle seg kristen. Trenden blant unge er at det gradvis blir mindre kjennskap til kirkens liv og aktivitet, og medlemskap i kirken blir dermed mindre relevant.

Vi ser også en økning i den andel av befolkningen som ikke er medlem i noen form for tros- og livssynssamfunn (i 2019 ca 20%). I tillegg viser medlemsundersøkelsen for Dnk fra april 2019 at en tydelig andel av medlemmene angir at de har liten eller ingen tro. Det er derfor naturlig at medlemstallet vil synke videre om kirken ikke gjør noen tydelige grep.

Måloppnåelse:

Totalt sett er vi tilfreds med at vi ikke ser noen dramatisk utvikling i negativ retning. På mange områder holder oppslutningen, og det er relativt få endringer særlig i bygdesamfunnene. Vi er tilfreds med at det i 2019 har vært en økning i gudstjenestetilbudet på 1,3 %. Men vi kan ikke si oss fornøyd med at den totale gudstjenestedeltakelsen viser en nedgang på 1,9% siden 2018.

Vi har ikke nådd målet om en økning i antall vigslere, og ser at her har vi en vei å gå ettersom tallene viser en nedgang. Vi har heller ikke nådd målet om totalt å opprettholde antall kirkelige gravferder, selv om det mange steder er stabile tall.

Vi har fått til en økt bevissthet i bispedømmet gjennom 2019 om bruk av samisk språk i gudstjenesten, og vil nok se en økning her i 2020.

Vi er fornøyd med at oppslutning om dåp nesten har holdt seg fra 2018 til 2019. Det er fremdeles en nedgang, men noen steder har satsningen ført til økte dåpstall (f.eks Modum). Målene for trosopplæring og konfirmasjon er ikke nådd.

Målet om vekst i deltakelse på konserter og kulturarrangementer er ikke nådd, men vi er fornøyd med at deltakelsen er stabil og at antall arrangementer har økt.

Vi har nådd målet om flere åpne kirker, og mange steder er det lagt ned en stor frivillig innsats for å få nådd dette målet.

Vi har nådd målene om større diakonal betjening rundt om i bispedømmet, og det gjøres mer arbeid både innen integrering og religionsdialog.

Kirkens digitale synlighet er ikke så enkel å måle, men det har vært en økning både i antall SoMe kanaler og i bruken av dem. Vi opplever derfor at vi har nådd mange av målene på dette området. Kirkens synlighet på flere arenaer i det offentlige rom har et større potensiale, og her må det legges inn mer innsats.

Rekrutteringen til kirkelige tjenester er en utfordring, og her har vi et stykke opp til målsettingen. Også når det gjelder frivillighet, så har vi ikke nådd målet.

Generelt trives de kirkelige medarbeiderene i jobben, og medarbeiderundersøkelsene viser mange steder gode tall. Sykefraværet er ikke spesielt høyt, men likevel så vil vi sette ambisiøse mål videre for å holde høy motivasjon og gode arbeidsmiljø.

Som resultat av satningen med ungdomsår 2018/2019, så er målet nådd om en økning i tilbudet for unge i menighetene.

Kirkevalget 2019 ble gjennomført på en brukbar måte og med en tilfredstillende oppslutning. I 2019 fikk vi merke virkningen av omorganiseringsprosessene, og har nådd målet om en reduksjon av administrative kostnader.

Det må ellers nevnes at det er ikke alt arbeid som er målbart i forhold til konkrete målsettinger, for mye arbeid i bispedømmet er også kvalitativt. Her er både målsetting og måloppnåelse krevende begrep for å måle kvalitet f.eks. på relasjonelt arbeid.

Ressursbruk:

Vi anser at bispedømmets ressursbruk har vært effektiv i 2019, både med tanke på utnyttelse av kapasiteten i presteskapet, arbeidsfordeling i administrasjonen og økonomiforvaltningen. Det gjøres et betydelig arbeid for å få ressursene til å strekke til.

Konklusjon:

Sviktende gudstjenestedeltakelse, lavere oppslutning om dåp, vigsel og gravferd, samt utfordringer i trosopplæringen, gir oss en indikasjon på at resultatet kunne vært bedre. Trenden i 2019 viser en utvikling som har gått over tid, og som trenger langsiktig strategisk arbeid for å snu. Det har ført til at vi må gjøre et grundig arbeid for å finne frem til gode strategier for å møte fortsatt negative trender, men også til å styrke de områder som er i vekst og utvikle en lærende organisasjon. Målet er at vi fortsatt kan være en viktig del av det norske samfunnet, og opprettholde en relevant landsdekkende bekjennende, åpen, tjenende og misjonerende folkekirke, tro mot evangeliets utfordringer.

RESULTATER OG MÅLOPPNÅELSE 2019

Det vil i det følgende bli rapportert på følgende strategiske mål:

- 1. Gudstjenestelivet blomstrer.**
- 2. Flere søker dåp og trosopplæring.**
- 3. Kunst - og kulturuttrykk er en del av kirkelivet.**
- 4. Kirken engasjerer seg i samfunnet.**
- 5. Flere finner sin plass i kirkelig arbeid.**
- 6. Kirken har en demokratisk velfungerende organisasjon.**

Det rapporteres her kun på de strategiske mål, resultatmål og nøkkelindikatorer fastsatt av Kirkerådet for 2019.

Strategisk mål	Resultatmål	Resultatindikatorer	Resultat
Gudstjenestelivet blomstrer.	Vekst i antall deltakere pr. gudstjeneste	Gudstjenestedeltakelse/ gudstjenestefrekvens	Deltakelse: Nedgang fra 2018 på 1.9% Frekvens: 58,8% (nedgang på 3,2% fra 2018)
	Flere velger kirkelig vigsel	Antall vigsler	652 (Nedgang fra 2018 på 13,2%)
	Oppslutning om kirkelig gravferd holdes oppe	Antall kirkelige gravferder	3663 (nedgang fra 2018 på 1,5 %)
	Flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenester	Antall menigheter som inkluderer samisk språk i lokale gudstjenester	1 (Samme antall som i 2018)
Flere søker dåp og trosopplæring.	Oppslutningen om dåp holdes oppe	Andel døpte barn	Oppslutning fra fjoråret: 99,2 %, Av dåpskullet: 49%
	Oppslutningen om trosopplæringstiltakene er stabil	Deltakerandel i utvalgte, landsomfattende tiltak	Gjennomsnitt 36% (Nedgang på 1% fra 2018)
	Oppslutningen om konfirmasjon holdes oppe	Konfirmerte av døpte 15-åringer	76 % av døpte 15 åringer (oppgang fra 2018 på 1 %)
Kunst - og kulturuttrykk er en del av kirkelivet	Vekst i antall deltakere på konserter og kulturarrangementer	Antall deltakere på konserter/kulturarrangement i kirkene	Nedgang fra 2018 på 4,9%
	Flere åpne kirker	Antall åpne kirker	Økning på 15 % av antall sokn som har dette tilbudet.
Kirken engasjerer seg i samfunnet	Flere menigheter med diakonal betjening	Antall menigheter med diakonal betjening	61 sokn, økning på 1,8% fra 2018
	Flere menigheter tilbyr felleskap til nye i Norge	Antall menigheter med tilbud ifb. Integreringsarbeid	36 sokn (økning på 17 siden 2018)
	Arbeid med religionsdialog styrkes	Antall fora for religionsdialog	6 fora

	Kirkens digitale nærvær øker	Antall SoMe-kanaler. Antall følgere pr kanal og poster pr. uke pr. kanal	2 kanaler (Facebook): Biskopens ca. 1,3 innlegg/uke og 1313 Bispedømmets har ca. 3,4 innlegg i uka og 502 følgere
	Kirken er synlig på flere arenaer i det offentlige rom	Antall artikler treff på 'Dnk' i radio, TV, print, nettaviser. Antall frokostseminarer/annet	<i>*Vi har begrenset med brukbare tall. Derfor litt vanskelig å vurdere måloppnåelse</i>
	Samarbeidet kirke/skole styrkes	Antall barnehager - og skolegudstjenester	91 barnehagegudstjenester (nedgang på 5 fra 2018). 275 skolegudstjenester (nedgang på 5 fra 2018).
Flere finner sin plass i kirkelig arbeid	Rekruttering til vigslede stillinger styrkes	Antall vigslinger	8 (10 stk. i 2018)
	Flere engasjeres i frivillig tjeneste i kirken	Antall frivillige	7547 (økning på 17 personer fra 2018)
	Kirkelige medarbeidere trives i jobben	Medarbeiderundersøkelser/sykefravær	1 medarbeiderundersøkelse. Sykefravær: alle ansatte 6,7%
	Tilbud for unge i menighetene styrkes	Antall deltakere på tilbud for 13-17 år/ 18-30 år	13-17år: 1846 delt. (Økning på 6% fra 2018) 18-30 år: 388 deltakere. (Økning på 15,5% fra 2018)
Kirken har en demokratisk og velfungerende organisasjon	Oppslutning om kirkevalg opprettholdes	Valgdeltakelse	12,5 % av de stemmeberettigede (nedgang på 3,55% i forhold til 2015)
	Reduksjon i administrative kostnader	Administrative kostnader	Innsparing av tildelt beløp er 0,5 prosentpoeng

Tabell 5: Bispedømmets resultat etter Kirkerådets resultatmål og indikatorer for 2019.

1. GUDSTJENESTELIVET BLOMSTRER

Resultatmål:

- Vekst i antall deltakere pr. gudstjeneste.
- Flere velger kirkelig vigsel.
- Oppslutning om kirkelig gravferd holdes oppe.
- Flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenester.

1. A. GUDSTJENESTELIV

Resultatmål:

- Vekst i antall deltakere pr. gudstjeneste

Nøkkelindikatorer:

- Gudstjenestedeltakelse
- Gudstjenestefrekvens

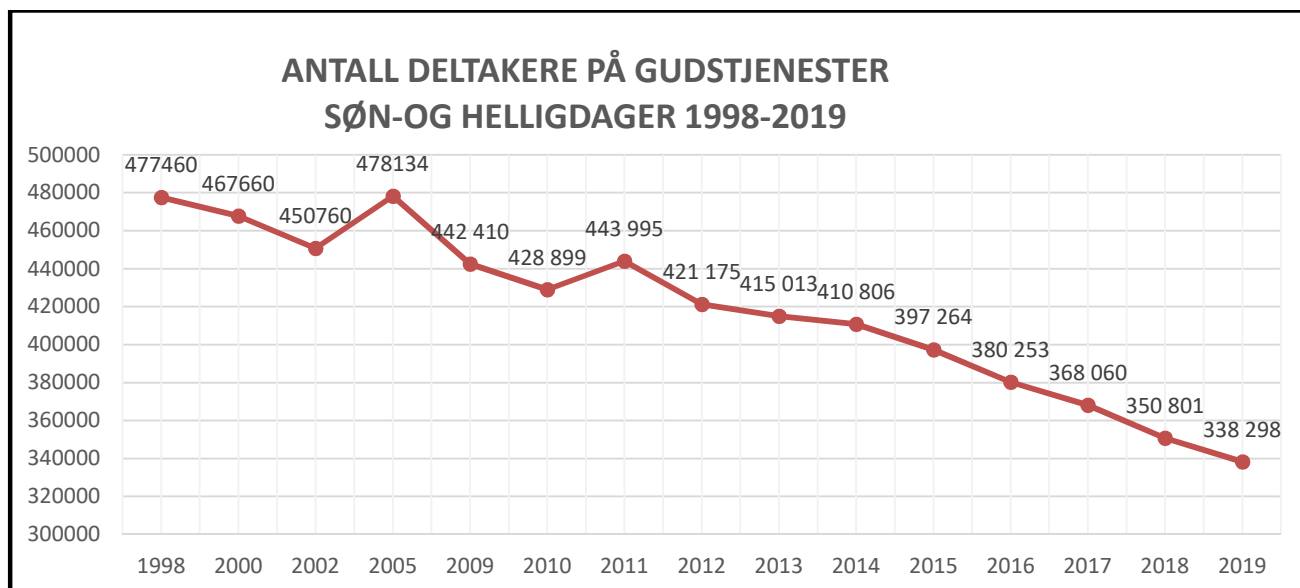
Gudstjenestedeltakelse søn- og helligdager

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål ikke nådd

Resultat/utvikling

Tallene som er innrapportert fra menighetene, viser et snitt på gudstjenestedeltakelse i 2019 på 81 deltakere pr. gudstjeneste. Det er en nedgang på 2,5 deltakere i snitt siden fjoråret. Det totale antallet deltakere har siden 2018 gått ned med 3,6 %. Siden 1998 er den totale nedgangen på 29,5%. Grafen nedenfor viser antall deltakere på gudstjenester søn- og helligdager i Tunsberg 1998-2019, og illustrerer denne negative utviklingen over tid.

Tabell 6 viser de faktiske tall på antall gudstjenester søn- og helligdager samt gudstjenestedeltakelse i Tunsberg bispedømme for perioden 2010-2019:

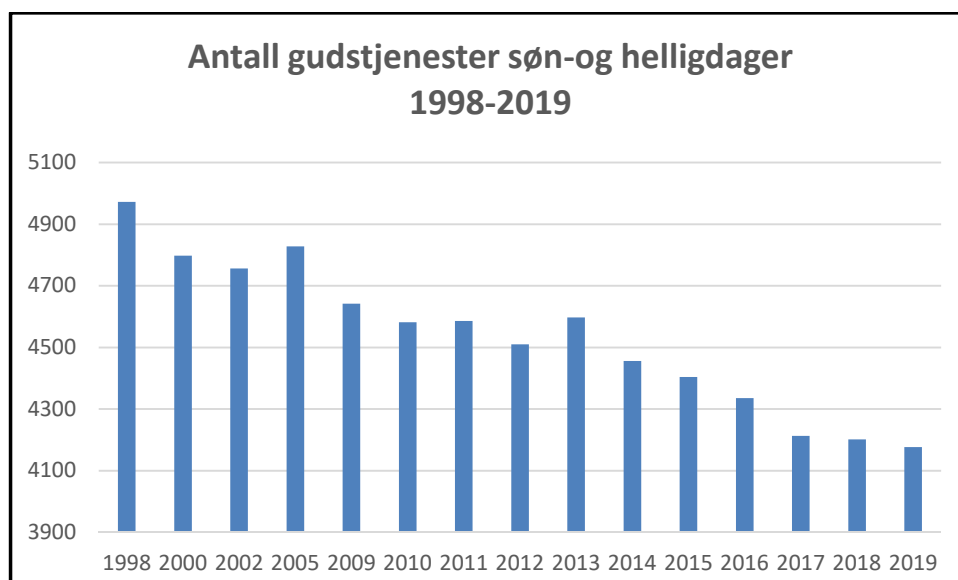
	2010	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gudstjenester	4 582	4456	4 350	4 336	4 213	4202	4177
Deltakere	428 899	410 806	397 264	380 253	368 060	350 801	338 298
Snitt	93,6	92,2	91,3	87,7	87,4	83,5	81,0

Tabell 6: Antall gudstjenester og gudstjenestedeltakelse i Tunsberg 2010-2019.

Noe av den negative utviklingen for bispedømmet i perioden 1998-2019 kan forklares med reduksjon i antall gudstjenester på søn- og helligdager. Antallet er redusert fra 4972 i 1998 til 4177 i 2019 (se grafen nedenfor). Dette skyldes både en styrt utvikling for å bli tilpasset våre ressurser, og er en konsekvens av arbeidstidsavtalen for prestene.

Tallene fra de ulike sokn viser store variasjoner. Det er derfor ikke enkelt å vurdere sammenhengen mellom reduksjonen i antall gudstjenester og nedgangen i gudstjenestedeltakere. Noen sokn har flere gudstjenestedeltakere selv om de har færre gudstjenester, mens andre sokn har nedgang selv om de har flere gudstjenester.

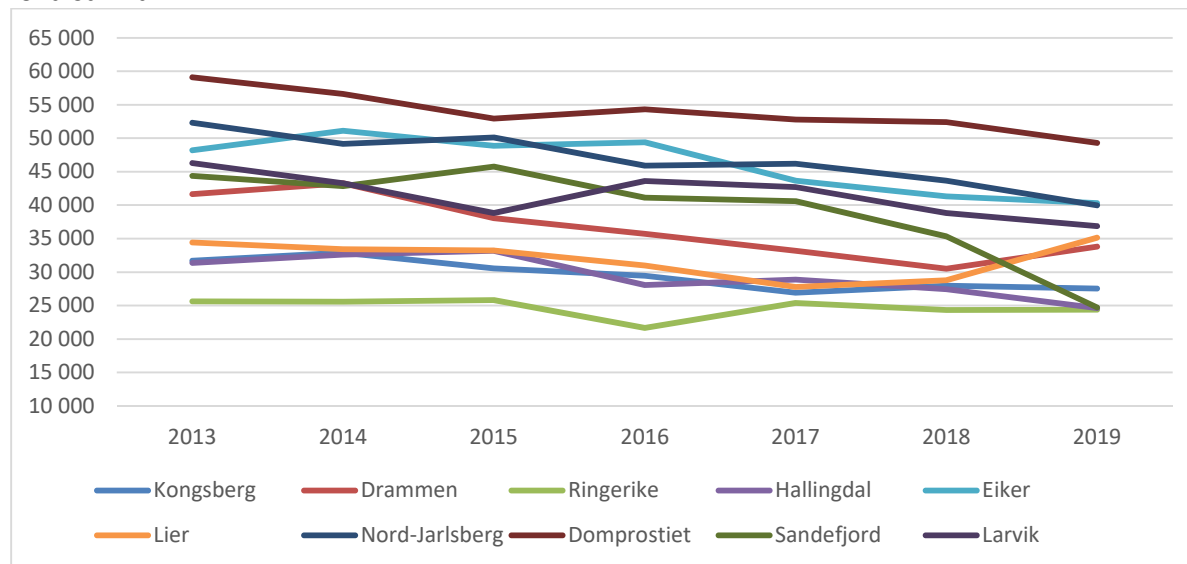
Mye av dette er naturlige svingninger som også henger sammen med f.eks. bemannings-situasjonen, kvalitet på relasjoner og lokal kontekst.

Det er interessant å se på utviklingen i hvert prosti. Grafen på neste side viser noen små variasjoner, men hovedtendensen er den samme. Det ser vi ved å gå nærmere inn på tallene i tabell 7.

For året 2019, ser vi en anomali i det at Drammen, Lier og delvis Ringerike prostier har en liten oppadgående tendens i antall gudstjenestedeltakere fra 2018 til 2019. En viktig årsak til det er at det også har vært en økning i antall gudstjenester. I Tabell 7 ser vi at Drammen prosti har feiret 37 flere gudstjenester på søn- og helligdager enn i 2018. Lier prosti har økt med 10 og Ringerike prosti har 8 flere gudstjenester.

En viktig årsak til at det enkelte steder har vært en økning i antall gudstjenester, er at prostiene er i prosess med å arbeide med gudstjenesteforordningene. Mange steder er disse forordningene gamle, og derfor ikke tilpasset dagens situasjon. Det er derfor et stort behov for å tilpasse gudstjenestefrekvens slik at det blir oppdatert og bærekraftig, og at det passer til endringer i ressurser, demografi, menighetenes behov, bemannings situasjon og lokalsamfunn.

I grafen ovenfor illustreres det som tabellen nedenfor gir en oversikt over: antall deltakere og gudstjenester på søn- og helligdager i 2014-2019, fordelt på det enkelte prosti.

Prosti	2014		2015		2016		2017		2018		2019	
	Antall gudstjenester	Deltakere	Antall gudstjenester	Deltakere	Antall gudstjenester	Deltakere	Antall gudstjenester	Deltakere	Antall gudstjenester	Deltakere	Antall gudstjenester	Deltakere
Kongsberg	372	32 899	344	30 531	366	29 476	342	26 920	376	27 996	374	27 542
Drammen	435	43 268	444	38 044	405	35 728	382	33 175	363	30 486	400	33 791
Ringerike	326	25 592	327	25 798	303	21 686	308	25 392	308	24 328	316	24 374
Hallingdal	357	32 619	352	33 177	346	28 049	339	28 889	343	27 458	315	24 647
Eiker	553	51 096	515	48 853	507	49 400	492	43 637	494	41 308	482	40 302
Lier	388	33 439	395	33 224	373	30 992	374	27 778	347	28 800	357	35 133
Nord-Jarlsberg	586	49 136	598	50 118	590	45 887	560	46 187	498	43 632	575	39 974
Domprostiet	511	56 629	496	52 947	491	54 302	495	52 803	524	52 406	498	49 284
Sandefjord	402	42 864	402	45 769	398	41 125	376	40 598	359	35 317	344	24 740
Larvik	535	43 264	506	38 803	531	43 608	557	42 681	533	38 809	506	36 855

Tabell 7: Antall gudstjenester, søn- og helligdag 2013-2018, oppstilt prostivis. For Sandefjord prosti og domprostiet er tall fra de sokn prostiene består av i dag.

Ser vi litt nærmere på Drammen prosti, så ser vi en tydelig sammenheng mellom antall gudstjenester og antall deltagere. Et tydelig eksempel er Konnerud sokn, der antall gudstjenester har hatt en jevn nedgang. Men når en i 2019 økte gudstjenesteantallet med 14, økte deltakelsen med 1349 fra 2018 til 2019. Snittet på deltakelse pr. gudstjeneste har imidlertid gått ned med 1, fra (100 til 99).

Tabell 8: Eksempel fra Konnerud

Konnerud sokn	2008	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Deltakere	7 239	7 469	8 198	6 818	6 346	5 011	4 430	5579
Antall gudstjenester	59	58	57	52	50	47	44	58

Gjennomsnittlig antall personer pr. gudstjeneste, søn -og helligdager

Tabell 9 nedenfor gir en sammenligning av årets resultat med resultat fra 2013-2019, sett prostivis:

	Kongsberg	Drammen	Ringerike	Hallingdal	Eiker	Lier	Nord-Jarlsberg	Dom-prostiet	Sandefjord	Larvik
2013	84	88	80	83	89	80	88	138	105	83
2014	88	99	79	91	92	86	84	111	107	81
2015	89	86	79	94	95	84	84	107	114	77
2016	81	88	72	81	97	83	78	111	115	82
2017	79	97	82	85	89	74	82	93	109	95
2018	74	84	79	80	84	83	82	100	98	73
2019	73	85	77	78	84	69	70	99	102	73
	↓	↑	↓	↓	→	↓	↓	↓	↑	→

Tabell 9: Gjennomsnittlig gudstjeneste deltakere, søn- og helligdag 2013-2019, oppstilt prostivis

Tabellen viser at det er variasjoner mellom prostiene. Den nedadgående tendensen over tid preger også tallene for prostiene, og de fleste menighetene har måttet registrere en nedgang i gudstjenestedeltakelse.

Lier prosti har hatt en stor nedgang, men det er ikke lett å peke på noen tydelige grunner til det. Fra 2020 er Lier prosti historie etter at Røyken og Hurum ble del av Asker kommune, og Lier kommune blir en del av Drammen prosti. Vi må derfor se på utviklingen på menighetsnivå i 2020 om vi kan se om det er en vedvarende nedgang.

Sandefjord og Drammen prostier har registrert en økning i antall deltakere. Det soknet i Drammen som har størst økning, er Bragernes, der en registrerer en oppgang på 10,9 antall i snitt (*Faktiske tall: 2018:139 og 2019:150*). Bragernes er en relativt ressurssterk menighet som har satset mye på kvalitet i gudstjenestelivet, og har utviklet en tydelig profil som er blitt kjent i ut over menighetsgrensene. Det gjør at deltakere rekrutteres fra hele Drammensområdet. Dette fører til at mange som ikke sokner til Bragernes både deltar på gudstjenester, bærer sine barn til dåpen og ønsker vigsel der. Det rapporteres om en menighet med mye god energi, og mange engasjerte ansatte og frivillige. Bragernes har også et strategisk mål om aktiv bruk av sosiale medier, og har bygget opp et nettverk som gjør at de i god tid når bredt ut med informasjon om gudstjenesteliv og aktiviteter. Dette er sannsynligvis også noe som gir effekt på økt deltakelse.

Tangen sokn har hatt en økning på 4,4 i snitt uten å ha gjort så mange tydelige grep. Men det rapporteres om større stabilitet og ro i menighetslivet, og et offensivt og engasjert menighetsråd som vil bygge menighet.

Tallene for Sandefjord viser først og fremst at de har stoppet en nedadgående tendens, for det er ikke gjort noen særskilte strategiske grep for å øke deltakerantallet. Men det er motiverende for medarbeidere å se at den daglige innsatsen gir positive utslag.

Gjennomsnittlig gudstjenestefrekvens på søn- og helligdager

Den gjennomsnittlige **gudstjenestefrekvensen** (= *hvor mange søndager og helligdager det gjennomsnittlig er gudstjenester pr. sokn*) er beregnet utfra 62 søn- og helligdager i 2019, og er på 58,8 %. Til sammenligning var den på 62 % i 2018, altså en nedgang på 3,2% poeng.

Konklusjon:

Dette viser at 2019 viser fortsatt den samme negative utviklingstrend som i de foregående år, og er en del av den sammensatte problemstillingen knyttet til gudstjenesteantall (forordning), samfunnsendringer og arbeidstidsavtaler som vi har drøftet ovenfor.

Gudstjenesteoppslutning utenom søn- og helligdager

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål delvis oppnådd

Resultat/utvikling

Det er i tillegg til 4177 gudstjenester på søn- og helligdager feiret 1370 andre gudstjenester (økning på 79 gudstjenester fra 2018). Antall deltakere for disse gudstjenestene viser en økning på 9024, og i gjennomsnitt +2 pr. gudstjeneste. Dette representerer en økning i deltakere sammenlignet med 2018 med på 175 %. Tallene ser slik ut:

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gudstjenester	1 189	1 183	1 085	1215	1370	1272	1291	1370
Deltakere	94 578	91 060	84 491	89 024	97 738	95 637	98 919	107 943
Snitt	80	77	78	73	71	75	77	79

Tabell 10: Antall gudstjenester utenom søn- og helligdager 2012-2019

De menighetene som har hatt størst økning i antall gudstjenester og deltakelse utenom søn- og helligdager er:

Sokn	Økning i antall gudstjenester	Økning i antall deltakere
Ål	+ 26	+ 3322
Modum	+ 20	+ 2619
Tranby og Lierskogen	+ 9	+ 1816
Larvik	+ 14	+ 902
Tyristrand	+ 4	+ 639

Tabell 11: Det vil ha stor interesse å undersøke nærmere hva som ligger bak økningen og om hvilke eventuelle strategiske valg som disse menigheten har gjort. Det eneste som denne tabellen tydelig viser, er at menigheten møter opp når det arrangeres flere gudstjenester.

Oppslutning av gudstjenester totalt

Det har i 2019 blitt feiret totalt **5547** gudstjenester (2018: 5495) som samlet 446 241 (2018: 449 429) deltakere. Sektordiagrammet nedenfor viser forholdet mellom gudstjenestedeltakere på søn- og helligdager og de andre dagene. Andelen gudstjenestedeltakere på gudstjenester utenom søn- og helligdager utgjør 24% av alle gudstjenestene. Det er en oppgang på 2 % poeng fra i fjor. Årets tall viser allikevel at gudstjenestene på søn- og helligdager fortsatt står sterkt med 76% av antall gudstjenestedeltakere. Men det er en interessant utvikling at gudstjenester på andre tider har en økning i antall deltakere. Dette er noe vi ønsker å se nærmere på i 2020.

Hvilke typer gudstjenester samlet flest folk i 2019? (tall fra 2018, 2017 i parentes):

	Antall gudstjenester	Antall deltakere	Gjennomsnittlig deltakelse pr. gudstjeneste
Hovedgudstjeneste tilrettelagt for barn (Familie- og barnegudstjenester)	533 (498,533)	47 536 (46 487, 49 502)	89 (93,94)
Konfirmasjons-gudstjenester	291 (280, 292)	67 393 (68 459, 70 176)	232 (244, 242)
Gudstjenester for skolebarn	275 (278, 324)	55 415 (49 127,47 827)	202 (176, 146)

Økumeniske gudstjenester	21 (31, 34)	1948 (2213, 3 439)	93 (71, 102)
Julaftensgudstjenester	238 (235, 232)	53 298 (51 749, 55 259)	224 (220, 240)
Gudstjenester for ungdom	195 (150, 167)	21 817 (18 201, 17 040)	112 (121,101)
Påskedagsgudstjenester	303 (327, 315)	15015 (17 971, 17 702)	50 (55, 55)
Gudstjenester for barnehagebarn	91 (96, 97)	7 286 (6 916, 7 840)	80 (72,78)
Gudstjenester med skriftemål	10 (7, 10)	352 (260, 209)	35 (37, 21)
Temagudstjenester med fokus på internasjonal diakoni/ misjon	66 (65,71)	5 104 (4 390, 6 410)	77 (68, 90)
Gudstjenester med dåp	1367 (1524, 1447)	121 582 (123 221, 129 163)	89 (81, 89)

Tabell 12: Antall ulike typer gudstjenester og deltakelsen på disse i Tunsberg 2019.

Julaftensgudstjenester

Selv om tall for 2019 viser en liten oppgang i forhold til 2018 mht. til antall deltakere på julaftensgudstjenestene, viser tendensen over tid at antallet går langsomt nedover. I 2008 var det totalt 230 gudstjenester på julaften, og de samlet 60 382 deltakere. Det tilsvarte 12,5% av befolkningen eller 16,1% av medlemmene. Deltakerantallet for 2019 tilsvarer 9,94% av befolkningen eller 15,1 % av medlemmene i Dnk. Det registreres at en økning i antall julaftensgudstjenester har hatt en innvirkning på deltakerantallet i 2019 (tilbud økt med 8 sammenlignet med 2008).

Gudstjenester for ungdom

Statistikk for 2019 viser at antall gudstjenester for ungdom har økt (fra 2018) fra 150 til 195, og deltakerantall har økt fra 18 201 til 21 817. Tallene viser altså et markant oppsving i 2019 med et økt tilbud på 30%, og en økt deltakelse på nesten 20%.

Årsakene til økningen kan være mange, men det er sannsynlig at bispedømmesatsningen på ungdom gjennom «Ungdomsåret» har hatt en effekt på antall arrangerte gudstjenester. Det er et sprik mellom økningen i tilbudet og økningen i deltakelsen, noe som kan forklares med at det tar tid å innarbeide nye tiltak. Samtidig er det erfaringsmessig krevende å rekruttere ungdom til gudstjenestedeltakelse, også når gudstjenesten er tilpasset alders-

gruppen. Samlet sett antyder tallene at målrettet satsning fungerer for å øke oppslutningen, både som bispedømme og lokalt.

Andre gudstjenester

Tradisjonelle gudstjenester har en nedgang. Men spesial- og temagudstjenestene øker i oppslutning. Gudstjenestene for skolebarn, for ungdom, med skriftemål og temagudstjenester, har økt i oppslutning. Mange menigheter har laget tydelige mål og strategier for dette, og dette har hatt en effekt.

Det er en positiv tendens når det viser seg at mange typer gudstjenester har økende deltakelse, og vi merker oss at dette særlig gjelder gudstjenester utenfor søn- og helligdager.

Refleksjon og analyse

Ser vi på den innsats, pågangsmot, gudstjenesteglede og kreativitet som er innrapportert fra menighetene, må vi konkludere at gudstjenestelivet blomstrer i Tunsberg. De fleste menigheter har også et relativt variert tilbud av ulike typer av gudstjenester. Det brukes mye tid på gudstjenesteplanlegging i stabene, og mange steder er det et godt innarbeidet tverrfaglig samarbeid. Mange tiltak i trosopplæringen har fått konkrete synlige nedslag i gudstjenestelivet lokalt, og mangfoldet av kultur og kulturuttrykk har gradvis fått en større betydning i gudstjenestelivet.

På tross av dette, målt i forhold til nøkkelindikatorene, så fortsetter deltakerantallene å synke de fleste stedene. Selv om det legges ned mye innsats og engasjement i gudstjenestearbeidet, så viser statistikkene at deltagertallene er langsomt synkende. Arbeidet med gudstjenestefornyelsen de siste 10 årene har så langt stort sett ikke fått den ønskede virkning i økt deltakelse rundt om i bispedømmet. Vi ser at dette gjør noe med våre ansatte sin motivasjon (jfr. medarbeiderundersøkelse), og det kan også i noen tilfeller ha en påvirkning på rekrutteringen av nye til frivillig innsats eller kirkelig utdanning.

Kirken har gjennom de siste årene reflektert en del over denne negative utviklingen, og det fører til økende kunnskap om dette sammensatte spørsmålet om hvorfor folk ikke kommer. Årsakene til nedgangen viser seg å være komplekse og mangefasettete. Det er liten tvil om at noe av nedgangen har sammenheng med en gjennomgående sekulariseringsprosess som har pågått over lenger tid i vårt samfunn. Det moderne samfunnet er også preget av en autonom individualisme der mange har en anti-autoritær holdning. Det er og en tydelig konsumpreget kultur preget av endrede familiemønstre, og er et mer mangfoldig samfunn både kulturelt og religiøst enn tidligere. Medlemsundersøkelsen som ble utført i april 2019 bekrefter også at utviklingen preger medlemmene. Undersøkelsen viser på den ene siden tydelig at det er mange som fortsatt opplever at kirken er viktig i samfunnet, men det er en tydelig lavere andel av medlemmene som har et aktivt forhold til.

I KIFO-rapporten «Hva kjennetegner menigheter med økende gudstjenestedeltakelse?» fra februar 2018, konkluderer man at andelen frivillige er den viktigste påviselige faktoren til gudstjenestevekst i menigheter. Dette stemmer med våre funn. Medvirkning og involvering er nøkkelfaktorer for gudstjenestevekst. Her utfordres både våre strukturer, holdninger og fremvoksende kultur med økt profesjonalisering i menighetene.

Det er også tydelig at godt tverrfaglig samarbeid styrker gudstjenestearbeidet og øker kvaliteten på gudstjenestene. Det å utnytte ressursene innen egen menighet fører igjen til større engasjement og eierskap i stabene for gudstjenestearbeid. Noen steder har menighetene utviklet samarbeid over menighetsgrensene, og målet er å utnytte både de menneskelige ressursene og de enkelte kirkenes egenart for å skape bredde i tilbudet. Dette har gitt gode effekter særlig i byene der kirkene ligger tett.

Vi ser fra eksemplet Bragernes, at informasjon og markedsføring av gudstjenester og arrangementer også spiller en tydelig viktig rolle i arbeidet for å stimulere til økt gudstjenestedeltakelse.

Satsning på menighetsblad med høy kvalitet (som f. eks i Færder), skaper også større interesse for det som foregår i kirkene. Medlemsundersøkelsen viser at de gjerne tar imot menighetsblad og informasjon fra menighetene, og erfaringen fra Færder viser at potensialet er stort dersom kvaliteten er god og man har en tydelig informasjonsstrategi.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

Vi ser at det er krevende å snu en tendens som har vært generelt nedadgående i så mange år, og som preges så mye av samfunnsendringene. Men vi ser samtidig at det er mange lyspunkt, og det jobbes godt med å utvikle gudstjenestelivet. Mange steder legges det ned mye arbeid for å gjøre gudstjenestene enda mer åpne, relevante og tilgjengelige, uten å miste gudstjenestens samlende preg.

Det er tydelig at gudstjenester utenfor søn- og helligdager har et potensial for utvikling, og det sier noe om at gjennomgangen av gudstjenestefrekvens og forordningene er overmodent. Det er også nødvendig å tenke nytt både om bedre utnyttelse av lokale ressurser og styrker, og se helhetlig på gudstjenestens og kirkens rolle i de ulike nærmiljøene. Den norske kirkes medlemsgrupper er også mye mer mangfoldig enn mange innbiller seg, og preget av mange subkulturer og grupper.

Vi ser etter menighetsrådsvalgene i 2019 at det er kommet inn veldig mange nye, og flere av disse har liten erfaring med menighetsliv fra tidligere. De kommer inn med nye øyne og frisk entusiasme. Det er viktig å forvalte godt den nye energien til å tenke fornyelse, og bruke anledningen til å lage nye strategier for utviklingen av gudstjenelivet i menighetene.

I vår strategitenkning for å snu trenden med synkende gudstjenestedeltakelse har vi til nå hovedsakelig satt fokus på gudstjenesten, dens innhold og antall. Det vil fortsatt være et

behov fremover for å sette fokus på hvordan en kan gjøre gudstjenestene lokalt mer åpne og livsnære innenfor de rammer som er gitt. Det er også fortsatt et bedrings- og utviklingspotensial i hvordan vi kommuniserer evangeliet til dagens mennesker gjennom gudstjenestene.

Men vi har i de siste årene, i lyttende refleksjon til de som ikke kommer til gudstjeneste, lært at vårt utgangspunkt for en god strategi er å begynne *utenfor* gudstjenesterommet. Det er mange i våre lokalsamfunn som har fortellinger om erfaring og opplevelser av et økende gap mellom det en erfarer i hverdagslivet og det som foregår i kirken på søndag. Arbeid og religion har blitt to isolerte departementer i våre liv, også for ansatte i kirken. Kan det være slik at ved å vise mer interesse for folks hverdagsliv og deres arbeid, så vil dette påvirke deltakerantallet på gudstjenestene? Erfaringer fra kirker i andre land peker på dette. Hvordan kan vi som bispedømme stimulere til at dette settes på dagsorden? Vi vil arbeide med dette fremover.

1.B. OPPSLUTNING OM VIGSLER

Resultatmål:

Flere velger kirkelig vigsel.

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er ikke nådd

Resultat/utvikling

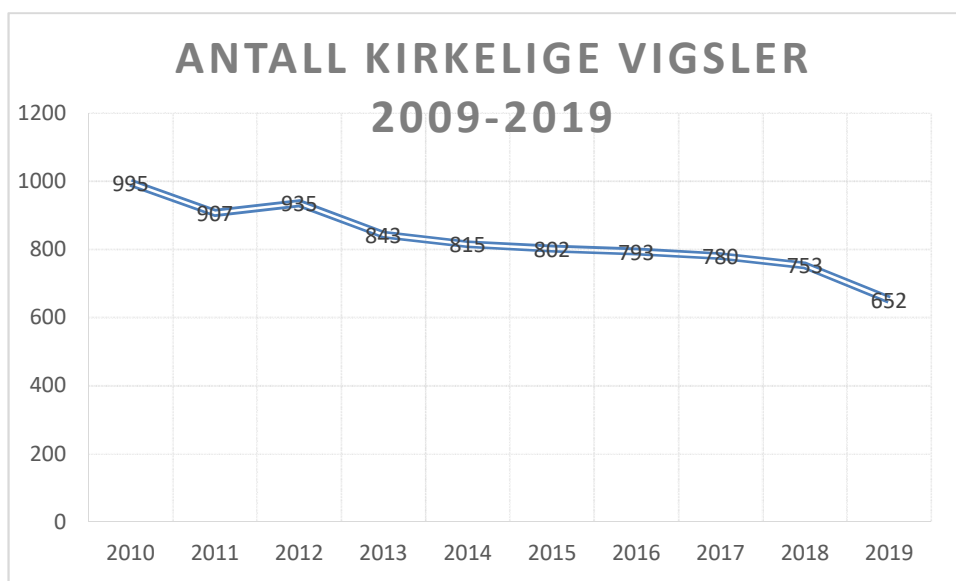
Det har totalt funnet sted 652 kirkelige vigslar i 2019, som samlet 39 554 deltakere. Antallet kirkelige vigslar viser en nedgang fra 2018 på 101 vigslar (ned 13,2 %). SSB publiserer ikke tall over totalt inngåtte vigslar i 2019 før 2.04.2020. Vi kan derfor ikke sammenholde resultat mot antall inngåtte vigslar for 2019 ettersom årsrapporten skrives før tallene er publisert. Men ut fra foreløpige tall ser det ut som tendensen er at tallet på antall inngåtte ekteskap fortsatt går nedover. I 2018 var det totale antall ekteskap inngått i Norge det laveste siden 1994.

Tabell 12 viser de faktiske tall for kirkelige vigslar i Tunsberg i perioden 2010-2018:

Vigslar 2009 - 2019	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kirkelig vigsel Tunsberg	995	907	935	843	815	802	793	780	753	652
Inngått ekteskap Vestfold og Buskerud	2 201	2 186	2 239	2 135	2 128	2 142	2 171	2 050	2 047	?
Prosentvis oppslutning	45%	42%	42%	39 %	38 %	37 %	37%	38%	37%	?

Tabell 13: Faktiske tall for kirkelige vigslar i Tunsberg 2009-2018.

En grafisk fremstilling av de samme tallene vist i tabell 12 ovenfor ser slik ut: (se neste side)

Refleksjon og analyse

Generelt er det færre par som gifter seg i Norge. Dette får naturligvis betydning for antallet kirkelige vigslar. Det ble i 2018 også inngått flere borgerlige vigslar enn kirkelige. Denne tendensen vil nok fortsette i 2019.

I noen sokn som f.eks. Krødsherad registrerte vi i 2018 en økning av antall vigslar (totalt 20). Årsaken var et firma som markedsførte seg som bryllupsarrangør og markedsfører Krødsherad som bryllupsbygda. Tallet for 2019 viser imidlertid en nedgang på 10 fra 2018, og det kan tyde på at aktiv markedsføring til en viss grad virker.

I Larvik prosti viser tallene en nedgang sammenlignet med 2018 på 36 vigslar (90 vigslar i 2018, 54 i 2019). Men antallet bookede vigslar for 2020 viser en økning tilbake til 2018 nivå, - dette viser at på vigselsfronten er det naturlige svingninger fra år til år.

I 2019 hadde 9 av menighetene et tilbud om ekteskapsgrupper (eller samlivsgrupper), som samlet totalt 56 deltakere. I 2016 var tallet 13 med 41 deltakere.

Det er vanskelig å si hvilke ting som påvirker antall kirkelige vielser. Biskopene har lagt seg på en temmelig åpen linje mht. vigselssteder, og mange steder er det godt tilrettelagt for vigslar. En viktig endring vi registrerer er knyttet til at ordførere nå utfører vigsel, og på en del steder har det også påvirket antallet kirkelige vigslar. Vi registrerer også at det er stadig flere som gifter seg utenlands enn før.

Flere menigheter får også signaler om at mange opplever at det er en for stor kostnad knyttet til vigselsarrangement, og velger det bort av økonomiske årsaker. Endrede familiestrukturer og kompliserte relasjoner kan også være et hinder for det å gifte seg.

En annen ting som vi ser, er at stadig flere gifter seg et annet sted enn der de bor. Det skaper press på steder med mye turisme, eller der det er særlig attraktive kirkebygg. For kirkelige ansatte på disse stedene er det en utfordring når etterspørselen etter vigsel overgår ressursene.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

Det er et mål å øke antall kirkelige vigslar, men på dette området er det også veldig komplekse sammenhenger som gjør at det ikke er lett å gjøre endringer på kort sikt.

Men et godt strategisk grep som vi ser kan være nyttig, er å jobbe med tilgjengelighet i ulik forstand. F.eks. er det lett å få tak i informasjon? Er kirkens folk lette å få kontakt med, og blir man møtt på en måte som gir kirken et positivt omdømme?

Her er også mye å hente på bruk av digitale verktøy og informasjonskanaler. Videre er det nødvendig å utvikle kvaliteten på tjenestene kirken leverer lokalt for å møte stadig nye krav og utfordringer.

1.C. OPPSLUTNING OM GRAVFERD

Resultatmål:

Oppslutningen om kirkelig gravferd holdes oppe.

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er delvis oppnådd

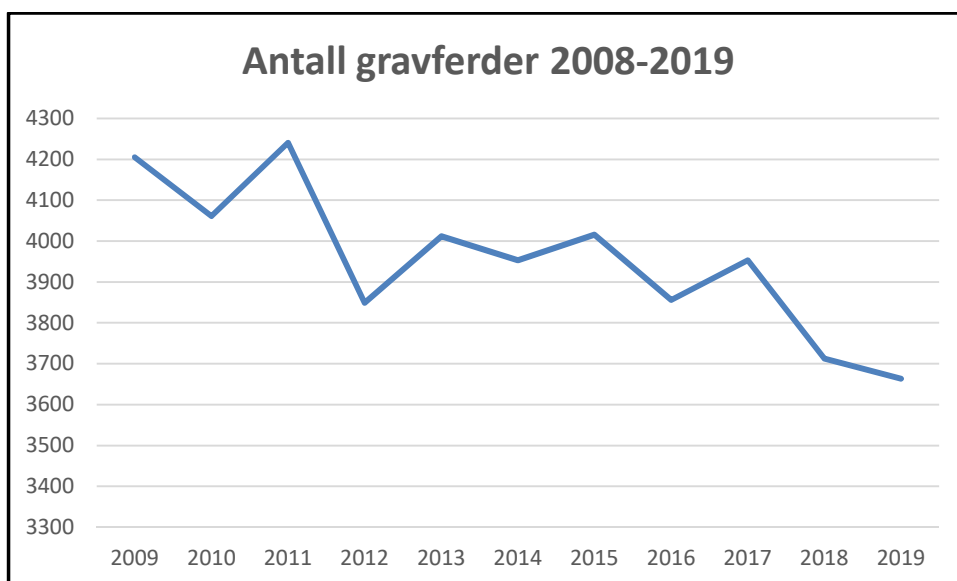
Resultat/utvikling

Det fant sted totalt 3663 gravferder i regi av Dnk i Tunsberg i 2019. En sammenstilling over oppslutning om gravferd i perioden 2010-2019 sees i tabell 14 med påfølgende graf:

	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antall kirkelig gravferd	4061	3849	4012	3953	4016	3856	3953	3713	3663
% andel av antall døde	92,5 %	87,4 %	92,2 %	88,2 %	90,7 %	83,6 %	87,9 %	83,5 %	?

Tabell 14: Antall kirkelige gravferd og jordpåkastelser 2010-2019. Se grafisk fremstilling på neste side.

Årets resultat viser en nedgang i antall kirkelige gravferder på 50 sammenlignet med 2018. SSB-tall for 2019 viser at antall døde for de tre første kvartalene er totalt 3233. (Det foreligger ikke tall for 4 kvartal når rapporten skrives). Foreløpige tall kan tyde på at det er færre som har valgt kirkelig gravferd også i 2019, men dette vil vi kunne si noe sikkert om først når tall foreligger. Det er registrert 65 humanistiske gravferder i 2019.

Refleksjon og analyse

Det har i 2019 blitt registrert en markert økning av antallet som ønsker mer livssynsøytrale gravferder. Enkelte begravelsesbyrå i byene melder også om et økende antall som ikke ønsker noen seremoni i det hele tatt. Det er og kommet frem ønsker om enklere liturgiske ordninger for gravferd, og kirken vil oppleve å bli stadig mer utfordret av pårørende som gjerne vil «sy sammen» sin egen seremoni.

Enkelte gravferdsbyråer utdanner også sine egne seremoniledere, og det er sterke kommersielle interesser knyttet til å ha hånd om alt rundt seremoniene.

Man ser ikke de samme tendensene ennå på landsbygda, der kirkelige seremonier fremdeles står veldig sterkt.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

Vi ser at det skjer store endringer også i forhold til gravferd, og det er viktig at ikke kirken tror at dette er et område som går av seg selv. Kirken har fremdeles ca. 80 % av gravferdsseremoniene, og vil fortsatt ha en sterk rolle fremover i befolkningens avskjed med sine kjære.

Det er likevel viktig at ikke kirken blir stående på sidelinjen i denne utviklingen, men ruster seg til å møte nye utfordringer med profesjonalitet og imøtekommenhet uten å miste sin identitet som kirke.

1.4. INKLUDERING AV SAMISK SPRÅK

Resultatmål:

Flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenesten.

Nøkkelindikatorer:

Antall menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenesten.

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål delvis nådd.

Resultat/utvikling

En menighet, Sandefjord, har feiret en gudstjeneste som har inkludert samisk språk (samisk innslag) i 2019, det samlet 60 personer. Dette er det samme resultat som i 2018.

Refleksjon og analyse

Tidligere har dette ikke vært et prioritert område i bispedømmet. En av årsaken skyldes at vi egentlig ikke har visst så mye om samene som bor i blant oss i Vestfold og Buskerud. Vi foretok derfor i siste halvår av 2019 en kartlegging. Denne ble en bevisstgjøring for oss. I Tunsberg bispedømme er det registrert 313 personer i Sametingets valgmanntall. Det reelle antallet samisk befolkning er adskillig høyere. Barn er heller ikke regnet med i valgmanntallet. Det er samisk befolkning i 21 av de 30 kommunene i bispedømmet, og Drammen og Sandefjord kommuner har flest. Med bakgrunn i undersøkelsen ble prostene ble utfordret til å få til en markering med samisk språk i en eller flere gudstjenester i sitt prosti i forbindelse med samefolkets dag 6. februar 2020. Samisk flagg ble innkjøpt til Domkirken. I 2019 sendte vi for første gang en utsending til Samisk kirkelig valg møte.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

Kartlegging av de faktiske forhold var et godt grep for å skape økt bevissthet og engasjement. Dette bør følges opp i samarbeid med prostene.

Vi har etablert en liten ressursgruppe i bispedømmet for inkludering av det samiske kirkeliv som består av en representant fra menighetene med samisk bakgrunn, domprosten og en fra bispedømmekontoret. Målet er å sørge for videre bevissthet om bruk av samiske elementer i gudstjenestelivet, og kirkelig markering av samiske merkedager.

2. FLERE SØKER DÅP OG TROSOPPLÆRING

Resultatmål:

- Oppslutningen om dåp holdes oppe.
- Oppslutning om trosopplæringstiltakene er stabil.
- Oppslutningen om konfirmasjon holdes oppe.

2.1. OPPSLUTNING OM DÅP

Resultatmål:

- Oppslutningen om dåp holdes oppe.

Nøkkelindikatorer:

- Antall døypte barn

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål ikke oppnådd.

Resultat/utvikling

Tallet for antall døypte i 2019 er 2385. Dette utgjør en oppslutning på 99,2% av fjoråret. Antall døypte barn under 14 år er 2270. Det er registrert 115 dåp av personer fra 14 år og oppover.

Dåpskullet oppgis i «*Statistikkheftet*» til å utgjøre totalt 4911 personer. Antall døypte er da ca. 49 % av dåpskullet, og det er en økning på 1 % fra fjoråret. Men dette tallet er basert på det totale antall døypte, også konfirmanter og voksne. Tallet døypte i alderen 0-1 år var i 2019 på 2228. Dette tilsvarer 45 % av dåpskullet.

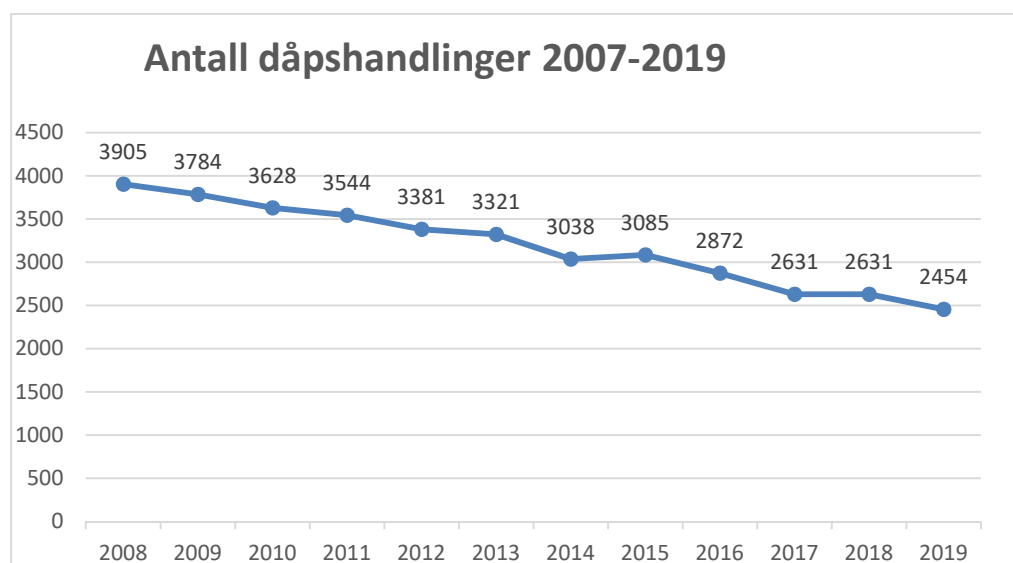
Tidligere har bispedømmet bare rapportert på antall dåpshandlinger. Det har gjentatte ganger vært påpekt et misforhold mellom innrapportert tall på hvor mange dåpshandlinger som gjennomføres, og hvor mange døypte som blir registret. Fra 2016 endret Kirkerådet måten å rapportere på fra dåpshandlinger til døypte, og endret metoden for å innhente tall. I vår rapport følger vi dette, og her legger vi tallene for antall døypte til grunn fra og med 2016 av. For å vise tendens over tid er antall dåpshandlinger vist i grafen nedenfor.

Tabell 15 viser de faktiske tall for antall døypte i perioden 2016-2019.

2016	2017	2018	2019
2810	2559	2404	2385

Tabell 15: Antall døypte i Tunsberg bispedømme 2016-2019

Tallene viser et klart nedadgående antall døypte. Utviklingen følger den samme nedadgående tendensen vi har sett ved registreringene av antall dåpshandlinger målt i perioden 2007-2019, selv om vi kan registrere at kurven flater litt ut i 2019. Grafen nedenfor viser denne tendensen:

Totalt for bispedømmet er det ca. 49 % som døpes i forholdet til antall fødte. Ser vi nærmere på hver kommune, så ser vi at det er stor variasjon i prosentandelen. Noen steder er det også mange flere dåpshandlinger enn det som er totalt dåpskull, og det skyldes at mange ønsker å døpe barnet sitt et annet sted enn der de bor.

Døpte i prosent av antall fødte (prosent)					
Kommune	2015	2016	2017	2018	2019
Drammen	38,8	37,6	36,2	34,9	36,0
Kongsberg	60,2	62,3	50,8	47,7	41,9
Ringerike	59,2	52,2	54,2	43,6	53,6
Hole	81,2	65,5	50,0	55,6	47,3
Flå	212,5	83,3	100,0	63,6	44,4
Nes	70,6	48,3	100,0	78,6	90,5
Gol	62,8	65,8	50,0	73,2	82,4
Hemsedal	79,2	36,8	32,0	33,3	36,0
Ål	88,4	81,3	61,4	38,9	75,8
Hol	92,3	74,4	56,8	52,6	50,0
Sigdal	100,0	84,2	63,3	96,2	77,3
Krødsherad	73,3	121,4	57,7	58,3	77,3
Modum	85,8	90,7	62,5	58,7	81,1
Øvre Eiker	64,5	60,8	51,0	57,2	56,5
Nedre Eiker	52,2	53,4	45,7	37,2	36,4
Lier	60,2	58,0	51,8	56,2	52,2
Røyken	48,3	49,0	47,5	43,9	38,3
Hurum	72,5	63,2	43,8	42,5	44,1
Flesberg	81,5	53,8	38,7	64,5	92,3
Rollag	120,0	90,0	68,4	78,6	55,6
Nore og Uvdal	188,9	89,5	66,7	66,7	100,0
Horten	60,4	50,2	49,6	44,2	37,6
Holmestrand gml	78,4	67,3	81,8	.	.
Tønsberg gml	47,7	49,0	49,1	48,2	.
Sandefjord gml	59,1	54,2	.	.	.
Larvik gml	65,0	64,8	60,0	.	.
Sandefjord	.	.	50,2	51,1	45,0
Svelvik	55,2	48,1	65,2	60,4	55,6
Larvik	.	.	.	55,9	54,7
Sande	60,9	64,0	55,8	50,5	56,8
Hof	108,3	59,3	40,0	.	.
Holmestrand	.	.	.	38,1	65,8
Re	62,6	76,4	61,5	70,2	60,9
Andebu	70,1	51,3	.	.	.
Stokke	56,2	68,8	.	.	.
Nøtterøy	59,7	63,2	60,1	.	.
Tjøme	65,9	48,7	53,3	.	.
Lardal	70,8	50,0	118,8	.	.
Færder	.	.	.	51,4	52,3

Tabell 16 (se forrige side): Døpte i antall prosent av fødte, fordelt kommunevis 2015-2019. Kommuner med »gml» bak seg er kommuner som ikke eksisterer lenger, men er slått sammen med andre i løpet av perioden,

Resultat i andel av døpte tilhørende 1-10 år

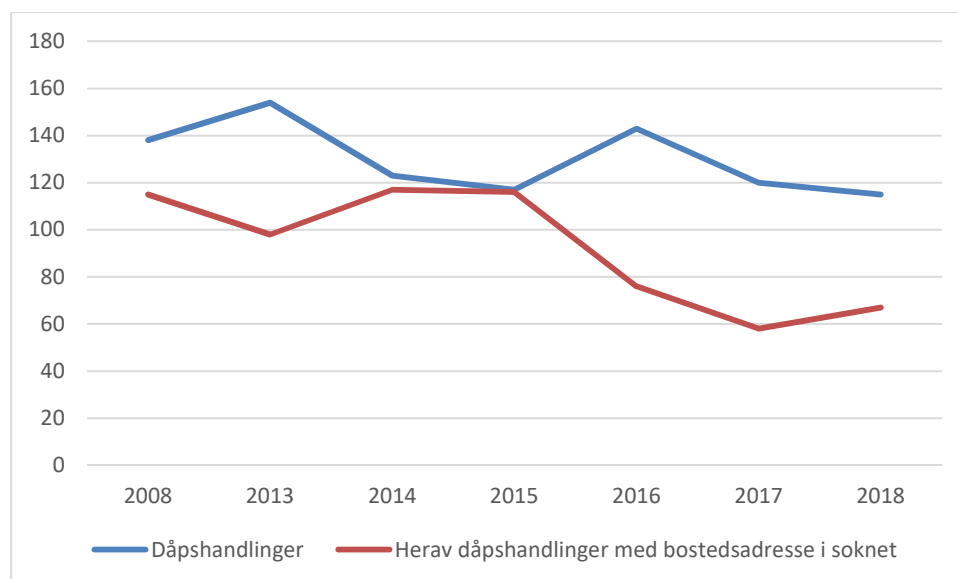
Tabell 17 nedenfor viser andel av døpte tilhørende, 1-10 år, for perioden 2015-2019 basert på tall fra medlemsregisteret i Dnk.

	0-år	1-år	2-år	3-år	4-år	5-år	6-år	7-år	8-år	9-år	10-år
2015	51 %	74 %	75 %	77 %	78 %	78 %	83 %	81 %	81 %	84 %	86 %
2016	56 %	77 %	76 %	77 %	78 %	79 %	80 %	84 %	82 %	82 %	84 %
2017	51,90 %	75 %	77,1 %	75,8 %	77,3 %	78 %	79,2 %	79,7 %	84,2 %	81,9 %	82,4 %
2018	52,20 %	73,30 %	74,70 %	77,40 %	76 %	77,3 %	78,3 %	79,5 %	79,9 %	84,1 %	82 %
2019	49%*	74,77 %	74,26 %	75,28 %	78,15 %	76,96 %	78,14 %	79,05 %	79,77 %	80,24 %	84,61 %

Tabell 17: Andel av døpte av medlemmer og tilhørende, 1-10 år for 2015-2019. Andelen døpte beregnes slik: Antall medlemmer / summen av tilhørende og medlemmer. Kilde: Medlemsregisteret Dnk, Etatsstatistikk 2015 og 2016, Statistikkhefte 2017, 2018. *= Tallet for 2019 er andel av fødte totalt, da ny regnemåte er innført for 0 år. Medlemmer som føder rapporterer dette ikke inn til kirken.

Forholdet mellom dåp i eget bostedssokn og dåp i annet sokn

40,5 % av alle som ble døpt i 2019 ble døpt i et sokn hvor vedkommende ikke bor. Dette er en økning på 1,3% fra 2018. Selv en vesentlig andel av alle dåpshandlinger utføres i bostedssoknet, kan vi observere at det er gradvis økende tendens at flere dåp av barn (*under 14 år*) skjer i et annet sokn. Dette kan ha med endringer i demografi og bosettingsmønstre. Det er relasjonen til kirken der en har vokst opp, eller familien bor som skaper bindinger, identitet og tilhørighet. Det er en tydelig tendens at de som har flyttet til byene reiser et annet sted for å ha dåp. Vi har nylig sett på dette i Sandefjord by, og viser samtlige 4 sokn den samme tendens som grafen nedenfor viser for 2015-2018:

Utvikling av dåpshandlinger i Sandar sokn, Sandefjord by.

Mange småbarnsfamilier bor i nye boligstrøk. Samtidig ser vi at det er svært få menigheter som har utviklet en strategi hvordan en kan inkludere og komme i møte nye tilflyttere. Dette er en blindflekk, som vi bør se nærmere på i bispedømmets strategiarbeid fremover.

Refleksjon og analyse

I 2018 ble konsekvensene av den nye personvernlovgivningen at tilgangen på informasjon om fødte ble betydelig avgrenset, og mange menigheter gav tilbakemelding om at mangelen på tilgang til informasjon påvirket dåpsantallet.

Det er ikke så lett å vurdere i hvor stor grad denne endringen i personvernforordningen har påvirket dåpstallene, men den har i 2019 ført til at mange har måttet gjennomtenke hvordan de kan få kontakt med potensielle dåpsforeldre.

Kirkemøtet har gjort dåp til et sentralt satsningsområde, og i 2019 har det vært satt i gang mye arbeid rundt i bispedømmets menigheter for å få gjort noe med de synkende tallene. For 2020 har det i bispedømmets budsjett blitt satt av prosjektmidler til kompetanseheving knyttet til dåpsatsingen, for kartleggingsarbeidet i 2019 viste at det er behov for mer kunnskap særlig innen informasjonsarbeid og metodikk knyttet til dåp og dåpspraksiser.

Det er i flere menigheter gjort viktige strategiske grep knyttet til både kommunikasjon og tilrettelegging for å senke terskelen for dåp. F.eks. Modum har lyktes særlig i dette strategiske og kommunikative arbeidet, og der viser tallene at antallet dåp har steget i 2019. De har fått til at møtet med kirken blir et godt møte, og at informasjon er lettere tilgjengelig.

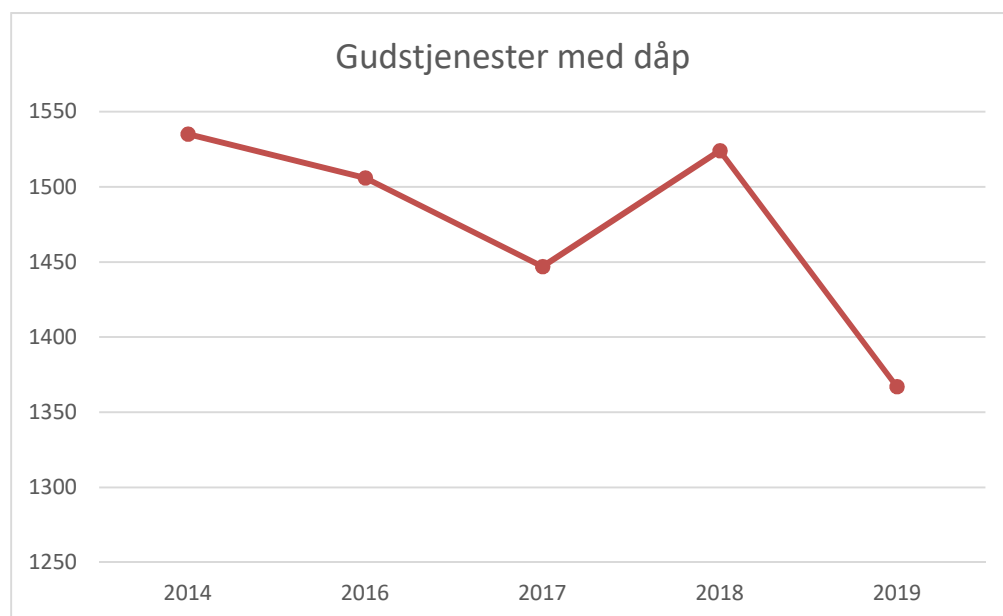
I begynnelsen av 2019 ble det invitert til et seminar om «drop-in dåp» på bispekontoret, og målet var å gi ideer og inspirasjon til menigheter som hadde lyst til å prøve dette hos seg. I løpet av 2019 har flere menigheter (ca. 5 stk. totalt) hatt «drop-in dåp», og det rapporteres om gode erfaringer med dette. Larvik sokn har hatt det to ganger, og erfaringene er svært gode. De merker særlig at bevisstheten øker om at dåp også er for voksne, for det har tidligere vært en allmenn antakelse at dåp bare er for barn. En av hovedårsak til at få menigheter prøvde ut «drop-in dåp» i 2019 var «fear-faktoren». Det er noen usikkerhetsmomenter knyttet til drop in – dåp: hvem kommer? Vil vi kunne håndtere det? Vi må jobbe strategisk videre med å trygge ansatte på at de er i stand til å møte de som kommer på en god måte.

Det har vært et strategiske grep for rådgiverne ved bispekontoret sette dåp på agendaen på fagsamlingene, og særlig utfordre menighetene til å kommunisere at dåp må tilrettelegges for alle aldersgrupper.

Et annet strategisk grep er å bruke årssamtalene med menighetene om trosopplæring til å etterspørre menighetens strategier for dåpsatsing, og gi plass til en samtale om erfaringen de har lokalt rundt dåpsamtale og dåpspraksis.

En av utfordringene er å få opp antallet gudstjenester med dåp. De fleste menighetene rapporterer om at de er åpne for dåp i de fleste gudstjenestene, men som vi ser av grafen

nedenfor så gjør nedgangen i dåpstall at det blir færre gudstjenester med dåp i. Noen erfarer at en har satt av gudstjenester til dåp, men ingen ble meldt. Dette er en trend vi håper kan bli snudd når fokuset på dåp er økene i årene fremover.

Medlemsundersøkelsen viser at svært mange medlemmer fremdeles ville valgt å bære barna frem til dåpen i dag dersom det var aktuelt for dem, derfor er det grunn til å tro på at det går an å snu utviklingen.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

Det er satt i gang mye for å endre dåpsandelen, men det er viktig å tenke langsiktig. Det er gledelig at det ser ut som om kurven i antall dømte flater ut hos oss i 2019, og vi har menigheter som rapporterer om oppgang. Det er viktig å fortsette både med kartlegging og analyse av trender og utviklingstrekk i samfunnet som påvirker dåpstallene, og fortsette med å følge opp strategiske grep som «drop- in dåp» videre.

Vi må fortsette i 2020 med fokus på dåp i fagsamlinger, og utvikle en delingskultur på kompetanse og erfaringer menighetene imellom. Vi trenger jobbe mer med tilgjengelighet, kvalitet, og mye mer med kommunikasjon knyttet til dåp og dåpspraksis.

2.2. OPPSLUTNING OM TROSOPPLÆRINGSTILTAKENE

Resultatmål:

- Oppslutning om trosopplæringstiltakene er stabil

Nøkkelindikatorer:

- Deltakerandel i utvalgte, landsomfattende tiltak

Vurdering av resultat og måloppnåelse:

- Mål delvis nådd.

Resultat/utvikling

		2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
	Deltagere (sum) 2019	Andel av målgruppen	Andel av målgruppen	Andel av målgruppen	Andel av målgruppen	Andel av målgruppen	Andel av målgruppen	Andel av målgruppen
Dåpssamtalen	2 150	94 %	98 %	102 %	101 %	97 %	99 %	100 %
4-årsbok	938	32 %	35 %	36 %	36 %	40 %	39 %	38 %
Lys Våken	598	13 %	15 %	15 %	15 %	17 %	25 %	29 %
Breddetiltak rettet mot 6 år	465	22 %	21 %	20 %	21 %	23 %	24 %	24 %
Tårnagenthelg	735	18 %	19 %	17 %	19 %	21 %	24 %	22 %
Konfirmasjon	3 159	76 %	75 %	78 %	80 %	80 %	-----	-----
Året etter konfirmasjon	351	13 %	13 %	10 %	11 %	12 %	19 %	18 %

Tabell 18: Gjennomsnittlig deltakelse ved et utvalg trosopplæringstilbud i menighetene og andel deltakere av målgruppen.
Kilde: Etatsstatikk/Statistikkheftet 2013-2019.

Sammenlignet med de senere år viser årets resultat at oppslutningen omkring viktige trosopplæringstiltak er relativt stabil. Vi ser at det er noen områder der det går litt opp og ned, men samtidig må situasjonen sies å være relativt stabil. «Lys Våken» har en nedgang på 2% andel av målgruppen i forhold til 2018, men det er ikke noen dramatisk endring i forhold til de siste 5 årene.

Refleksjon og analyse

Tallene på oppslutning sett over tid er relativt stabile, med noen små variasjoner opp og ned. Enkeltarrangementer som trosopplæringstiltak er svært sårbare. Små faktorer som ofte er utenfor vår kontroll, som f.eks. en bursdag på samme tid, påvirke resultatet målt i antall deltakere. Nedgangen i oppslutningen i tiltaket «Lys Våken» kan skyldes at mange menigheter ikke lenger tilbyr dette arrangementet. Noe skyldes at det er stort arbeidspress i adventstiden, og at det kan oppleves krevende å arrangere et overnattingstiltak første helg i advent. Andre peker på at årsaken ligger i det økte sikkerhets- og risikofokuset som har kommet med de interne retningslinjer. Dette er naturligvis helt riktig å fokusere på, men kan kanskje overdrives? Mange peker også på at flere barn enn tidligere er utrygge på å sove borte, og lite vant til det. Allikevel – *den største årsaken er lavere påmelding* hos de menighetene som faktisk arrangerer «Lys Våken» i den grad vi ønsker.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

En medvirkende årsak til at færre melder seg på kan ha noe med våre metoder og kommunikasjonskanaler av tiltakene. Som mesteparten av alt annet arbeid i kirken inviterer vi inn til oss, og vi «går» (Mt 18,20) mindre ut. Å utvikle utadrettede, gode, relasjonsbyggende strategier er et utforsket terreng for både bispedømmet og de mange staber. Her har vi mye å lære av våre søsterkirker og misjonshistorien.

Samtidig ser vi at det er et utviklingspotensial i at tiltakene våre blir kommunisert. Det er igjen viktig å invitere i god tid, fortelle tydelig om innholdet og ha gode ambassadører for dette. Det viser seg at de som lykkes med tiltaket over tid, og har innarbeidet gode rutiner for det, da trer dette frem som en bærebjelke i menighetsarbeidet. Dette gjelder menigheter i bygdene i større grad enn i byene.

Dåp forutsetter at de dømte gis opplæring i den kristne tro (Den norske kirkes identitet og oppdrag, KM 2004). Hvis trosopplæringen skal lykkes med å oppfylle målsetningen om bidra til å gi barn og unge kristen livstolkning og livsmestring, er dette noe som skjer gjennom en prosess som tar tid. Det vil også være til stor hjelp å være del av et kontinuerlig arbeid i menigheten. Det kan være kor, «Tårnagentklubb», «Tweensarbeid», gudstjenester eller annet. I et slik miljø vil barn og unge over tid øve trospraksiser som vi som ledere må være gode til å involvere barn og unge i. Dette vil i neste rekke være viktig for rekruttering til kirkelige stillinger, for vi trenger ikke bare voksne som sympatiserer med kirken med også de som faktisk lever sitt liv i den kristne tro.

2.3. OPPSLUTNING OM KONFIRMASJON

Resultatmål:

- Oppslutningen om konfirmasjon holdes oppe.

Nøkkellindikatorer:

- Konfirmerte av dømte 15-åringer

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er oppnådd.

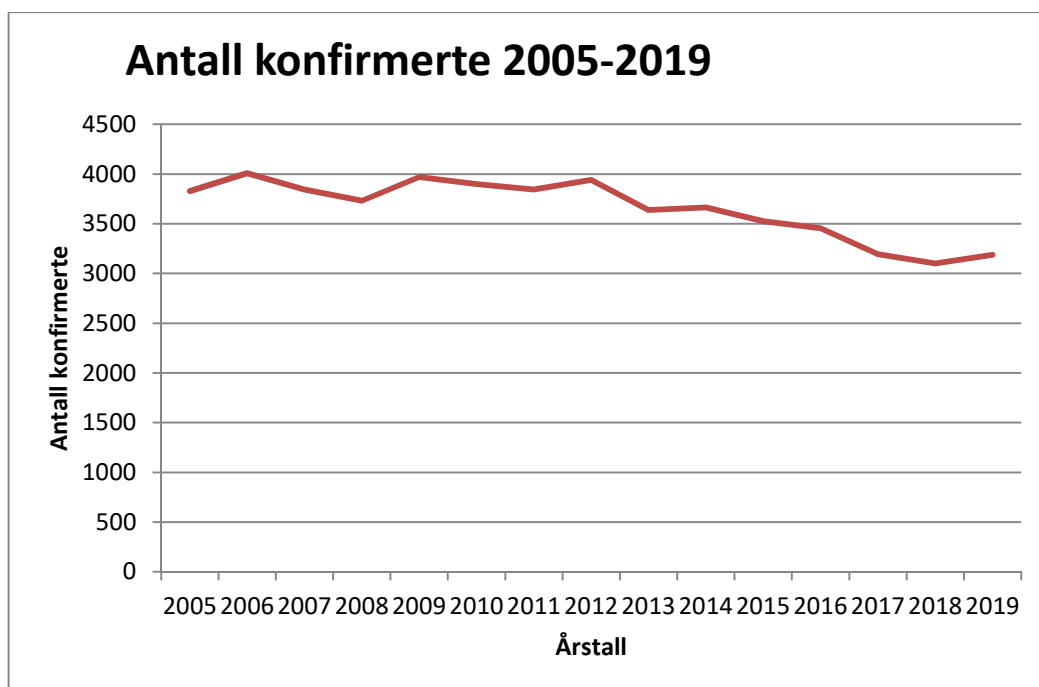
Antallet konfirmanter i Tunsberg var i 2019 totalt på 3159 personer (Note: Menighetens årsstatistikk oppgir 3115). Det tilsvarer 76 % av dømte 15-åringer samme år. Oppslutning om konfirmasjon har altså hatt en liten oppsving på 1% andel fra forrige år.

Tabell 19 nedenfor viser de faktiske tall for antallet konfirmanter fra 2005 og til 2019:

2005	2007	2008	2009	2010	2011	2012
3 829	3 844	3 733	3 969	3 898	3 843	3 941
2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
3 639	3 715	3 525	3 456	3 193	3 100	3 159

Tabell 19: Faktiske tall antall konfirmanter 2005-2019, Tunsberg bispedømme.

En grafisk fremstilling av de samme tall:

Grafen og tabellen ovenfor viser endringer i antallet konfirmanter over tid. Antallet konfirmanter har blitt redusert med 670 siden 2005. Disse tallene vil påvirkes av de enkelte års fødselskull, men tendensen over tid viser en nedgang. Det er derfor gledelig at årets resultat viser en liten oppgang. Det ble registrert 1607 humanistiske konfirmasjoner i 2019.

Refleksjon og analyse

Etter mange år med fallende opplutning om konfirmasjonstiden er det gledelig at arbeid i år har en liten økning. Imidlertid gir oppgang på 1 prosentpoeng lite grunnlag for å trekke noen slutninger.

Det er en tendens at venner (i klassen) i økende grad styrer den enkeltes valg av konfirmasjon – eller ikke. Venner gir i økende grad sosial aksept for deltagelse i kirkelig konfirmasjon. Sammenheng mellom dåp og konfirmasjon som kirken holder frem synes ikke så viktig for en 14-åring, den er kanskje ikke så lett å få øye på for dem?

Tradisjon, foreldre, besteforeldre er i mindre grad styrende for valget av konfirmasjon. I tråd med samfunnet for øvrig er flere valg opp til den enkelte, løsrevet fra tradisjon. Da blir venner gjerne de som påvirker valg.

Et annet perspektiv: Menighetene må stadig være opptatt av å tilby ha et relevant konfirmantarbeid som konfirmantene snakker godt om og reklamerer for!

Konklusjon, utfordringer og veien videre

Konfirmantarbeid er fremdeles et område hvor vi bør ha stort fokus og støtte menighetene i å skape et godt og relevant tilbud. Her finnes et stort og uutnyttet potensiale i det at kirken fremdeles møter så mange ungdommer midt i ungdomstiden.

3. KUNST- OG KULTURUTTRYKK ER EN DEL AV KIRKELIVET

Resultatmål:

- Vekst i antall deltakere på konserter og kulturarrangementer.
- Flere åpne kirker

3.1. OPPSLUTNING OM KONSERTER OG KULTURARRANGEMENTER

Resultatmål:

- Vekst i antall deltakere på konserter og kulturarrangementer.

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er delvis oppnådd

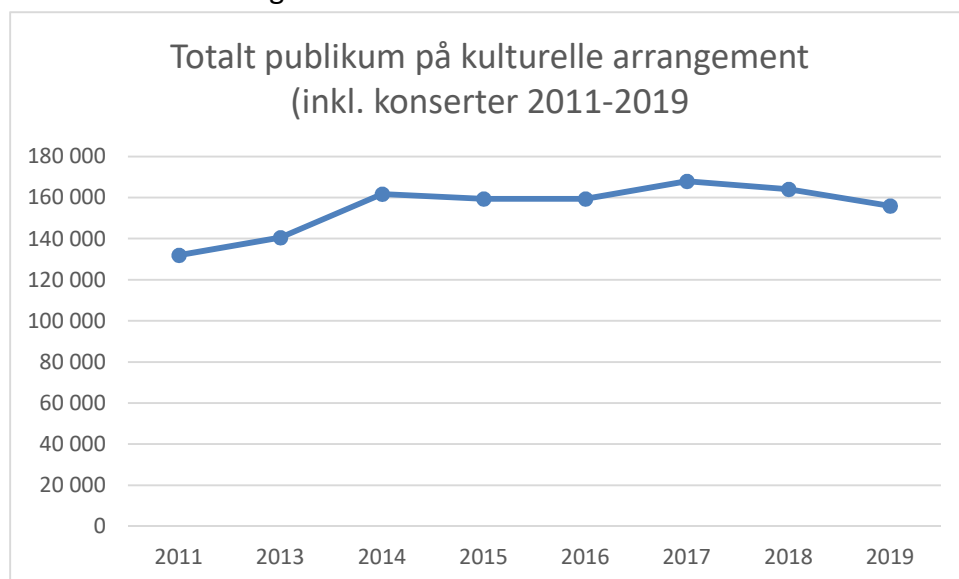
Resultat/utvikling

Det er avholdt totalt 1432 konserter og kulturarrangementer i 2019. Antallet deltakere totalt var 155 920. Resultatet viser nedgang i antall arrangementer på 1,9% og i antall deltakere på 4,9%. Tabell 20 nedenfor viser i tall nedslaget av kirkelig kulturvirksomhet fra 2011 og til og med 2019:

Arrangement	2011	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Konserter i regi av menigheten	692	692	734	761	693	733	839	768
Antall deltakere/publikum	76 151	70 692	79 741	82 611	71604	89 490	87 534	80 253
Konserter i regi av andre	260	273	264	277	351	364	349	374
Antall deltakere/publikum	39 858	48 841	45 534	46 428	67881	55 496	56 975	55 411
Antall kulturarrang. i regi av menigheten	154	201	264	265	248	246	224	218
Antall deltakere/publikum	12 270	16 010	29 191	29 061	17448	19 459	15 210	15 675
Antall kulturarrang. i regi av andre	39	51	59	59	39	42	49	72
Antall deltakere/publikum	3 636	5 034	7 205	1 362	2 446	3 580	4 402	4 581
Total antall kulturelle arrangement (inkl. konserter)	1 145	1 217	1 321	1 362	1 331	1 385	1 461	1 432
Totalt publikum på kulturelle arrangement	131 915	140 577	161 671	159 462	159 379	168 025	164 121	155 920

Tabell 20: Antall konserter og kulturarrangementer i menighetens regi og i andres regi 2011-2019

Vi observerer at antall konserter og kulturarrangementer i regi av andre har økt i 2019 sammenlignet med fjoråret. Resultat for 2019 gir en økning på 23 arrangementer og 25 konserter sammenlignet med 2018. Deltakerantallet har ikke hatt tilsvarende vekst.

Grafen ovenfor illustrerer utviklingen over tid (2011-2019). Fordelt på hvert prosti ser årets resultat slik ut:

	Konserter				Kulturarrangementer			
	I menighetens regi		I regi av andre		I menighetens regi		I regi av andre	
	Antall	Deltakere	Antall	Deltakere	Antall	Deltakere	Antall	Deltakere
TØNSBERG DOMPROSTI	132	15840	34	5186	10	1042	28	1754
LARVIK PROSTI	117	10065	33	4653	14	1064	24	880
NORD-JARLSBERG PROSTI	80	5766	63	6299	45	1599	3	90
DRAMMEN PROSTI	99	9161	45	10947	31	2459	7	824
EIKER PROSTI	64	7426	39	6602	24	2554	3	230
KONGSBERG PROSTI	60	11876	19	2430	19	1057	0	0
RINGERIKE PROSTI	29	3013	21	3108	25	1562	1	25
HALLINGDAL PROSTI	36	3090	20	2232	23	1283	4	508
SANDEFJORD PROSTI	90	10287	53	8614	8	820	2	270
LIER PROSTI	61	3729	47	5340	19	2235	0	0
TOTAL	768	80253	374	55411	218	15675	72	4581

Tabell 21: Antall konserter og deltakere i menighetens regi og i andres regi prostivis 2018

De største deltakerantall finner vi i Domprostiet, Drammen, Kongsberg og Sandefjord prostier. Årsaken til det høye tallet i Domprostiet skyldes nok Kirkens korskole Nøtterøy.

Denne har nå holdt på i 30 år med hele 7 kor som fordeler seg over et stort spenn i aldersgrupper. Dette gir svært gode virkninger, både hva angår tilhørighet og identitet til kirken og musikkopplevelser. Bragernes menighet i Drammen hadde i 2019 seks barnekor med 120 medlemmer og to voksenkor med 73 medlemmer, arrangerte 54 konserter i egen regi med totalt 4153 deltakere, samt 21 konserter i regi av andre som samlet 7697 deltakere. I Kongsberg sokn samlet menighetens 44 egne konserter 10 733 personer. I Sandefjord kirke samlet en 5436 mennesker til 28 konserter i regi av andre og 7609 til 71 konserter i egen regi.

Blant de kulturelle arrangementer i menighetens regi var salmekvelder og «Hymns Night» i Sande samlet 157 deltakere. Populært er også fortsatt tradisjonelle juletreffester som samler en del mennesker, særlig i bygdestrøk.

Refleksjon og analyse

Oppslutningen om kirken er jevnt over svært god når man ser på tallene for konserter og kulturarrangement. Etter hvert har mange menigheter etablert egne kulturutvalg eller konsertkomiteer som understøtter kirkemusikernes arbeid på dette feltet. Noe som igjen gir økt eierskap og engasjement lokalt.

Den lokale arrangørfloraen står også i en klar sammenheng bak de nasjonale tallene som viser at kirken de siste årene har hatt et relativt stabilt høyt besøkstall på entreberettigede arrangement.

For 2019 var det totalt publikummere på 155 920 arrangementer og konserter i våre kirker. Disse resultatene taler sitt eget språk og bør danne grunnlag for en klar strategisk tenkning så vel nasjonalt som regionalt.

Vi ser at kirken etter hvert er blitt en betydningsfull utleieaktør. Kirkens konsertstatistikk viser at konsert – og kulturarrangement i andres regi har økt betydelig, mens det er omtrent tilsvarende nedgang på arrangementer i regi av menigheten selv. Dette er en sunn utvikling fordi utleie-konsertene krever mye å gjennomføre selv, samtidig som der en stor berikelse for kirken og kulturtilbudet i lokalmiljøet.

Det har siden 2014 vært relativt stabile deltakerantall selv om antall arrangementer har variert, og totalt sett viser dette at kulturarrangementene står sterkt. I tillegg vet vi at mange steder er de opptatt vel så mye av vekst i kvalitet og dybde enn i ensidig publikumsoppslutning.

Det er stor pågang av forespørsler fra menigheter, arrangørsammenslutninger og offentlige aktører innen ulike kulturtiltak er jevn, og det er oftest forbundet med særlig krevende prosjekter eller jubileer. Men for kirkenes kulturarrangementer ligger det først og fremst et jevnt og godt arbeid fra kirkelige ansatte og mange frivillige. I tillegg erfarer vi at tydelige satsingsområder og markeringer stimulerer til nytenkning og handling. Særlig er dette gjeldende der hvor «utviklingsprosjekter» lar seg kombinere inn mot eksisterende virksomhet.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

Utfordringene framover er både av strukturell og innholdsmessig art. Et viktig spørsmål er hva vi vil med kirkemusikk og kultur i bispedømmet i fortsettelsen? Det rapporteres mye godt arbeid, og vi ser at kulturarrangementer samler mye folk. Det kan være flere svar:

- Skape mer musikk både i gudstjenester og konserter.
- Øke kvaliteten på musikken.
- At det finnes kor for mennesker i alle aldre i flere av menighetene i bispedømmet.
- Jobbe for økte stillingsressurser.

Målet med en slik offensiv holdning fra må være å inspirere de nye fellesrådene og kirkevergene til å få visjoner om dette store feltet slik at politikerne kan påvirkes til økte rammer. Det er ingen grunn til å tenke defensivt: Dette er et felt mange har et forhold til. Det synliggjør betydningen av kirkemusikk som en viktig brobygger mellom det kirkelige og det allmenne kulturlivet.

3.1.1. PILEGRIMSARBEIDET, PROSJEKT PEREGRINUS

Resultatmål:

- Utvikle pilegrimsarbeidet i Tunsberg.
 - Bidra til fokus på middelalderkirker langs leden
 - Forberede ledens ferdigstilling

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er oppnådd

Refleksjon og analyse

Med åpningen av pilegrimsleden gjennom Vestfold i 2019, den såkalte «Tunsbergleden», så vi mulighetene for å initiere et samarbeidsprosjekt hvor vi ønsket å få frem «Kunst langs leden». Konkret hadde det i lengre tid vært arbeidet med denne tematikken som et regionalt samvirke og et tverrfaglig samarbeid mellom Tunsberg bispedømme, Haugar Vestfold kunstmuseum, Universitetet i Sør- Øst Norge, Tønsberg domkirke, Slotts-fjellmuseet og Vestfold fylkes-kommune, samt en rekke andre aktører fra regionale og nasjonale nettverk.

Dette ble utgangspunktet for «Peregrinus»: Fem kirker langs pilegrimsleden ble åpnet for samtidskunst på historisk grunn. I regi av Haugar Vestfold Kunstmuseum, og i tett dialog med

utstillingen «Metafysica», ble et utvalg av samtidskunsten flyttet ut til noen sentrale kirker langs pilegrimsleden.

Kirkens mange rom ble tatt i bruk og, det ble arrangert egne gudstjenester, kunstnersamtaler, foredrag, performance, konserter, teater og vandringer som problematiserte og videreførte utstillingens tematikk.

Oppslutningen om arrangementene i regi av menighetene har vært god, og mange fant veien inn i kirkerommet.

Prosjektet «Peregrinus – kunst langs leden», har også vært vertskap for to nasjonale konferanser hvor deltagerne har fått omvisning i både utstillingen «Lux» på Slottsfjellmuseet og «Metafysica» på Haugar og i flere av kirkene. Det gode samarbeidet mellom museum og kirke

har vært til inspirasjon og læring for alle parter, og til en fordypet forståelse for pilegrimsbevegelsens muligheter. Som kirke må vi også våge oss inn i samtaler og dialoger der svaret ikke er gitt på forhånd. Tunsberg bispedømme har stor tro på at kunsten utvikler oss som mennesker. Den utvider og utvikler undringens og troens rom, og plasserer kirken og dens liv midt i samfunnet. Derfor satset vi på dette prosjektet, og vi er takknemlige for alle som har bidratt og gjort sitt til at dette ble organisk og verdifullt.

Faksimile fra programheftet, *Peregrinus*.

3.2. FLERE ÅPNE KIRKER

Resultatmål:

- Antall åpne kirker.

Nøkkelindikator:

- Antall åpne kirker

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er oppnådd

Resultat/utvikling

I 2019 hadde 46 sokn tilbud om åpen kirke, disse var til sammen åpne i 2802 dager (snitt 60 dager pr. sokn). Årets resultat viser en økning på 15 % av antall sokn som har dette tilbudet. (2018:40 sokn).

Refleksjon og analyse

Det har vært en økning i antallet kirker som er åpne. Det har utviklet seg mange ulike måter å tenke åpen kirke på. Noen rapporterer at de kun har kirken åpen på dagtid når ansatte eller frivillige er der for å øve eller forberede noe, eller det skal utføres noe praktisk arbeid.

Andre har faste ordninger med frivillige som holder kirken åpen en eller flere dager i uken etter en fast ordning.

Det er også kirker som bruker tiden før eller etter konserter og gudstjenester til å holde kirken åpen.

I byene rapporteres det at det stort sett kommer noen innom når dørene er åpne, men også andre steder i bispedømmet rapporterer om at folk er interessert i å besøke kirkene.

I 2019 åpnet pilegrimsleden gjennom Vestfold, og kirkene langs leden har i tillegg til å holde åpent også hatt mange kulturarrangementer.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

Det er en ressursutfordring for mange menigheter å holde kirken åpen, og det er mange av fellesrådene som rapporterer at de ikke klarer å tilby åpne kirke. Men i samarbeidsorganet Tunsberg arbeidsgiverforum (TAF) har bispedømmet og kirkevergelaget blitt enige om at det er et mål å holde kirkene åpne, og vi jobbe videre for sammen å finne gode løsninger for å fortsette økningen av antallet åpne kirker.

4. KIRKEN ENGASJERER SEG I SAMFUNNET

Resultatmål:

- Flere menigheter med diakonal betjening.
- Flere menigheter tilbyr felleskap til nye i Norge.
- Arbeid med religionsdialog styrkes.
- Kirkens digitale nærvær øker.
- Kirken er synlig på flere arenaer i det offentlige rom.
- Samarbeidet kirke/skole styrkes.

4.1. DIAKONAL BETJENING

Resultatmål:

- Flere menigheter med diakonal betjening.

Nøkkelindikatorer:

- Antall menigheter med diakonal betjening.

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er oppnådd

Resultat/utvikling

61 sokn har pr 31.12.2019 diakonal betjening. Dette representerer en økning på + 1,8% fra 2018.

Refleksjon og analyse

Den norske Kirke fikk i 2019, som resultat av et budsjettforlik i Stortinget, en ny mulighet til å sette vårt diakonale samfunnsansvar på dagsorden. Tunsberg fikk tildelt 1,6 millioner av disse midlene. Alle fellestrådene fikk muligheter til å søke på nye midler, og BDR valgte følgende kriterier på de nye stillingene:

- Ungdomsdiakoni og livsmestring
- Arbeid blant utsatte/sårbar grupper i samfunnet
- Helhetlig omsorgsarbeid i lokalmiljø/kommune
- Fellesskapsbyggende arbeid/integreringsarbeid/frivillighet
- Samarbeidsprosjekter som kommer flere menighetsråd, fellestråd og prostier til gode

Midlene fra Kirkerådet var til nye, faste diakonstillinger med 50% tilskudd. Forutsetningen for å få midler var at søkeren måtte få med seg en annen finansiell samarbeidspartner som kunne dekke 50% av stillingenes lønnskostnader. Alle fellestråd ble utfordret til å søke, og vi fikk inn 12 spennende søknader, og etter vedtak i BDR ble fem fellestråd tildelt ny diakonressurs. Selv om vi også vet at blant søkerne ble det skuffelse fordi de ikke ble prioritert.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

Restbeløpet av midlene fra Kirkerådet som ikke gikk til stillingene, ble fordelt til de fellesrådene som allerede har faste diakoni-stillinger med tilskudd. Disse stillingene blir ikke regulert fullt ut med hensyn til lønnsreguleringer hvert år, og derfor ønsker vi denne gangen å overføre et engangsbeløp til nettopp disse stillingene.

Diakonimidlene gav oss et mulighetsrommet til å synliggjøre kirkens relevans for mennesker, for kommunale samarbeidsaktører og ikke minst for kirkens fremtid! Vi ser at det er et utviklingspotensial for menighetene til innovativ tenkning om diakoni og kirkens plass i lokalsamfunnet. Å stimulere ansatte i menigheten til økt kjennskap om lokalsamfunnet de arbeider i, er en utfordring fremover. Metoden se- bedømme- handle har visst seg å være fruktbar: Hva rører seg, hva ser vi i denne konteksten i dette lokalsamfunnet?

Vi ser i dag et tydelig behov for å utvikle en diakonal praksis spesielt innenfor disse områdene: ungdom – psykisk helse – ensomhet – selvmordsforebygging – eldre: musikk og livskvalitet, og mulighet for flere mennesker til å engasjeres seg, skape meningsfulle hverdager og tilhørighet til et fellesskap for alle.

Det er bare å håpe at myndighetene følger opp med nye midler til diakoni i årene som kommer, for det er mange oppgaver å løse i fellesskap.

4.2. FELLESKAP TIL NYE I NORGE

Resultatmål:

- Flere menigheter tilbyr fellesskap til nye i Norge

Nøkkellindikatorer:

- Antall menigheter med tilbud ifm integreringsarbeid

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er oppnådd

Resultat/utvikling

29 menigheter hadde tilbud i forbindelse med integreringsarbeid, 18 av dem i samarbeid med andre sokn. 29 av disse var rettet mot nye landsmenn (innvandrere). Resultatet viser en nedgang på 3 tilbud fra fjorårets.

Refleksjon og analyse

Det er registrert en svak nedgang i integreringstilbud i menighetene. En mulig forklaring er at det bosettes færre flykninger enn tidligere, og menigheter som har hatt et tydelig arbeid for flykninger og asylsøkere har færre i målgruppen å rette en innsats mot. Det har vært nedleggelse av asylmottak selv om det også mange steder/byer bor mange mennesker med ulik nasjonalitet og kulturbakgrunn. Vi ønsker en større bevissthet om å være kirke for alle menneskene som bor i et nærområde uavhengig om de er medlemmer i Dnk eller ikke.

Fjell menighet i Drammen har et slikt arbeid som viser at nærmiljøetsatsning og brobygging mellom kirke – samfunn gir resultater.

En tydelig utfordring for mange mennesker med fremmedspråklig bakgrunn er å komme ut i arbeid. Her har flere diakonale samarbeidsprosjekter mellom kommune og kirke hatt avgjørende betydning. Kafe TID på Ål er et unikt tiltak som tar denne diakonale utfordringen på alvor. Kafe TID er et samskapingsprosjekt mellom psykisk helse, NAV og kirken.

Kafe Global i Svelvik er også et nytt diakonalt tiltak - en brobyggerkafe-, som er en møteplass i lokalsamfunnet hvor innvandrere får både språk og arbeidstrening. En møteplass hvor mennesker kan knytte kontakter på tvers av miljøer og kulturer, og som kan oppleve at kirken er tydelig tilstede i lokalmiljøet og hverdagen der mennesker bor.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

En tydelig utfordring er å bidra til å styrke integrering enda flere steder i bispedømmet, og etablere gode tiltak som kan bidra til flere personlige møter mellom mennesker. Det er behov for initiering av flere gode møteplasser, og gjerne kafetilbud slik det ble beskrevet overfor. Nøkkelen i disse tilbudene er det relasjonsbyggende arbeidet, der verdiene nestekjærlighet/omsorg, bekreftelse, deltagelse, myndiggjøring og tillit synliggjøres i tiltakene.

Det er også behov for nettverksbygging og brobygging mellom kommunale og frivillige aktører på det flerkulturelle feltet. Norge fikk ny introduksjonslov 1.1. 2020, og denne åpner for mer bruk av praksisplasser og kan gi nye muligheter for frivillige aktører. Veien videre handler om å fortsette arbeidet med å skape rause, åpne og inkluderende møteplasser som gir rom og tilhørighet for ulike mennesker.

4.3. ARBEID MED RELIGIONSIALOG

Resultatmål:

- Arbeid med religionsdialog styrkes

Nøkkelindikatorer:

- Antall fora for religionsdialog

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er oppnådd

Resultat/utvikling

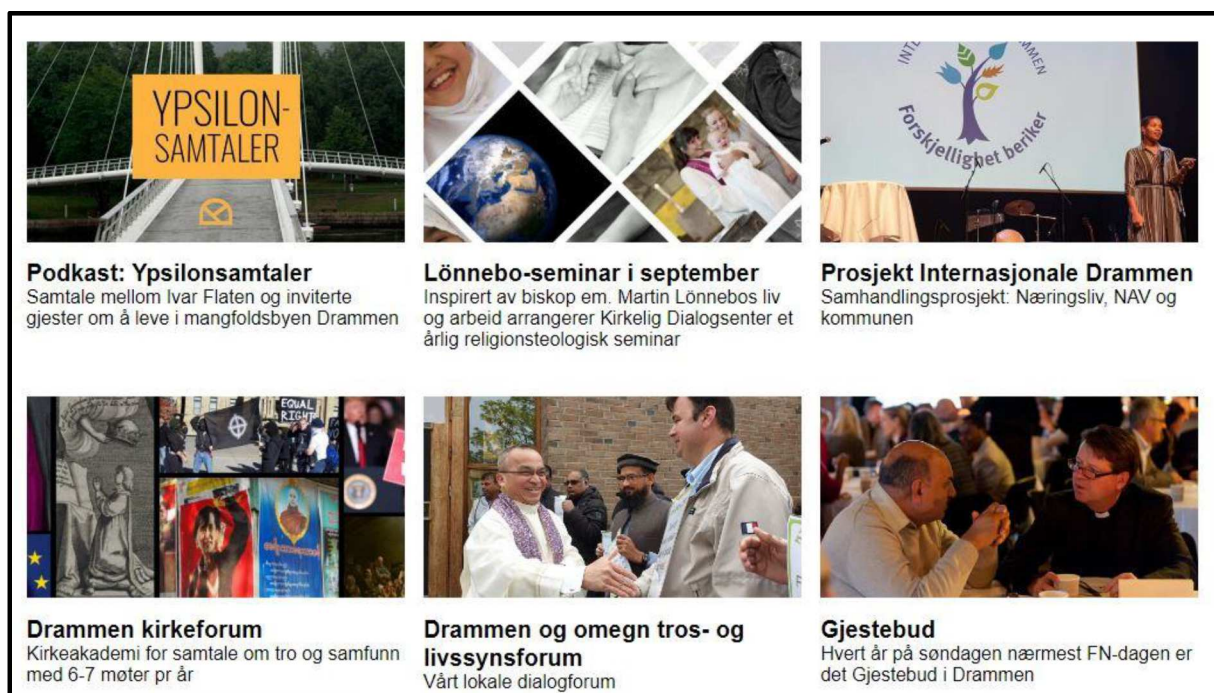
Vi regner i alt 6 fora for religionsdialog, altså et offentlig sted eller forsamling der det føres religionsdialog i Tunsberg i 2019. Dette er alt fra organiserte fora som resultat av arbeidet i Kirkelig dialogsenter i Drammen (Sacred Music Festival, Gjestebud, Drammen og omegn tros-

og livssynsforum (DOTL), til mer uformelle i kaféarbeid som Kafé Global i Svelvik og Kafé TID på Ål.

Refleksjon og analyse

Å opprette Kirkelig Dialogsenter Drammen (KDD) i 2018 synes å ha vært et godt strategisk grep. Både for å sette dialogarbeid på dagsorden også i andre deler av bispedømmet, men også for å kunne utløse midler fra eksterne kilder til dette arbeidet. KDD har i 2019 hatt sitt andredriftsår. Økonomien for 2019 ble styrket ved tildeling på 250.000 kr fra Barne- og familiedepartementet til et dialogprosjekt, med fokus på utvikling av podkaster (Ysilonsamtaler), et mangfoldspanel og videre utvikling av eksisterende dialogtiltak i Drammen. Dialogsenteret fikk også etter søknad bevilget 200.000 kr fra Drammen kommune til podkast-prosjektet. Podkasten ble lansert i et frokostmøte på nyåret 2020 etter lang tids forarbeid, intervjuer og markedsføring.

Som en del av bispedømmets strategi ble minst to prester fra hvert prosti sendt til seminaret «Tro og tillit i polariseringens tid». Seminaret som fant sted i september hadde 100 deltakere. Alle foredragene er tilgjengelig på Kirkelig Dialogsenter Drammens YouTube-kanal. KDD melder også om møter og samtaler i Domprostiet, Larvik, Kongsberg og Ringerike. Målet for disse samtalen har vært å stimulere til lokale strategier.

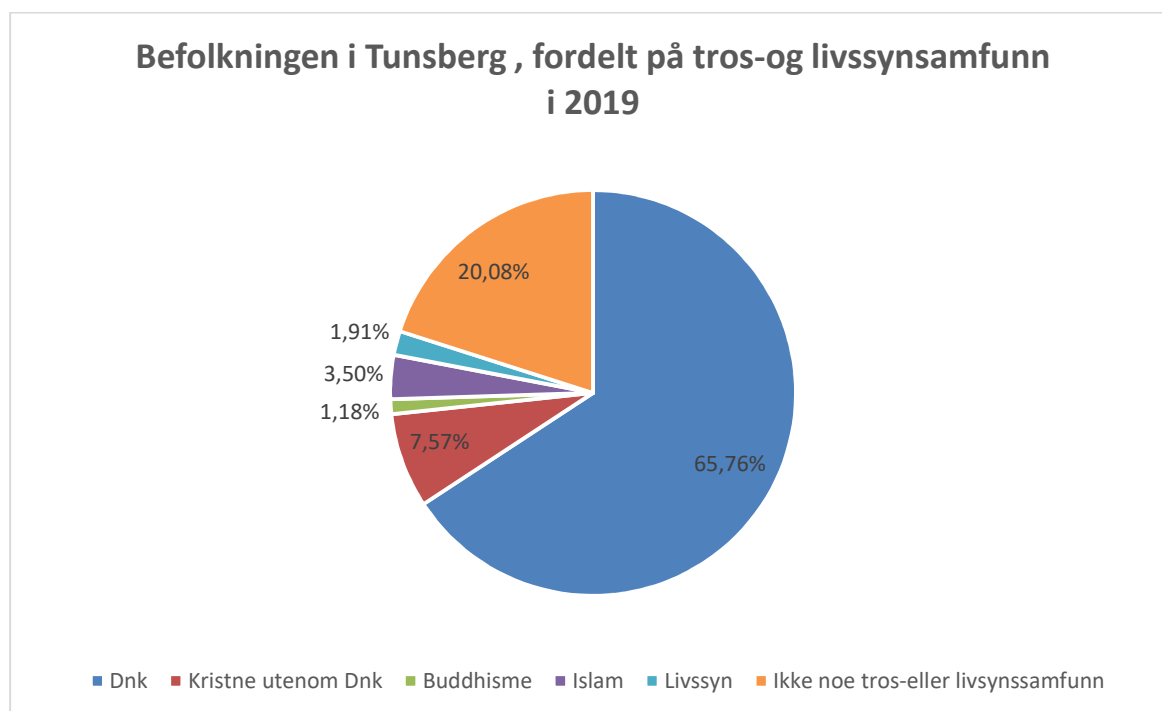
Faksimile fra årsrapport 2019 KKD

Konklusjon, utfordringer og veien videre

Religionsdialog handler for oss hvordan vi kan leve sammen med og møte mennesker med annen religiøs tilhørighet. Det er mye god vilje og intensjon om dette i våre menigheter, men mye av energien og ressursene blir brukt på de tradisjonelle aktivitetene i menighetene.

Et besøk i vårt vennskapsbispedømme Nagada og Qus i den koptiske ortodokse kirken i Egypt i oktober gav oss viktige impulser til refleksjon omkring det å være en kirke i lokalsamfunnet, også inn i vår endrede kontekst med større mangfold. For våre venner i Egypt, som er i mindretall i forhold til resten av befolkningen (hovedsak muslimer) er det helt naturlig å tenke at biskopen og kirken har mandat til å «være kirke» for alle i lokalsamfunnet, uansett tilhørighet. Det handler ikke bare om egne medlemmer, men er for alle. Dette konkretiserer seg i Nagada som ulike sosiale tiltak som er åpne også for de som ikke tilhører kirken. Dette har vi også i vår arv og historie. I en utfordrende tid med dalende statistikker, mindre ressurser og økende befolkning, kan det være lett å bare fokusere i våre strategier og tiltak på det å serve våre medlemmer. Vi tror, utfra det vi har lært fra vår lutherske arv og av våre søsterkirker, at veien å gå fremover handler om å ikke miste av syne i vårt strategiarbeid dette at vi er kalt til å være kirke i vårt lokalsamfunn for alle. Det å legge til rette for å utvikle flere fora for religionsdialog lokalt er en del av dette.

Den religiøse situasjonen i Vestfold og Buskerud har endret seg de siste 10 årene. Statistikk basert på antall medlemmer i tros- og livssynsamfunn som tar imot offentlig stønad viser følgende situasjon pr 2019:

En gruppe som det ikke har blitt særlig fokus på er den økende gruppen i befolkningen som ikke er medlem i noe tros- og livssynsamfunn. En utfordring fremover blir også å sette fokus på denne gruppen.

4.4. KIRKENS DIGITALE NÆRVÆR

Resultatmål:

- Kirkens digitale nærvær øker.

Nøkkelindikatorer:

- Antall SoMe-kanaler.
- Antall følgere pr kanal og poster pr uke pr kanal

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er oppnådd

Resultat/utvikling

Tunsberg bispedømmes har 2 SoMe-sider: Biskop Jan Otto Myrseths Facebook-side har gått fra 1163 til 1305 følgere. Det er 142 flere og en økning på omtrent 12 %. Biskopens Facebook-side har hatt et gjennomsnitt på 1,3 innlegg per uke.

Tunsberg bispedømmes Facebook-side har gått fra 381 til 502 følgere. Det er 121 flere og en økning på litt over 30 %. Bispedømmets Facebook-side har hatt et gjennomsnitt på 3,4 innlegg per uke.

Øvrige sosiale medier-kanaler (F.eks. Instagram) har ikke vært prioritert i året som gikk. Dette handler primært om kapasitet og muligheten til å levere så god kvalitet som vi ønsker.

Refleksjon og analyse

Tallene fra Facebook viser en økning i begge kontoene. Facebook har som kjent begrenset den organiske veksten, så nye følgere kommer i all hovedsak etter invitasjoner eller personlige møter, noe vi ser ut til å lykkes med. Vi tror også at en relativt jevn strøm av innlegg og tilstrekkelig interessante saker bidrar positivt til livet på sidene.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

Vi ser en moderat vekst på alle etterspurte parametere. Vi ønsker å øke ytterligere, og tror vi har mye å vinne på å rekruttere til Facebook-sidene på arrangementer og i møte med mennesker. Vi vil jobbe videre med å utvikle oss på sosiale medier, både som bispedømmets og i samarbeid med andre. Vi ser blant annet at samarbeidsprosjekter med andre samfunnsaktører gir gode muligheter til å dele stoff og til å øke følgerbasen. Kompetanse knyttet til Facebook og SoMe må stadig utvikles, og blant annet hadde vi en tverrfaglig kommunikasjonssamling 5. februar med ca. 110 deltakere. På denne samlingen hadde Heidi Olsen fra Kirkerådet en SoMe-presentasjon.

4.5. KIRKENS SYNLIGHET I DET OFFENTLIGE ROM

Resultatmål:

- Kirken er synlig på flere arenaer i det offentlige rom

Nøkkelindikatorer:

- Antall artikkeltreff på 'Dnk' i radio, TV, print, nettaviser.
- Antall frokostseminarer/annet

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er oppnådd

Resultat/utvikling

Det har ikke vært brukt ressurser til å telle antall artikkeltreff gjennom året, men vi ser at vi trenger en øket bevissthet om hvordan vi som kirke fremstår i media og samfunn. Dette blir noe som får øket fokus i 2020.

4.6. SAMARBEID KIRKE/SKOLE

Resultatmål:

- Samarbeidet kirke/skole styrkes

Nøkkelindikatorer:

- Antall barne-hage- og skolegudstjenester.

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er delvis oppnådd

Resultat/utvikling

7286 barnehagebarn deltok på 91 gudstjenester for barnehagebarn i 2019. Det er en reduksjon på 7% siden 2017. Tabellen nedenfor viser utviklingen i perioden 2017-2019:

	Antall gudstjenester	Antall deltakere	Gjennomsnittlig deltakelse pr gudstjeneste
2017	97	7840	78
2018	96	6916	72
2019	91	7286	80

Tabell 23: Utviklingen av antall gudstjenester for barnehagebarn i Tunsberg 2017-2019.

75 menigheter fikk i tillegg til gudstjenestene 325 besøk av totalt 439 avdelinger med barnehagebarn. Dette var i forbindelse med f.eks. påskevandringene.

Det ble lagt til rette for 275 gudstjenester for totalt at 55 415 skolebarn i året 2019. Antallet gudstjenester er redusert fra 2017 med 44 gudstjenester siden 2017, men deltakerantallet totalt har økt med 15, 9%. I tillegg fikk 60 menigheter fikk 286 besøk av totalt 464 skoleklasser i forbindelse med påskevandring og besøk i kirken.

	Antall gudstjenester	Antall deltakere	Snitt
2017	324	47 827	146
2018	280	49 944	178
2019	275	55 415	202

Tabell 24: Utviklingen av antall gudstjenester for skolebarn i Tunsberg 2017-2019.

Refleksjon og analyse

I 2019 er det registrert en nedgang i antall gudstjenester og antall deltagere for barnehage og skole, men gjennomsnittet på antall deltagere pr. gudstjeneste har økt. Det kan være flere årsaker til at færre grupper deltar, men interessant at gudstjenestene likevel trekker flere deltakere i snitt. Det er ingen entydige tendenser som forklarer dette, men det er likevel gledelig at disse tradisjonelle gudstjenestene holder har en relativt stabil posisjon. Det har vært mye press på disse gudstjenestene, og mange har tatt til orde for å ta dem bort.

Mange menigheter har bygd opp et flott arbeid med påskevandring og julevandring for barnehagene, og dette tilbudet er svært populært og kan ha overtatt noe for gudstjenester. På en vandring er antall barn i en gruppe mindre, og det er ofte lagt til rette for medvirking fra barn på en annen måte enn man får til i en gudstjeneste. Rent praktisk kan barnehagens opplevelse av at barn for eksempel ikke kunne se over benkeraden gjøre at det ikke prioriteres å delta på barnehagegudstjeneste året etter.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

Mange steder er det et godt innarbeidet samarbeid med skoler og barnehager om gudstjenester. Mange menigheter jobber tverrfaglig med disse gudstjenestene, og mange steder er barna fra skole og barnehager veldig involvert i gudstjenesten. De har øvd og forberedt seg, og har på den måten et eierskap som også skolene ser verdien av.

Nå er det kommet nye læreplaner og det blir spennende å se om det sentrale elementet om deltakelse og erfaringer gir enda en mulighet for samarbeid med skolen også utenom de tradisjonelle gudstjenestene. Samarbeidet mellom kirken og skoler/barnehager er et sårbart arbeid som krever gode relasjoner og praktiske tilrettelegginger. Men som arena for læring av salmer, bønner og bibelfortellinger, er dette samarbeidet viktig å forvalte med klokskap fremover.

4.7. Samarbeid mellom kirke og samfunn - spesielle tiltak i Tunsberg

Strategisk delmål (KM):

- Kirken samarbeider med styresmakter, livssynssamfunn og ulike organisasjoner .

Bispedømmets delmål:

- Medvirke til å realisere trafikkmyndighetenes 0-visjon.
- Videreutvikle og styrke det selvmords-forebyggende arbeidet.

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Målet er oppnådd.

4.7.1. Minnemarkeringer for pårørende, berørte og skadde etter trafikkulykker

«Lys til ettertanke» i Skjee kirke. Foto: Grethe E. Nordby

Markeringen ble arrangert for 25. gang, og er en tradisjon vi gjerne skulle vært foruten. *Lys til ettertanke* arrangeres for å vise at vi bryr oss, og i dyp respekt for de som har opplevd trafikkulykker på nært hold. Det er et arrangement som involverer mange samfunnsaktører, deriblant alle nød-etater, og det er et nært samarbeid mellom kirken og Trygg trafikk under planlegging og gjennomføring.

Trafikkofrenes dag, Buskerud i Tranby kirke, i Lier.

Trafikkofrenes dag i Buskerud veksler på ulike steder i fylket, 2 år på hvert sted. Verdig fint arrangement også her, men i mindre målestokk enn det som arrangeres i Vestfold.

4.7.1. Forum for selvmordsforebyggende arbeid i Vestfold

Selv mord er en stor samfunnsutfordring, og berører oss dypt. Alle kommer vi i berøring med problematikken på en eller annen måte i lokalsamfunn, skole, arbeidsplasser og nær familie. Mange kjenner noen som har valgt å avslutte livet. Det er en stor utfordring å se at flere og flere mennesker strever med psykisk uhelse – og en dyp livssmerte.

Det viktigste for kirken er spørsmålet: hvordan kan vi være med å arbeide forebyggende sammen med flere samfunnsaktører i dette feltet? Våren 2018 tok Tunsberg bispedømme et initiativ til et samarbeidsmøte med Unge Leve i Vestfold, Sandefjord kommune, sykehuset i Vestfold, Kirkens SOS, BUPA, diakon i fagfeltet, og bispedømmet ved rådgiver i diakoni – som også ledet utvalget. Initiativet ble tatt svært godt imot av aktørene, og det viste seg at det var lite samarbeid på tvers av fagenheter. Det var et stort behov for et møtested for dialog og nettverksbygging mellom fagmiljøene, styrke faglig kompetanse og tenke helhet rundt det selvmordsforebyggende arbeidet i Vestfold. Forumet fikk navnet forum for selvmordsforebygging i Vestfold. Forumet har definert *barn og unge* som sin målgruppe.

Dette arbeidet har fortsatt også i 2019, og i høst endret navnet seg fra forum for selvmordsforebyggende arbeid i Vestfold til *Fagråd for selvmordsforebygging i Vestfold*. Viktige temaer har blitt satt på dagorden: vi har blant annet undersøkt hvordan kriseteamene fungerer i de ulike kommunene, hva som er retningslinjer etter selvmord, hvilke etater gjør hva osv.

Markering for etterlatte og berørte etter selvmord: «Du er ikke alene»!

Tunsberg bispedømme tok ved rådgiver i diakoni et initiativ til å etablere ny markering i forhold til etterlatte og berørte etter selvmord. Dette kom som et innspill på et evalueringsmøte etter minnemarkeringen «Lys til ettertanke», og ble løfte frem av Politiet.

Det ble nedsatt en arbeidsgruppe som arbeidet frem den første markeringen som en pilot i et prosti – og kommune, og valget ble Sandefjord. Den nye markeringen fant sted 7.september 2019 i og utenfor Sandefjord kirke. Der ble det markert at 37 mennesker tok sitt eget liv i Vestfold i 2017 (tallene henger litt etter).

Denne markeringen er den første i sitt slag nasjonalt.

Det som kunne fungert bedre var å sette markeringen inn i en helhetlig ramme – med tanke på markedsføring. Ikke bare til dette arrangementet, men frem til arrangementet. Utnytte tiden til å tenke det forebyggende folkehelseperspektivet, og systemisk helhetstenking. Hvordan viser denne markeringen seg i våre fokusområder? Hvordan kan vi på våre medier også sette fokus på selvmordsforebygging? Vestfold fylkeskommune prioriterte 50 000 kr til dette arrangementet. Det er bestemt i arbeidsgruppen at vi forsetter planleggingsarbeidet med ny markering for 2020.

Du er ikke alene

Samling for berørte og etterlatte etter selvmord.

Velkommen til Kirkeparken og Sandefjord kirke 7. september

Selv mord som dødsårsak er et sjokkerende og voldsomt tap som kan etterlate familie, venner og andre berørte med et stort spekter av følelser og ubesvarte spørsmål. Ofte kjenner man på skam og håpløshet på en annen måten enn ved andre dødsfall.

Vi ønsker å vise vår støtte, og denne dagen samles vi for å være sammen om sorgen, smerten, frustrasjonen, følelsene og tapet etter å ha mistet noen i selvmord. Dette blir en samling hvor vi setter fokus på det å miste, det å sørge og det å finne veien til et liv som ble annerledes enn man hadde trodd det skulle bli.

Samlingen er todelt:

17.00: Markering i Kirkeparken i Sandefjord (utenfor Sandefjord kirke) med musikkinnslag, ord fra fylkesordfører i Vestfold fylkeskommune Rune Hogsnes, vafler, saft og kaffe.

18.00: Samling til ettertanke i Sandefjord kirke. Musikk, lystenning, refleksjoner og diktlesning. Mulighet for lystenning og samtale etter samlingen.

Vi serverer kaffe, saft og vafler i Byparken, og flere av arrangørene vil ha stand.

Samlingen er livsynsåpen og du finner den også på Facebook.
Adresse til Sandefjord kirke: Stockfleths gate 11, Sandefjord.

Vennlig hilsen

5. FLERE FINNER SIN PLESS I KIRKELIG ARBEID

Resultatmål:

- Rekruttering til vigslede stillinger styrkes.
- Flere engasjeres til frivillig tjeneste i kirken.
- Kirkelige medarbeidere trives i jobben.
- Tilbud for unge i menighetenes styrkes.

5. 1. REKRUTTERING TIL VIGSLEDE STILLINGER

Resultatmål:

- Rekruttering til vigslede stillinger styrkes

Nøkkellindikatorer:

- Antall vigslinger.

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er oppnådd

Resultat/utvikling

Tunsberg biskop har vigslet totalt 8 personer - 4 menn og 4 kvinner i 2019, alle til prestetjeneste. Antall vigslinger i 2018 var også 8.

Tunsberg biskop har søkt Kirkerådets evalueringsnemnd en søknad om godkjenning etter § 6. Denne søknaden ble innvilget.

	2019		2018		2017		2016	
	Antall vigslinger totalt	herav prester	Antall vigslinger totalt	herav prester	Antall vigslinger totalt	herav prester	Antall vigslinger totalt	herav prester
Tunsberg	8	8	10	3	2	2	12	7
Den norske kirke	67	42	69	39	52	36	52	37

Refleksjon og analyse

Av de 8 som ble ordinert til prestetjeneste i Tunsberg i 2019 var 4 unge og nyutdannet. De andre 4 var «Second Career» prester. Vi ser at personene som søker seg til prestetjeneste blir en stadig mere sammensatt gruppe. I programmet Veien til prestetjeneste VTP er det totalt 22 studenter som er tilknyttet Tunsberg. Av disse er det 11 ungdommer som gjennomfører vanlig studieløp, 6 er midt i livet og har en annen yrkesbakgrunn før de går løs på teologistudiet og 4 har søkt om eller er godkjent av evalueringsnemnda. Dette understøtter den trenden man har sett i andre undersøkelser, at flere og flere voksne velger å gå inn i prestetjeneste.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

Vi opplever at det er behov for å følge den enkelte student enda tettere enn vi gjør i dag. Det er spennende å se hvordan mennesker med forskjellig bakgrunn søker seg inn til prestetjeneste. Vi opplever at den relasjonen som biskopen og rådgiver får med studentene på «Veien til prestetjeneste» bidrar til rekruttering til bispedømmet.

5. 2. FRIVILLIG TJENESTE I KIRKEN

Resultatmål:

- Flere engasjeres til frivillig tjeneste i kirken

Nøkkelindikatorer:

- Antall frivillige.

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er oppnådd

Resultat/utvikling

7547 personer var innrapportert som frivillige i menighetene i 2019. Det utgjør en økning på 55 personer siden året før. Tabellen nedenfor viser en fordeling av noen av områdene i menighetens arbeid som disse frivillige medarbeider engasjerer seg i.

	2015	2016	2017	2018	2019
Antall frivillige totalt	6 626	7 040	6 687	7 492	7 547
Antall engasjert i planlegging og gjennomføring av gudstjenestene	2 692	2 710	2 457	2 845	2 856
Antall frivillige barnarbeid/trosopplæringstiltak	1 398	1 330	1 242	1 343	1 446
Antall frivillige ungdomsarbeid/trosopplæringstiltak	1 074	1 107	1 165	974	1 092
Antall frivillige i menighetens kultur- og konsertarrangementer	1 343	1 239	1 143	1 393	1 430
Antall frivillige menighetens diakonale arbeid	1 642	1 513	1 496	1 419	1 468

Tabell 26: Antall frivillige i menighetene fordelt på ulike områder 2015-2019

Refleksjon og analyse

Resultat viser altså en samme tendens som for 2018, med en liten økning i antall frivillige. Det området som har hatt størst økning i antall frivillige i 2019, er ungdomsarbeidet (12%

økning) og diakonalt arbeid (3,5%). Antall frivillige ved kultur- og konsertarrangementer har hatt en mindre økning på 2%. Økningen mht. ungdomsarbeidet kan være en effekt av satsningen på ungdomsåret. Økning av antall frivillige på diakonisektoren samsvarer med trender vi ellers ser i samfunnet: Det personlig motiverte filantropiske engasjement er økende i forhold til engasjement for den kollektive dugnaden. En ønsker å få bidra med noe med mening.

Vi observerer også at bare 27 menigheter har hatt tilbud om kurs- opplærings- eller motivasjonssamlinger for de frivillige i 2019. I 2018 var tallet 54 (tallet var 48 i 2013). Dette sier noe om hvordan frivillighet forvaltes i menighetene.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

De frivillige utgjør en viktig ressurs, som mange steder er et ubrukt potensiale. Menighetene er også ulike og har utviklet ulike kulturer for involvering og frivillighet. Mye av vår strategi til nå har vært å sette fokus på frivillighet sett fra de ansattes ståsted, og behovet for å få arbeidet gjort, og mindre fra de frivilliges side. Det er fortsatt aktuelt å ha fokus i vårt strategiarbeid på identitetsutvikling (hvem er jeg som en del av kirken og hvordan kan jeg bruke mine talenter), holdningsendringsarbeid, samt forholdet mellom frivillige og ansatte. Spør vi etter en helhetlig tenkning og strategi på hvordan en rekrutterer, tar vare på og forvalter frivillighet er denne generelt svakt utviklet i menighetene.

Å stimulere menighetene til å utvikle en helhetlig tenkning omkring frivillige vil være et viktig element i vårt strategiarbeid fremover. Her har vi også en utfordrende mulighet til nytenkning omkring frivillighet. Hvordan bygge attraktive frivillighetsmiljø i våre sokn der frivillige får lyst til å engasjere seg? Hvordan legge til rette for at flere kan finne muligheter og hjelp til å praktisere det å være kirke?

5.3. TRIVSEL I JOBBEN

Resultatmål:

- Kirkelige medarbeidere trives i jobben

Nøkkelindikatorer:

- Medarbeiderundersøkelser / sykefravær.

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er oppnådd

Resultat/utvikling

Resultatene fra Medarbeiderundersøkelsen 2019 for alle ansatte i Tunsberg ble lagt fram i slutten av november 2019.

Refleksjon og analyse

Prostene gikk igjennom undersøkelsen på prostemøte 11.12.2019. Det ble laget en plan for den videre oppfølgingen i prostiene. Den enkelte enhet skal behandle rapporten i to faser. Bli kjent med innholdet i rapporten, og identifisere tiltak/handlingsplan. Begge deler skal være gjennomført i løpet av første kvartal 2020.

De ansatte på bispedømmekontoret i Tunsberg ble orientert om resultatet av undersøkelsen på et møte 4.2.2020 av leder, tillitsvalgte for de ansatte på kontoret og verneombudet. Med utgangspunkt i resultatene ble det en dialog om mål og tiltak.

Medarbeiderundersøkelsen vil bli sak på RAMU møte 2.4.2020.

Medarbeiderundersøkelsen viser at prestene i bispedømmet generelt opplever det meningsfullt i jobben, og det stort sett er høy grad av motivasjon og trivsel jobbhverdagen. Mange signaliserer at de er godt fornøyd med arbeidsmengde, selv om mange synes at det kan være vanskelig å finne balanse mellom arbeid og fritid. Men det finnes mange forbedringspunkter, og prostene oppfordres til å arbeide med medarbeiderundersøkelsens resultater i dialog og samarbeid med vernetjenesten og tillitsvalgte.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

På grunnlag av denne dialogen vil en arbeidsgruppe bestående av leder (stiftsdirektør), tillitsvalgte og verneombud utarbeide en tiltaksplan for bispedømmekontoret med oppfølging. Lokalt må prostene gjøre det samme. Det er en god personalforvaltning at man hele tiden jobber for et bedre arbeidsmiljø, samtidig som det er viktig å glede seg over de gode tingene. F.eks. på de spørsmål som angår «engasjement» og «tilfredshet» er det en score som tilsier at de ansatte på bispedømmekontoret trives godt i jobben sin.

5. 4. TILBUD TIL UNGE I MENIGHETENE / UNGDOMSÅR

Resultatmål:

- Tilbud for unge i menighetene styrkes

Nøkkelindikatorer:

- Antall deltakere på tilbud for 13-17 år/18-30 år.

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er oppnådd

Resultat/utvikling

Oppslutning på tilbudene i 2019 viser:

- I aldersgruppen 13-17 år: Totalt 1846 deltakere. Økning på + 6% fra 2018.
- I aldersgruppen 18-30 år: Totalt 388 deltakere. Økning på + 15,5% fra 2018.

Refleksjon og analyse

I skoleåret 2018-19 hadde Tunsberg bispedømme et særskilt fokus på ungdom gjennom satsningen «Ungdomsåret.» Hovedmålet var å «starte samtaler om ungdomsarbeid og om ungdoms plass i menigheten.»

Hovedtiltakene var produksjon av enkle ressurser for ungdomsarbeid, et samarbeid om studium ved MF og fire tverrfaglige samlinger som samlet henholdsvis 74, 81, 84 og 109 ansatte til kompetanseutvikling og inspirasjon. Året hadde «håp» som hovedtema og har hatt et tydelig tverrfaglig preg, både hos bispedømmets administrasjon og i menighetene. Gjennom fire tverrfaglige samlinger for ansatte, var vårt hovedmål å gi kompetanseheving av ansatte i møte med ungdom.

Våren 2019 hadde vi en samling med diakonalt fokus og en vi kalte «Relevans og relasjon».

I Samarbeid med MF ble det laget et 10-poengs emne, kalt «Ungdom og kirke», som ble tilbudt ansatte i bispedømmet. 16 personer (diakon, prest, kateket, kantor, trosopplærer) har nå avlagt eksamen.

Nøkkelfunn i evalueringen knyttet til innholdet i satsningen (ungdomsarbeid): Ungdomsåret har skapt oppmerksomhet om ungdomsarbeid lokalt, og så mange som 12 av 33 respondenter oppgir at Ungdomsåret har bidratt til oppstart eller konkret planlegging av nytt ungdomsarbeid. Over 80% av respondentene oppgir at Ungdomsåret har bidratt til økt motivasjon for å jobbe med ungdom.

Nøkkelfunn i evalueringen knyttet til arbeidsform (denne type satsning fra bispedømmet): Med unntak av to respondenter, oppgir alle at «slike felles satsninger bidrar til motivasjon i hverdagen.» Over 50% oppgir at slike felles satsninger styrker det lokale arbeidet mens ca. 30% opplever at det i liten grad styrker det lokale arbeidet. Over 80% av respondentene oppgir at slike satsninger gir innsikt og kompetanse de trenger i en viss grad eller mer.

Samarbeidet med studiestedet var svært godt, og det ble gjennomført studiesamlinger både i bispedømmet på studiestedet. Studentene var ellers delt inn i grupper og hadde oppgaver å løse imellom de tre fellessamlingene.

5. 5. EN LANDSDEKKENDE LOKALT FORANKRET PRESTETJENESTE

Den norske kirke har som oppgave å være en landsdekkende lokalt forankret folkekirke. For at vi skal klare denne store oppgaven, er vi avhengige av å sammen arbeide for at flere kan finne sin plass som medarbeidere i kirken.

5.5.1. Totalt antall årsverk i bispedømmet. Andel presteårsverk

Det totale antallet årsverk i Tunsberg bispedømme var pr 31.12.19 - 140,55. Dette tallet inkluderer 126,05 presteårsverk inkludert biskopen, 11,6 stillinger i administrasjonen og 2 stillinger i Den nasjonale gravplassforvaltningen. Inkludert i disse tallene er også 2,35 eksternt finansierte stillinger.

	Administrasjon	Prest	Total	% adm.	%prest	% nasjonal gravplassforvaltning
Tunsberg	11,6	126,05	139,65	8,31	90,26	1,43

Tabell 27: Kilde: Statistikkhefte s.16.Tall i årsverk

I 2019 var den prosentvise andelen årsverk brukt på administrasjon 8,31%. De nasjonale tallene for 2019 er ikke klare, men i forhold til tallene fra landsgjennomsnittet i 2018 på 15,16% ligger Tunsberg forholdsvis lavt på andelen årsverk som benyttes til administrasjon. Dette gjenspeiler seg i regnskapstallene. Den nasjonale gravplassforvaltningen som betjener hele landet er tatt med i beregningen, noe som gjør at det vanskelig å sammenligne tallene med de andre bispedømmene.

Andel presteårsverk i Tunsberg

Stillingskategorier 2019 i årsverk	
1	Biskop
10	Proster
64,95	Sokneprester
18	Kapellaner
11,25	Prostiprester
3	Seniorprester
3	Spesialprester

Tabell 28: Kilde: Statistikkhefte 2019 s. 22-23.

Resultat og utvikling

De fleste prestepstillingene i Tunsberg er sokneprester, vi har også forholdsvis mange kapellanstillinger. For flere av stillingene i Tunsberg har vi et samarbeid med fellesråd og

andre institusjoner. Disse samarbeidsavtalene har blant annet gjort det mulig å ha 20 % sykehusprest tjeneste på Ringerike sykehus, studentprest på Universitetet i Sør-øst Norge USN, som er et samarbeid mellom Tunsberg bispedømme, USN og Agder og Telemark bispedømme og være arbeidsgiver for dialogprest i 100 % stilling ved Kirkelig dialogsenter Drammen. I tillegg har vi samarbeid med flere fellesråd om stillinger knyttet til konfirmantarbeid og trosopplæring. Vi har fire spesialprester - tre fengselsprester og en studentprest. I 2019 har en av fengselsprestene hatt permisjon for å gjøre prestedtjeneste i Sør-Hålogaland bispedømme.

Refleksjon og analyse

Samarbeidsprosjektene som er beskrevet ovenfor har gjort det mulig å etablere strategisk viktige stillinger. Den fleksibiliteten som vi opplever i samarbeid med fellesrådene er av stor betydning både for bispedømmet og for prostiene særlig i perioder med presteskifte og vakanser.

I tilsettingsarbeidet har vi sett at de ønsker og forventninger enkelte menighet har til nye søkere ikke alltid matcher de kvalifikasjoner som søkerne har. For en nyutdannet «Second Career» prest er det ikke like lett å søke en soknepreststilling med mye ansvar. Det er heller ikke så enkelt å søke en kapellanstilling med fokus på arbeid blant barn og unge. Vi ønsker å løfte frem disse utfordringene i samtaler med de tillitsvalgte i kontaktmøte.

5.5.2. Antall kirkemedlemmer pr faste presteårsverk

Vi opplever en stadig økning i antall innbyggere i mange av soknene i Tunsberg. I bykommunene i Vestfold og Buskerud forventes denne veksten å øke. I noen av de mindre av kommunene ser vi at SSB forventer en stagnasjon i befolkningsutviklingen.

	Medlemmer og tilhørige	Medlemmer	Prester inkl. biskop	Medlemmer og tilhørige per prest	Medlemmer per prest
TUNSBERG	365 169	352 733	126,05	2897	2798
DNK - bosatt	3 683 199	3 563 866	1300,15	2833	2741

Tabell 29: Statistikkhefte 2019 s. 17

Resultat og utvikling

I forbindelse med at soknene i Røyken og Hurum ble en del av Oslo bispedømme, ble flere sokn med høy befolkningsandel overført til Oslo. Allikevel er det bare de tre bispedømmene Nidaros, Oslo og Stavanger som har et høyere antall medlemmer og tilhørige per prest enn Tunsberg. Møre ligger på samme nivå som Tunsberg.

Refleksjon og analyse

Når antall medlemmer og tilhørige per prest fortsetter å øke i mange av soknene i Tunsberg får det konsekvenser for prestedtjenesten. Selv etter at soknene i Røyken og Hurum er

overført til Oslo bispedømme ligger Tunsberg over landsgjennomsnittet. Det er viktig at vi har fokus på denne utviklingen og at prostene bidrar til å fordele ansvar og arbeidsoppgaver mellom prestene på den god måte. Dette har særlig vært en aktuell problemstilling ved etableringen av «nye» Drammen prosti.

5.5.3. Vikarbruk, pensjonister (lønn, årsverk)

Ved ledighet i stillinger, sykdom og permisjoner er det behov for å hente inn vikarer. Svært mange av vikarbehovene ble dekket av pensjonister. I 2020 utførte pensjonistene i Tunsberg arbeid som tilsvarer 4,82 årsverk.

2019	Timer med pensjonistlønn 2018	"Årsverk" 2018	Timer med pensjonistlønn 2019	"Årsverk» 2019
Tunsberg	8690	4,97	8441	4,82

Tabell 30: Statistikkhefte 2019 s. 19. Kilde: Lønssystemet Aditro

Resultat og utvikling

Våren 2019 ble det skrevet 22 vikaravtaler med vikarer som gikk inn i vikariater opp mot 6 måneder. 8 av disse avtalene var med pensjonister. I tillegg hadde vi våren 2019 3 studenter i stiftspraksis. For å bidra til økt rekruttering valgte vi å engasjere 5 studenter i sommervikartjeneste. Erfaringene fra dette er gode, og vi planlegger å gjøre det samme i 2020. Høsten 2019 ble det skrevet 22 vikaravtaler, 8 av disse var med pensjonister. Stillingsstørrelsen på avtalene med pensjonistene varierer fra 20 – 100 %.

Refleksjon og analyse

De pensjonerte prestene er en viktig ressurs for Den norske kirke. Uten deres arbeidsinnsats ville det vært vanskelig å få til en forsvarlig betjening i mange sokn i Tunsberg. For å holde god kontakt med de pensjonerte prestene arrangerer vi en årlig fagdag for alle pensjonerte prester med ektefeller. Vi opplever at mange av de pensjonerte prestene har et stort engasjement for kirken, og at de ved sin tjeneste ønsker å bidra til at kirken fortsatt skal ha en viktig plass i menneskers liv i Norge.

Vi ser også at det er et positivt å legge til rette for at studenter får kjennskap til prestetjenesten gjennom sommervikartjeneste. Vi har fått veldig gode tilbakemeldinger fra studentene på at de opplever dette som svært positivt å få lov til å prøve seg i prestetjeneste.

5.5.4. Ekstratjenester (gudstjenester, gravferd, vigsel)

I Statistikkhefte 2019 finner vi følgende oversikt over ekstratjenester som er utført av andre enn de fast tilsatte prestene.

2019	Gravferd ved andre	Gravferd ved prest	Gudstjeneste ved andre	Gudstjeneste ved prest	Vigsel
Tunsberg	8	17	11	40	37

Tabell 31: Statistikkhefte 2019 s. 18

Siden regningene for eksterne vikarer sendes direkte fra prost til lønnsteamet, har ikke bispedømmet lenger noe tilgang til å kontrollere at disse tallene stemmer. Vi antar at antallet gravferder utført som enkelttjenester er en god del høyere enn det som er registrert her.

5.5.5. Kirkelige handlinger pr. faste presteårsverk

I statistikkheftet for 2019 er det satt inn en oversikt over antall konfirmasjon, vielser, gravferder og dåpshandlinger pr prest i alle bispedømmene. Vi har i tillegg laget en oversikt over antall gudstjenester pr faste presteårsverk. Disse talene er gjennomsnittstall, og antall tjenester er fordelt på alle prestene inkludert biskopen.

	Prester inkl. biskop	Konfirmasjoner		Vielser		Gravferder		Dåpshandlinger	
		Antall	Per prest	Antal l	Per prest	Antall	Per prest	Antall	Per prest
TUNSBERG	126,05	3115	24,7	652	5,2	3663	29,1	2454	19,5
Den norske kirke	1300,15	3459	26,6	6246	4,8	3504	27,0	2791	21,5
		4				2		0	

Tabell 32: Statistikkhefte 2019 s. 17

Gudstjenester pr. faste presteårsverk i Tunsberg bispedømme

	Prester inkl. biskop	Antall gudstjenester på søn- og helligdager	Per prest	Totalt antall gudstjenester	Per prest
TUNSBERG	126,05	4167	33	5537	44

Tabell 33: Statistikkhefte 2019 s. 4

Resultat og utvikling

I Tunsberg har vi tidligere arbeidet mye med å få oversikt over ressursfordelingen mellom prostiene. Det som kom klart frem i tallene fra 2016 var at prestene som arbeider i byene og områder med høy befolkningstetthet utfører langt flere kirkelige tjenester enn prestene i distriktene. For prester som arbeider utenfor byene, er antall gudstjenester høyere enn for byprestene.

Refleksjon og analyse

Tallene forteller mye om hva prestene utfører av presteoppgaver i volum. Hver prest i Tunsberg underviser i gjennomsnitt 24 konfirmanter, har 5 vielser, forretter 29 gravferder og døper 19 barn hver. Når vi vet at i det totale antallet prester også er inkludert 3 fengselsprester, 1 studentprest, 1 dialogprest og 1 biskop som utfører mange andre

oppgaver, betyr det at tallene for den enkelte prest som er i menighetspresttjeneste er høyere.

5.5.6. Utlysninger, søknader og tilsetninger av prestestillinger

I 2019 ble det utlyst 13 stillinger med tilsetting i 11 stillinger. To av stillingene ble lyst ut flere ganger.

2019	Utlyste stillinger	Antall søknader	Søknader per stilling	Stillinger lyst ut flere ganger	Antall tilsetninger
Tunsberg	13	55	4,2	2	11
Den norske kirke	221	687	3,1	56	154

Tabell 34: Statistikkhefte 2019 s.19 Kilde: Bispedømmene

Under viser vi oversikten over antall søknader og antall utlyste stillinger i Tunsberg de siste 9 årene.

Tunsberg	Antall søknader til prestestilling	Søknader pr. utlysning	Stillinger utlyst flere ganger	Tilsetninger
2019	55	4,2	2	11
2018	52	3,7	1	11
2017	52	6,5	0	8
2016	63	5,7	1	11
2015	62	5,6	1	11
2014	54	3,6	3	14
2013	88	4,4	3	20
2012	30	10	0	3
2011	62	7,8	0	8

Tabell 35: Kilde: Tunsberg bispedømmes arkiv

Resultat og utvikling

I perioden 2011- 2019 er det tilsatt 97 personer i Tunsberg. Noen av disse tilsetningene har vært administrative stillinger på bispedømmekontoret, men de aller fleste er preste- og prostestillinger.

Refleksjon og analyse

Når vi vet at det totalt er 140 stillinger i Tunsberg og det har vært tilsetting i 97 av stillingene, betyr det at vi har hatt en turnover på mere enn 2/3 av stillingene de siste 9 årene.

Når vi sammenligner oss med de andre bispedømmene i antall søknader pr stilling, ser vi at Agder og Telemark, Borg og Oslo peker seg ut. Det er vanskelig å si hva årsaken til dette kan være. Vi vet at mange prester velger å bosette seg i nærheten til Oslo. Vi merker at tilgangen på kvalifiserte søkere går ned. I Tunsberg opplever vi i mange tilsetninger å kun ha en eller to kvalifiserte søkere til hver stilling. Det er en krevende situasjon for menighetene når vi ikke får tilsatt prester i ledige stillinger.

5.5.7. «Ny-rekruttering»

	2019			2018		
	Ny-rekruttering	Fratreden	Differanse	Ny-rekruttering	Fratreden	Differanse
Tunsberg	3	6	-3	2	8	-6
Den norske kirke	44	81	-37	40	94	-54

Tabell 36: Statistikkhefte 2019 s. 21 Kilde: Bispedømmeskjema

*Ny rekrutteringen er regnet ut ved å trekke fra alle som slutter, og som ikke slutter for å begynne i en annen prestestilling i Den norske kirke. Det legges til alle som begynner som prest, og som ikke kommer fra en annen prestestilling

Resultat og utvikling

Av de tre nyutdannede var det to ungdommer og en «second carieer» prest. Av de som sluttet var det tre som gikk av med AFP og en som gikk av med alderspensjon. En gikk over i annen tjeneste utenfor kirken.

Refleksjon og analyse

Vi ser at alle bispedømmene unntatt Molde lyktes med å tiltrekke seg nyutdannede prester i 2019. Vi opplever at den kontakten som vi får med studenter gjennom «Veien til prestatjeneste» (VTP) er viktig for å rekruttere til tjeneste i Tunsberg.

5.5.8. Aldersfordeling i presteskapet

Ansatte pr 31.12.2019	39 år og yngre	Andel i prosent	40-49	Andel i prosent	50- 59	Andel i prosent	60 +	Andel i prosent	Totalt
Tunsberg	24	21,24	25	22,12	36	31,86	28	24,78	113
Total i Dnk	213	17,14	297	23,89	368	29,61	365	29,36	1243

Tabell 37: Statistikkhefte 2019 s. 21

Resultat og utvikling

Alderssammensetningen i presteskapet i Tunsberg har vært relativ jevn de siste årene

Refleksjon og analyse

Vi skulle gjerne sett at andelen yngre prester var enda høyere. Mange menigheter ønsker seg yngre prester som kan gå aktivt inn i barne- og ungdomsarbeidet. Vi opplever at mange er engasjert i å rekruttere til ungdommer til kirkelig tjeneste.

Vurdering av bemanningssituasjonen i Tunsberg bispedømme

De største endringene og utfordringene i 2019 har vært knyttet til kommunesammenslåingsprosesser. Vi ser at det tar tid før nye kommuner finner sin form og dette påvirker arbeidet i fellesrådene og prostiene. Totalt 17 prester blir berørt av kommunesammenslåingsprosesser og endring av prostigrenser i 2020. 5 prester skifter både prosti og bispedømme ved at Røyken og Hurum går over til Oslo bispedømme. 2 prester går over fra Nord-Jarlsberg prosti til Tønsberg domprosti, 2 prester går over fra Nord Jarlsberg prosti til Drammen prosti, 4 prester går over fra Eiker prosti til Drammen prosti og 4 prester i Lier prosti går over til Drammen prosti.

«Nye» Drammen prosti vil etter disse endringene vokse fra 13 til 25,5 stilling. For å gjøre det administrative arbeidet mer robust og styrke prestedtjenesten har vi valgt å etablere en 3 årig ordning med prostiprest/prosterådgiver. Denne tilsettingsprosessen fullføres våren 2020. Arbeidet med å forberede disse endringene har preget arbeider i de berørte prostiene i 2019. Særlig har etableringen av «nye» Drammen prosti vært en komplisert og tidkrevende prosess. Vi engasjerte ne prosjektmedarbeider i 20 % for å bistå prosten i arbeidet. I tillegg har kirkefagsjefen deltatt på flere møter med prestene i de nye prostiet.

I bispedømmeadministrasjonen har det skjedd omfattende endringer ved etableringen av de nasjonale teamene for lønn og økonomi. Vår økonomisjef gikk over til det nasjonale økonomiteamet og vår tidligere lønnsmedarbeider valgte å gå av med pensjon. Personalarbeidet i Tunsberg har tidligere vært koordinert gjennom personalforum. Når to sentrale medarbeider i personalforum blir borte, fører det til endringer i måten personalarbeidet utføres på. Vi har derfor brukt tid på å etablere nye rutiner, identifisere restoppgaver og holde det løpende personalarbeidet i gang med en redusert bemanning.

Vårt hovedinntrykk er at Tunsberg bispedømme har gode og velfungerende prester og proster, som klarer å håndtere de arbeidsoppgavene som de er satt til å utføre. Prestene er vant med å ta mye ansvar for sin egen arbeidssituasjon. Vi har sammen med prostene og fagforeningene forsøkt å legge til rette for kompetanseutvikling, og bidra til å skape gode samarbeidsforhold i prostiene. Dette skjer også på prostemøtene og gjennom biskopens og administrasjonens jevnliges samtaledager med den enkelte prost/prosti.

Refleksjon og analyse

Tallene forteller mye om hva prestene utfører av presteoppgaver i volum. Hver prest i Tunsberg underviser i gjennomsnitt 24 konfirmanter, har 5 vielser, forretter 29 gravferder og døper 19 barn hver. Når vi vet at i det totale antallet prester også er inkludert 3 fengselsprester, 1 studentprest, 1 dialogprest og 1 biskop som utfører mange andre

oppgaver, betyr det at tallene for den enkelte prest som er i menighetspresttjeneste er høyere.

6. KIRKEN HAR EN DEMOKRATISK OG VELFUNGERENDE ORGANISASJON

Resultatmål:

- Oppslutning om kirkevalg opprettholdes.
- Reduksjon i administrative kostnader.

6. 1. OPPSLUTNING OM KIRKEVALG

Resultatmål:

- Oppslutning om kirkevalg opprettholdes

Nøkkelindikatorer:

- Valgdeltakelse.

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål er ikke oppnådd

Resultat/utvikling

Den totale valgdeltakelsen ved Kirkevalget i 2019 var lavere i Tunsberg bispedømme enn i 2015. Da var deltakelsen 16,05 % av de stemmeberettigede. I 2019 var deltakelsen 12,15 %.

Refleksjon og analyse

I utgangspunktet hadde vi en forventning om at valgdeltakelsen ville øke med tre valglister for valg av leke medlemmer til bispedømmerådet. Dette viste seg å ikke være tilfelle. Valgdeltakelsen ved Kirkevalget 2019 i Tunsberg bispedømme gikk ned til 12,15 % som er lavere enn ved Kirkevalget i 2011. Det kan bety at det var kirkens kjernevelgere som benyttet stemmeretten sin ved dette valget.

Imidlertid må det bemerkes at dette ikke er enestående for Tunsberg bispedømme i forhold til de andre bispedømmene (se landsoversikten).

En mulig årsak til nedgangen er at vi fra valgrådet i bispedømmet i henhold til valgreglene som Kirkemøtet hadde vedtatt, hadde begrenset mulighet til å informere om hva kandidatene på de tre listene stod for og hva som var forskjellen på de tre listene. Dette var

overlatt til de nomineringsgruppene som stilte lister ved valg av leke medlemmer til bispedømmerådet.

En tilbakemelding i den foreløpige evalueringen er også at det for den «vanlige» velger virket kompliserende at det var tre lister, og dersom de ikke fant en på lista som de visste hvem var eller var fra deres område, unnlot de å stemme ved bispedømmerådsvalget.

6. 2. REDUKSJON I ADMINISTRATIVE KOSTNADER

Resultatmål:

- Reduksjon i administrative kostnader

Nøkkelindikatorer:

- Administrative kostnader.

Vurdering av resultat og måloppnåelse

- Mål oppnådd

Resultat/utvikling

Resultat viser en innsparing av tildelt beløp på 0,5 prosentpoeng sammenlignet med fjoråret.

Refleksjon og analyse

Tunsberg bispedømme har gjennom effektiviseringsprosessen som ble gjennomført vesentlig i 2019, redusert sine administrative kostnader med ett og et halvt årsverk. Dette gjelder økonomisjef som har gått inn i Felle økonomiseksjon (FØ), og økonomi/administrasjonskonsulent som har sluttet. I tillegg gikk lønnsmedarbeideren vår av med pensjon ved årsskiftet 2019/2020.

Det har også vært andre reduksjoner i administrative kostnader grunnet økt bruk av videomøter og samtaler på Skype. Her finnes det ytterligere muligheter for innsparinger av tid og reiseutgifter, og Tunsberg ser fram til å ta i bruk muligheten til fjernmøter i forbindelse med en rekke råd og utvalg – under forutsetning av gode tekniske løsninger og at man kan følge gjeldende lover og regelverk på området.

Konklusjon, utfordringer og veien videre

På sikt vil det være et spørsmål om «restoppgavene» i forlengelsen av effektiviseringsprosessen vil utgjøre en for stor utfordring administrativt ved det enkelte bispedømme-kontor slik at man må rekruttere inn nye ressurser. Dette vil bli mer oversiktlig etter hvert som systemene blir utviklet og ny arbeidsflyt på økonomi- og lønnsiden går seg til. For Tunsbergs vedkommende har man i denne noe usikre situasjonen hentet inn ekstrahjelp på kortvarig leiekontrakt til å utføre nødvendige oppgaver. Det er altså et spørsmål om de store reduksjoner vi pr. i dag har på det administrative området vil kunne opprettholdes.

BISKOPENS VIRKSOMHET

2019 har vært det første hele kalenderåret etter bispeskiftet i 2018. I løpet av årets første måneder fullførte biskop Jan Otto Myrseth sin introduksjonsrunde i alle bispedømmets prostier, og en del tid gikk med til å evaluere ordninger og rutiner for samarbeid mellom biskop og medarbeidere på kontoret, og likeså mellom biskop og prostetjenesten. På prostemøtene ble det prioritert å bruke mye tid på strategiske drøftinger om veien videre, og til å evaluere prostivisasordningen som ble innført av biskop Per Arne Dahl. I samråd med medarbeiderne på bispedømmekontoret og prostene ble det besluttet å vente med å starte opp en ny visitasrunde til over nyttår 2020. I ventetiden valgte biskopen å bruke mye tid og krefter på å utarbeide strategi og rutinebeskrivelser for forberedelse og gjennomføring av en justert visitasordning med sikte på å fullføre den runden forgjengeren hadde startet på, men med mer tid avsatt til hver visitas. Tre av ti prostier gjenstod. Disse vil bli visitert i løpet av 2020.

Biskopen avviklet sine fire uker med studiepermisjon i mai/juni.

På høsten prioriterte biskopen å delta på kursrunden for nye menighetsråd i november/desember. På denne måten fikk han være med på en ekstra runde med besøk i alle prostier. En god del tid denne høsten gikk også med til å delta på og støtte opp om arrangementer i tilknytning til bispedømmets storsatsing på prosjektet *Peregrinus*, med åpning av Tunsberg-leden og fellessatsingen på kunst i kirkene langs leden. *Peregrinus*-prosjektet har lyktes i å være en øyeåpner for kirkerommets spiritualitet og estetikk, og det gode samarbeidet mellom bispedømmerådet, muséene, universitetet, menighetsråd og fellesråd har gjort prosjektet til en døråpner for kunsten i kirken.

I så vel prostemøter som felles ledersamlinger med kirkevergene har biskopen bidratt til å sette fokus på FN's bærekraftsmål, med et ønske om å styrke bevisstheten om bærekraftsmålene som et nyttig verktøy og utgangspunkt for strategiske drøftinger ved visitas, både innad i menighetene og i dialogen med kommunale myndigheter og andre lokale aktører. Dette viste seg å være vel anvendt tid, siden Sandefjord kommune som en av de første norske kommuner har valgt å bruke bærekraftsmålene som utgangspunkt og rammeverk for sin nye kommuneplan, vedtatt høsten 2019. Den første visitasen i 2020 går nettopp til Sandefjord prosti, og visitasforberedelsene har bidratt til høynet bevissthet om potensialet for samskaping og måloppnåelse i menighetene.

Tunsberg bispedømme har på vegne av Den norske kirke hatt et særlig ansvar for å etablere og vedlikeholde et økumenisk vennskapssamarbeid med den koptiske kirke i Egypt, og bispedømmet Nagada og Qus er vårt særlige vennskapsbispedømme. Gjennom rundt 25 år har det vært mye kontakt mellom Norge og Egypt, og denne høsten valgte vi å la hele prostegruppen delta på en bispedømmetur til vårt vennskapsbispedømme. Turen ble avviklet i oktober. De kristne i Egypt uttrykker stor glede og takknemlighet over å motta

vennskapsbesøk og på denne måten bli påmint om at kristne i Vesten står solidarisk ved deres side under skiftende omstendigheter. Turen ga mange sterke inntrykk og mye inspirasjon til vårt kirkelige arbeid her hjemme. Det har også en stor betydning at vi som kirkelige ledere får anledning til å bruke tid sammen og kan reflektere over erfaringer og utfordringer knyttet til misjon og økumenikk og kirkelig strategi. Vi hadde god hjelp fra Mellomkirkelig råd i forberedelsene til turen, og mens vi hadde et par døgn på Anafora, biskop Thomas' kurscenter og retreatsted, fikk vi også anledning til et møte med representanter fra den norske ambassaden i Kairo.

Del IV: STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN

A. HMS/Arbeidsmiljø

I 2019 ble det gjennomført en medarbeiderundersøkelse for hele rettssubjektet Den norske kirke. Alle ansatte både presteskaper og de ansatte på bispedømmekontoret ble pålagt å besvare denne. I presteskaper var svarprosenten 88% (totalt i rDnk 78%) og for de ansatte på bispedømmekontoret var svarprosenten 100%.

Oppfølgingen av rapporten fra Medarbeiderundersøkelsen 2019 for Tunsberg bispedømme skjer i prostiene der prost, tillitsvalgte og vernetjenesten er de som følger opp og avgir rapport om dette til regionalt arbeidsmiljøutvalg (RAMU). På bispedømmekontoret er det leder (stiftsdirektør), tillitsvalgte og vernetjenesten som står for oppfølging av rapporten fra undersøkelsen.

Det har i 2019 blitt gjennomført medarbeidersamtaler med de ansatte på bispedømmekontoret.

Sykefravær, alle ansatte, administrasjon og presteskaper

	Kvinner	Menn	Totalt
Presteskaper	7,12 %	3,90 %	5,19 %
Alle ansatte	6,70 %	3,60 %	4,90 %

Tabell 38: Totalt sykefravær Tunsberg 2019

Sykefraværet i Tunsberg er totalt sett relativt stabilt i forhold til tallene for 2018. Men sammenligningsgrunnlaget er litt endret i og med at statistikk-grunnlaget er «presteskaper» og «alle ansatte».

Vi har for øvrig sjelden indikasjoner på at sykefraværet er arbeidsrelatert. Både på preste- og administrasjonssiden jobbes det godt med sykefraværsoppfølging og kontakt med sykmeldte.

Rutiner for intern varsling om kritikkverdige forhold

Sentralt arbeidsmiljøutvalg (AMU) har utarbeidet «Rutine for avvikshåndtering» med tilhørende avviks-skjema, «Varslingsplakat», «Rutine for å forebygge, avdekke og rette opp konflikter og uheldige psykososiale forhold», «Veiledning til varsling om kritikkverdige forhold» med tilhørende skjema for varsling og etiske retningslinjer mm. Alt som angår HMS-arbeid ligger tilgjengelig for alle ansatte med tilgang til Kirkebakken, Den norske kirkes intranett (se lenken nedenfor). Vår utfordring er de relativt få innen presteskabet som ikke har tilgang. Dette jobber vi stadig med å kvalitetssikre.

<https://intranett.kirken.no/nb/arbeidstotte/lonn-personal-og-handboker/personal-rutiner-og-handoker/felles-handboker-for-personal-hms-og-ledelse/>

I 2019 har vi inngått samordningsavtaler om HMS-arbeid med fellesrådene i bispedømmet.

B. Likestilling

Hovedmål:

Det har vært et hovedmål for kirken å arbeide for et likeverdig og likestilt fellesskap for kvinner og menn, og arbeide for en jevn kjønnsfordeling blant ansatte, valgte og frivillige medarbeidere. Dette er tydelig formulert i Strategiplan for likestilling mellom kjønn i Den norske kirke 2015-2023. Kirken ønsker å sikre alle like rettigheter og muligheter uavhengig av kjønn. Kirken har som mål å arbeide med kjønns- og likestillingsperspektiver i teologi, liturgi, gudstjenesteliv, diakoni, trosopplæring og lederutvikling.

Vi ser en jevn økning i andelen kvinner i stillinger i kirken, samtidig er vår opplevelse at kjønnsperspektivet har kommet noe mere i bakgrunnen. For Tunsberg bispedømme er det derfor viktig å fortsatt være oppmerksom på likestillingsperspektivet både ved ansettelse, ved fordeling av midler til kompetanseheving og i omstillingsprosesser.

Kvinneandel i presteskabet

I Tunsberg har vi gjennom mange år vært oppmerksom på utviklingen av kvinneandelen i bispedømmet. Vi har hatt en bevissthet om å rekruttere kvinner inn i lederstillinger, og sørge for at kvinner får anledning til å delta på kompetansehevende kurs. Kvinneandelen i presteskabet er jevnt økende.

Bispedømme	Kvinneandel 2019	Kvinneandel 2018	Kvinneandel 2017	Kvinneandel 2016	Kvinneandel 2015	Kvinneandel 2014
Tunsberg	40,38 %	36 %	31,8 %	34 %	31 %	33 %
Totalt Dnk	35,93%	34,28%	32,8 %	32 %	31 %	30 %

Tabell 39: Grunnlag: Biskopene, prostene, sokneprester, kapellaner, spesialprester, seniorprester og prostiprester.

Kvinneandel i lederstillinger, biskop og proster og BDK

Kvinneandelen i lederstillinger i Tunsberg er noe høyere enn landsgjennomsnittet. I 2019 har det vært konstituert prost i Lier og Ringerike prosti. Tidligere prost i Lier gikk over i en soknepreststilling i 2018, og det ble ikke tilsatt ny prost siden Lier prosti skulle innlemmes i nye Drammen prosti. I Ringerike prosti har prosten for tiden et års studiepermisjon. Årsstatistikken viser dermed at Tunsberg har 11 proster. Siden det er forholdsvis få stillinger dette gjelder, vil selv små endringer gi store prosentvise endringer.

Presteskabet	Kvinner	Menn	Totalt	Prosent kvinner
Tunsberg	4	7	11	36,36 %
Totalt Dnk	34	70	104	32,69 %

På bispedømmekontoret er det tre lederstillinger, stiftsdirektør, leder administrasjon og forvaltning og kirkefagsjef. Stillingen som personalsjef ble lyst ut i 2019. Tilsettingsprosessen ble ikke fullført.

Administrasjonen	Kvinner	Menn	Totalt	Prosent kvinner
Tunsberg	1	2	4	33,33 %
Totalt Dnk	17	31	48	35,42 %

Vi opplever at det er mange kvinner i ledene stillinger i kirken, og fokuset på kjønnsperspektivet har endret seg de siste årene. Allikevel er det fortsatt en stor overvekt av menn i ledene stillinger. Det ville vært naturlig at kvinneandelen i presteskabet også gjenspeilte seg i ledene stillinger. Vi ser det derfor som viktig å ha med et kjønnsperspektiv når det tilsettes nye ledere i Tunsberg bispedømme.

Kvinneandel – søknader og tilsetninger i presteskabet

Når vi ser på antall søknader til prestestillinger både i Tunsberg og i Den norske kirke er den den relativt jevn de tre siste årene. Kvinneandelen svinger noe fra år til år, men er relativt stabil.

	2017			2018			2019		
	Antall søknader	Herav fra kvinner	Prosentandel kvinner	Antall søknader	Herav fra kvinner	Prosentandel kvinner	Antall søknader	Herav fra kvinner	Prosentandel kvinner
Tunsberg	52	25	48,10 %	52	17	32,69 %	55	24	43,64 %
Den norske kirke	644	281	43,60%	646	231	35,76 %	687	279	40,61 %

	2017			2018			2019		
	Antall tilsetninger	Herav kvinner	Prosentandel kvinner	Antall tilsetninger	Herav kvinner	Prosentandel kvinner	Antall tilsetninger	Herav kvinner	Prosentandel kvinner
Tunsberg	8	5	62,50 %	11	6	54,55 %	11	5	45,45 %
Den norske kirke	116	51	44,00 %	149	66	44,30 %	154	61	39,61 %

C. Vurdering av mislighetsrisiko

Rettssubjektet Den norske kirke og Tunsberg bispedømmeråd ble fra 2017 underlagt regnskapsloven. Leverandøren av økonomisystemene har rutiner som reduserer risikoen for misligheter, herunder elektronisk sporbar håndtering av alle utbetalingsbilag med to godkjenner før videre oversendelse. Tunsberg bispedømmeråd har nå ingen mulighet for direkte betaling i bank og ingen bruk av kontantkasse i virksomheten. Tunsberg bispedømmeråd har gitt ansatte muligheten til kredittkort kun med personlig ansvar.

Tunsberg bispedømmeråd baserer seg videre på Den norske kirkes presteforenings «Profesjonsetikk for prester» og «Ethiske retningslinjer for rettssubjektet Den norske kirke». Dette innebærer en bevisstgjøring vedrørende eksempelvis habilitet og nærstående parter. Dette medfører nødvendigvis ikke at risikoen for misligheter er eliminert i virksomheten, men at den anses som relativt lav og at rutinene er tilfredsstillende for å redusere risiko og avdekke eventuelle tillitsbrudd. Tunsberg bispedømmeråd følger anskaffelsesreglementet.

Del V: VURDERING AV FREMTIDSUTSIKTER

Utblick mot Kirke 2030

På vei i ukjent farvann mot 2030. Læring av nye ferdigheter og samhandling må til for å nå målet. Utsikt fra bispedømmekontoret gir oss innsikt. Foto: KEL

Innledning

Kristendommen kom til våre kanter av verden som resultat av en lengre prosess. Det startet med vikingtoktene, sjøreisene til fremmede strøk. Her møtte våre aner en ny religion, kristendommen og Kvitekrist. Gradvis ble kristendommen innført, våre lover ble endret, gravskikker, kunsten og kulturen ble kristen og selvbildet til befolkningen endret seg. Vi fikk felles identitet med den europeiske kristne familie. I dag er denne utvidet til den verdensvide kirke.

Et blick ut av Tunsberg bispedømmekontors vinduer (se bildet ovenfor) gir oss stadig en påminnelse om våre røtter, men også om de lange prosesser. Ikke minst – at de tar tid. Mange prosesser er satt i gang, og vi står midt oppe i det. Nye relasjoner stat/kirke, effektivisering, ny kirkelig organisering osv. er underveis. Verden rundt oss er i endring med større fart enn vi klarer å snu oss. Kanskje har dette blitt enda mer klart for oss i 2019. Vi erfarer i alle fall at vi er på vei, og at vi vil se fremover.

Noen refleksjoner om hva vi har lært i 2019

Et synlig uttrykk for dette er at det stadig pågår samtaler og refleksjoner på hvordan vi kan – på best mulig måte - legge til rette for at menighetene i Tunsberg blir inspirert, at kreativitet

blir utløst og gode strategier valgt, slik at vi kan nå våre mål. Vi har prioritert å bruke mye tid på strategiske drøftinger om veien videre sammen med bispedømmerådet, prostene og i kirkefagavdelingen. Dette vil vi prioritere fremover. Ungdomsåret lærte oss også at det fungerer å satse på én ting, og dermed gjøre det godt. Vi lærte også viktigheten av relasjon og substans.

Vi erfarer at det allerede er mye kompetanse på innovasjon og utvikling i Tunsberg. Hovedutfordringene er å finne de gode og bærekraftige metodene for ta disse videre ut til menighetene. Det er ingen enkle veier for å nå målene vi ønsker for Kirke 2030. Det er særlig noen utfordringer vi har identifisert og satt ord på i 2019, og som vi ser krever tid og tålmodig ledelse for å gripe fatt i.

1. Sannheten i ordene til briten og økonomen John Maynard Keynes (1883-1946): «Den største vanskeligheten i verden er ikke å få folk til å akseptere nye ideer, men å få dem til å glemme de gamle.»
2. En stadig spenning hos ansatte i de ulike stabene: Mellom pdes. følelsen av tidsklemma, erfaring av økende udekket behov hos medlemmene, et høyt aktivitetsnivå og pdas. virkeligheten med synkende oppslutning.
3. Mindre utviklet kultur for å tørre å legge ned aktiviteter for å satse på ting der dører åpnes.
4. Mindre utviklet kultur for å prøve og feile. Det er lettere å få aksept for ting som er kjent og velprøvd enn å prøve ut noe nytt.

Medlemsundersøkelsen – kan den vise oss en vei?

Det som vi særlig synes er fruktbart å ta med videre er segmenteringsmodellen som er brukt i medlemsundersøkelsen (inndelingen i rød, grønn og gule grupper). Den oppleves som et pedagogisk grep som gjør oss mer bevisste på at målgruppen for våre strategier ikke lenger er homogen. Vi ser at mange (men ikke alle) av våre strategier og aktiviteter har hatt fokus på grønn gruppe, og i mindre grad gul, og sjeldnere rød.

Det å arbeide med differensierte strategier i forhold til segmenteringsgruppene åpner spennende muligheter. Misjonsvitenskapen og misjonshistorien har lært oss noe viktig om kommunikasjon av evangeliet i ulike kontekster og til forskjelligartede grupper. Ulike segmenter av en kultur krever differensierte kommunikasjonsstrategier. Disse vokser frem gjennom læring som tar utgangspunkt i det missiologiske prinsipp om den dobbelte lytting - til menneskene og til Gud.

Vi ønsker i Tunsberg å være kirke er for alle, ikke bare våre medlemmer. Da trenger vi å lære å lytte til, og kommunisere med flere segmenter.

En veier inn i dette tror vi kan være ved å sette fokus på FNs bærekraftsmål i samspill med kommuner og andre instanser. Gjennom dette kan vi bidra til at kirkene kan være kirke på en konkret og praktisk måte i sine lokalsamfunn.

At så mange som 20 % av befolkningen nå ikke er medlem av noe tros- eller livssynssamfunn er også en utfordring for oss som kirke. Mange av disse i denne gruppen har likheter med rød gruppe og delvis gul gruppe. Vi møter dem i kasualia og ved dåp (jfr. Medlemsundersøkelsen). Ved å ha større fokus i forkynnelse, utadrettet kommunikasjon mm. til disse 20 %, vil kirken kunne nå bredere ut og ha en større relevans for flere.

De som, etter vår mening, har gitt et interessant innspill til Kirke 2030 er Ungdommens Kirkemøte 2019 (sak 08/19). De ønsker seg «en kirke som snakker tydelig om tro, og som forteller og eier sin egen historie». Møtet uttaler bl.a.:

«Mennesker vil i 2030, på samme måte som i dag, trenge evangeliet. Kirken har et fantastisk budskap om frelse og nåde, og dette må formidles tydelig og forståelig. Vi må tørre å være misjonerende, og vi må snakke frimodig om Jesus. Vi tror at kirken i 2030 vil romme et større spekter av måter å snakke om Gud på. Teologi må formidle kjærlighet, håp og inkluderende gudsbilder, og teologi vil endre seg fordi mennesker og kontekst endrer seg. Vi må fokusere spesielt på de vi ikke når i dag, og vi må tilby trosopplæring for alle aldersgrupper».

Del VI: ÅRSREGNSKAPET

LEDELSESKOMMENTAR ÅRSREGNSKAPET 2019

Innledning

Tunsberg bispedømme ble opprettet i 1948 og er en del av rettssubjektet Den norske kirke. Tunsberg bispedømmeråd lønner bispedømmets tilsatte proster og prester og holder kontor og stab for Tunsberg biskop og bispedømmeråd. Bispedømmekontoret ledes av stiftsdirektøren. Kontorets tilsatte arbeider med rådgivning, prosjektarbeid og kompetanseutvikling i bispedømmets menigheter – ofte i samarbeid med de kirkelige fellesrådene organisert i Tunsberg arbeidsgiverforum (TAF).

Vurdering av vesentlige forhold

Tildelingen til drift i 2019 var på kr. 110.310.000. Tunsberg bispedømme har et mindreforbruk i 2019 på drift – tilskuddsgruppe 1A – på kr 874 000.

Bispedømmet har også fått tildelt tilskudd til trosopplæring og annen kirkelig virksomhet med kr 42.886.000,- På tilskudd til trosopplæring og annen kirkelig virksomhet, osv. – tilskuddsgruppe 1B er det et mindreforbruk på kr 320 000.

Tunsberg bispedømmeråd fikk i 2019 ekstra midler til Nasjonal gravplassrådgivning hvorav tildelingen blant annet inneholdt kostnadsdekning til juridisk rådgiver - en treårig prosjektstilling som løper fram til medio 2020. Tildelingen på gravplassområdet var i 2019 på kr 4.000.000.

Av bispedømmets tildeling går 94 % til lønnskostnader og 88,14 % av tildelingen er brukt til prestetjeneste. Andel lønnskostnader ligger høyt og utfordret kostnadene til kompetanseutvikling, personalomsorg og andre satsninger.

Bispedømmerådet budsjetterte med forventning om en innsparing på ca. 2,5 millioner i 2019.

Presteskapet: Merforbruk kr 366 576.

Administrasjonen: Mindreforbruk kr 1 218 761

Innsparinger i presteskapet har hovedsakelig skjedd ved at vakanser som oppstår på grunn av sykdom, permisjon eller skifte i stilling har fått begrenset vikardekning utfra bispedømmerådets vedtak om innsparinger for 2019. Man har altså langt på vei nådd målet om innsparinger i presteskapet. Dette vitner om god innsats både fra proster, prester og HR avdeling som har forvaltet bispedømmerådets vedtak på en nøktern og realistisk måte.

Når det gjelder administrasjonen har det også i 2019 vært ½ års ledighet i arkiv/administrasjonsstilling og man har avgitt medarbeider til FØ i 100% stilling fra og med 1.juni 2019.

I løpet av 2019 tilsatte Tunsberg bispedømme 11 prester. Bare 3 av disse kom fra annen stilling i bispedømmet. Det betyr at vi i 2019 rekrutterte 8 prester utenfra til Tunsberg bispedømme hvorav 3 var nyutdannet. Det er en stor utfordring både organisatorisk og økonomisk å sørge for god prestetjeneste i vakansetiden i forbindelse med presteskifter. Det har vært satt inn vikar i alle vakanser, men som regel med nedsatt stillingsbrøk eller med delt arbeid over menighetsgrenser.

Biskop og administrasjonen holder jevnlig møter med hver enkelt av bispedømmets proster og planlegger sammen med dem ressursbehov og løsning av vikarutfordringene.

Når det gjelder tilskudsforvaltningen, har denne i 2019 skjedd i henhold til gjeldende regelverk med tanke på forvaltning, utbetaling og rapportering.

Tønsberg 06.03.2020.

Lill Tone Grahl-Jacobsen
Bispedømmerådsleder

Rolf Simeon Andersen
Stiftsdirektør

Regnskapsrapport

Budsjettgruppe 1A

Tunsberg bispedømmeråd inkl. gravplassrådgiver

Driftstildelingen til Tunsberg bispedømmeråd gjelder også for gravplassrådgiver. For 2019 ble det tildelt kr 111 422 000. Justert for merforbruket fra 2018 – kr 1 112 000 – ble budsjettet til drift på kr 110 310 000 for 2019.

1A - Driftsregnskapet	2019		
	Regnskap	Budsjett	Avvik
Inntekter (kontoklasse 3)	-3 794	-2 241	1 553
Tilskudd til eksterne (kontoklasse 4)	659	445	-214
Lønn (kontoklasse 5)	102 880	102 073	-807
Drift (kontoklasse 6, 7, 8)	9 691	10 033	342
Sum budsjettgruppe 1A	109 436	110 310	874

Gravplassforvaltningen

Tunsberg bispedømmeråd ble av Kirkerådet tildelt kr 4 000 000 for året 2019.

Tildelingen er brukt til lønn for juridisk rådgiver og tilskudd til bispedømmeråd og gravplassrådgiver for kompetansehevende kurs og forvaltning av gravplasser for Den norske kirke. Det er også gitt tilskudd til utarbeidelse av en veileder for egnet jord for kistegravlegging.

1A - Driftsregnskapet	2019		
	Regnskap	Budsjett	Avvik
Inntekter (kontoklasse 3)	-	-	-
Tilskudd til eksterne (kontoklasse 4)	2 520	2 200	-320
Lønn (kontoklasse 5)	841	810	-31
Drift (kontoklasse 6, 7, 8)	545	990	445
Sum budsjettgruppe 1A	3 906	4 000	94

Budsjettgruppe 1B og andre tilskudd

Tunsberg bispedømme ble i 2019 gitt tilskudd fra Kirkerådet på kr 42 498 000 til trosopplæring, mindreforbruket fra 2018 - kr 388 000 ble tillagt budsjettet. Tunsberg bispedømme utbetalte i 2019 kr 29 692 145 i tilskudd til menigheter vedrørende trosopplæring og kr 12 236 001 til annen kirkelig virksomhet (vedrørende diakonstillinger, kateketstillinger og tilskudd til kirkemusikk). I tillegg ble det utbetalt kr 678 000 vedr. midler fra Opplysningsvesenets fond – kr 40 000 var ubrukte midler fra 2018. Ubrukte midler på trosopplæring - kr 320 000 søkes overført til 2020. Tilskuddene til annen kirkelig virksomhet omfatter 19 diakonstillinger og 9 kateketstillinger.

1B, 2, 3 m.fl. - Tilskudd *	2019		
	Regnskap	Budsjett	Avvik
1B Trosopplæring/Diakoni/Undervisning/Kirkemusikk m.m.	29 692	30 012	320
Diakoni/Undervisning/Kirkemusikk m.m.	12 236	12 236	-0
1B Domkirke (Oslo og Nidaros)			-
Gruppe 2 (kun KR)			-
Gruppe 3 (kun KR)			-
Annet (inkl Ovf utbet til eksterne)	638	638	-
Sum budsjettgruppe 1B, 2, 3 m.fl.	42 566	42 886	320

Særskilt om OVF-tilskuddet

Tilskuddet fra OVF ble gjort på bakgrunn av søknader vedtatt i bispedømmerådet. Tildelingen 2019 var på kr 638 000, pluss tilbakeførte midler tildelt i 2018 på kr 40 000, totalt kr 678 000.

Spesifikasjon av Ovf-midlene:	2019		
	Regnskap	Budsjett	Avvik
OVF			
Administrasjon	55	55	-
Diakoni	55	55	-
Barn og unge	75	75	-
Gudstjenesteliv	35	35	-
Kirkemusikk og kultur	208	208	-
Samisk kirkeliv	-	-	-
Andre fellestiltak (inkl SMM)	250	250	-
Internasjonale og økumeniske organisasjoner	-	-	-
Ovf total (for rapportering til Ovf)	678	678	-

VEDLEGG Gravplassrådgiver